EIROPAS
KOMISIJA

Briselē, 13.6.2023.
COM(2022) 459 final/2

2022/0278 (COD)

CORRIGENDUM
This document corrects document COM (2022) 459 final of 19.09.2022.
Concerns all language versions.
Updates of the reference to the legal basis.
The text shall read as follows:

Priekšlikums

EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES REGULA

par Vienotā tirgus ārkārtējā stāvokļa instrumenta izveidi un Padomes Regulas (EK) Nr. 2679/98 atcelšanu

(Dokuments attiecas uz EEZ)

{SEC(2022) 323 final} - {SWD(2022) 288 final} - {SWD(2022) 289 final} - {SWD(2022) 290 final}

PASKAIDROJUMA RAKSTS

1. PRIEKŠLIKUMA KONTEKSTS

• Priekšlikuma pamatojums un mērķi

Vienotais tirgus ir viena no lielākajām ES priekšrocībām un pamats ES ekonomikas izaugsmei un labklājībai. Pēdējā laikā pieredzētās krīzes, kā Covid-19 pandēmija un Krievijas iebrukums Ukrainā, parādījušas, ka dažreiz vienoto tirgu un tā piegādes ķēdes var ietekmēt neparedzēti traucējumi, un vienlaikus arī to, cik ļoti Eiropas ekonomika un visas ieinteresētās personas ir atkarīgas no sekmīgas vienotā tirgus darbības. Nākotnē jaunu ārkārtēju stāvokli var izraisīt ne vien ģeopolitiska nestabilitāte, bet arī klimata pārmaiņas un to izraisītās kataklizmas, bioloģiskās daudzveidības zudums un pasaules ekonomikas nestabilitāte. Šā iemesla dēļ ir jāgarantē vienotā tirgus darbība ārkārtējos apstākļos.

Krīze var ietekmēt vienoto tirgu divējādi. Pirmkārt, krīze var radīt šķēršļus brīvai kustībai vienotajā tirgū, tādējādi traucējot tā darbību. Otrkārt, krīze var pastiprināt krīzē būtisku preču un pakalpojumu deficītu, ja vienotais tirgus ir sadrumstalots un tā darbība ir traucēta. Iznākumā piegādes ķēdēs var ātri rasties pārrāvumi, un uzņēmumiem radīsies grūtības ar preču un pakalpojumu iepirkšanu, piegādi vai pārdošanu. Pamata produktu un pakalpojumu pieejamībā patērētājiem rodas traucējumi. Šo traucējumu ietekmi vēl vairāk saasina informācijas nepietiekamība un juridiskās skaidrības trūkums. Papildus krīzes izraisītiem tiešiem sociāliem riskiem pilsoņi, it īpaši neaizsargātās grupas, cieš no smagām negatīvām ekonomiskām sekām. Tāpēc šā priekšlikuma mērķis ir risināt divas atsevišķas, taču savstarpēji saistītas problēmas: šķēršļus, kas krīzes laikā traucē preču, pakalpojumu un personu brīvai kustībai, un krīzē būtisku preču un pakalpojumu deficītu.

Cieši sadarbojoties ar visām dalībvalstīm un izmantojot citus spēkā esošos ES krīzes pārvarēšanas instrumentus, vienotā tirgus ārkārtēja stāvokļa instruments (VTĀSI) nodrošinās stabilu un elastīgu pārvaldības struktūru, kā arī mērķorientētu rīkkopu, kas nodrošinās vienotā tirgus raitu darbību turpmākajās krīzēs neatkarīgi no to veida. Visticamāk, visu šajā priekšlikumā paredzēto mehānismu vienlaicīga izmantošana nebūs nepieciešama. Drīzāk tā mērķis ir sagatavot ES nākotnei un nodrošināt mehānismus, kas tai var būt nepieciešami konkrētajos krīzes apstākļos, kas smagi skar vienoto tirgu.

Eiropadome 2020. gada 1.–2. oktobra secinājumos[1] norādīja, ka ES ņems vērā Covid-19 pandēmijas laikā gūtās atziņas un meklēs risinājumus vēl nenovērstajai sadrumstalotībai, šķēršļiem un trūkumiem vienotajā tirgū, tam saskaroties ar ārkārtēju stāvokli. Paziņojumā par industriālās stratēģijas atjaunināšanu[2] Komisija informēja par plānoto instrumentu, kas nodrošinātu preču, pakalpojumu un personu brīvu kustību, kā arī uzlabotu pārredzamību un koordināciju krīzes laikā. Šī iniciatīva ir daļa no Komisijas darba programmas 2022. gadam[3]. Eiropas Parlaments atzinīgi vērtēja Komisijas plānu nākt klajā ar Vienotā tirgus ārkārtēja stāvokļa instrumentu un aicināja Komisiju izstrādāt to kā juridiski saistošu strukturālu instrumentu, lai nākotnes krīžu gadījumā nodrošinātu personu, preču un pakalpojumu brīvu kustību[4].

---

1 https://www.consilium.europa.eu/media/45910/021020-euco-final-conclusions.pdf.

2 COM(2021) 350 final.

3 https://ec.europa.eu/info/publications/2022-commission-work-programme-key-documents_en.

4 Eiropas Parlamenta 2022. gada 17. februāra rezolūcija par tādu šķēršļu novēršanu vienotajā tirgū, kuri nav saistīti ne ar tarifiem, ne ar nodokļiem (2021/2043(INI).

- **Saskanība ar spēkā esošajiem noteikumiem konkrētajā politikas jomā**

Ir virkne ES tiesību instrumentu, kas paredz noteikumus, kuri attiecas uz krīžu pārvaldību kopumā. Savukārt noteikti ES regulējumi un nesen pieņemtie Komisijas priekšlikumi nosaka uz mērķi labāk orientētus pasākumus, kuri pievēršas konkrētiem krīzes pārvaldības aspektiem vai attiecas uz konkrētām nozarēm. Vienotā tirgus ārkārtēja stāvokļa instruments tiks piemērots, neskarot noteikumus, kas ir paredzēti minētajos mērķorientētajos krīzes pārvaldības instrumentos, kuri jāuzskata par speciālajām tiesību normām. No šīs iniciatīvas darbības jomas ir konkrēti izslēgti finansiālie pakalpojumi, zāles, medicīniskās ierīces vai citi medicīniski pretlīdzekļi un pārtikas nekaitīguma produkti, jo šajās jomās jau pastāv īpašs regulējums krīzes apstākļiem.

Saderība ar horizontālajiem krīzes reaģēšanas mehānismiem

Integrētais krīzes situāciju politiskās reaģēšanas (*IPCR*) mehānisms[5] ir viens no horizontālajiem krīzes reaģēšanas mehānismiem[6]. ES Padomes prezidentūra izmanto *IPCR* mehānismu, lai atvieglotu informācijas apmaiņu un politikas koordināciju starp dalībvalstīm, reaģējot uz sarežģītām krīzēm. *IPCR* mehānismu pirmo reizi izmantoja 2015. gada oktobrī bēgļu un migrācijas krīzes izskatīšanai, un tas ir bijis nozīmīgs krīzes reaģēšanas uzraudzībai un atbalstam, sniedzot ziņojumus Pastāvīgo pārstāvju komitejai, Padomei un Eiropadomei. *IPCR* mehānismu izmantoja, plānojot Savienības reaģēšanu uz nopietnām krīzēm, ko izraisījuši kiberuzbrukumi, dabas katastrofas vai hibrīdapdraudējumi. Samērā nesen *IPCR* mehānismu iedarbināja arī pēc Covid-19 pandēmijas uzliesmojuma un Krievijas brutālās agresijas pret Ukrainu.

Vēl viens ES mehānisms vispārīgai reaģēšanai uz krīzi ir Savienības civilās aizsardzības mehānisms un tā Ārkārtējās reaģēšanas koordinēšanas centrs (*ERCC*)[7]. *ERCC* ir Komisijas galvenais operatīvais centrs, kas darbojas augu diennakti un atbild par sākotnējo reaģēšanu ārkārtējā stāvoklī, stratēģisko rezervju veidošanu ES līmenī reaģēšanai ārkārtējā stāvoklī ("*rescEU*"), katastrofu riska novērtējumiem, scenāriju izstrādi, mērķiem attiecībā uz noturību pret katastrofām, ES mēroga pārskatu par dabas katastrofu un cilvēka izraisītu katastrofu riskiem, citiem preventīviem vai gatavības pasākumiem, piemēram, apmācību un mācībām.

Saderība ar vienotā tirgus horizontālajiem mehānismiem

Atbilstošos gadījumos, ja tas ir nepieciešams, būtu jānodrošina koordinācija starp Vienotā tirgus ārkārtēja stāvokļa instrumentu un Vienotā tirgus noteikumu izpildes panākšanas darba grupas (*SMET*) darbību. Konkrētāk, Komisija nodos Vienotā tirgus noteikumu izpildes panākšanas darba grupai (*SMET*) apspriešanai/izskatīšanai Komisijai paziņoto informāciju par šķēršļiem, kas būtiski traucē preču un pakalpojumu vai stratēģiski svarīgo preču un pakalpojumu brīvai kustībai.

- **Saskanība ar citām Savienības politikas jomām**

Saderība ar pasākumiem, kas ir vērsti uz konkrētiem krīzes pārvaldības aspektiem

Iepriekš minētos horizontālos krīzes reaģēšanas mehānismus papildina citi, vēl mērķorientētāki pasākumi, kas pievēršas specifiskiem vienotā tirgus aspektiem, piemēram, preču brīvai kustībai, kopīgiem noteikumiem par eksportu vai publisko iepirkumu.

---

5 https://www.consilium.europa.eu/lv/policies/ipcr-response-to-crises/.

6 To oficiāli izveidoja ar Padomes Īstenošanas lēmumu (ES) 2018/1993 (2018. gada 11. decembris) par ES integrētajiem krīzes situāciju politiskās reaģēšanas mehānismiem, pamatojoties uz jau iepriekš izstrādātu kārtību.

7 Tas ir noteikts Lēmumā (ES) 1313/2013 par Savienības civilās aizsardzības mehānisma darbību.

Tāds regulējums ir Regula (EK) Nr. 2679/98, ar ko izveido reaģēšanas mehānismu attiecībā uz šķēršļiem preču brīvai apritei, kas ir saistāmi ar kādu dalībvalsti, izraisa nopietnus traucējumus un prasa tūlītēju rīcību ("Zemeņu" regula")[8]. Minētajā regulā ir noteikts paziņošanas mehānisms, kā arī sistēma informācijas apmaiņai starp dalībvalstīm un Komisiju. (Plašāku informāciju sk. 8.1. un 8.2. sadaļā.)

Regula par kopīgiem eksporta noteikumiem[9] ļauj Komisijai noteikt, ka noteiktām ražojumu kategorijām jāpiemēro ES veikta papildu eksporta uzraudzība vai jāsaņem papildu eksporta atļauja no ES. Uz šā pamata Komisija noteica, ka atsevišķām vakcīnām un šādu vakcīnu ražošanā izmantotajām aktīvajām vielām ir jāpiemēro eksporta uzraudzība[10].

Citi ekonomikas pasākumi ietver sarunu procedūru un kopīgu iepirkumu, ko Komisija reizēm veic dalībvalstu vārdā[11].

Saderība ar pasākumiem krīzes novēršanai konkrētās nozarēs

Noteikti ES regulējumi paredz mērķorientētākus pasākumus, kas attiecas vienīgi uz konkrētiem krīzes pārvarēšanas aspektiem vai vienīgi uz konkrētām nozarēm.

Komisijas paziņojums "Ārkārtējas rīcības plāns par pārtikas apgādi un nodrošinātību ar pārtiku"[12] balstās uz Covid-19 pandēmijas un agrāku krīžu laikā gūtajām atziņām, un tā mērķis ir uzlabot koordināciju un krīžu pārvarēšanu, arī gatavību krīzēm. Šajā nolūkā ārpuskārtas pasākumu plānā ir noteikti pamatprincipi, kas jāievēro, lai nodrošinātu pārtikas apgādi un panāktu nodrošinātību ar pārtiku nākotnes krīžu laikā. Lai nodrošinātu ārpuskārtas pasākumu plāna un tajā noteikto pamatprincipu īstenošanu, Komisija vienlaikus izveidoja Eiropas Pārtikas nodrošinājuma krīžgatavības un reaģēšanas mehānismu (*EFSCM*) – Komisijas vadītu grupu, kurā piedalās ES dalībvalstu un ārpussavienības valstu pārstāvji, kā arī ieinteresētās personas no pārtikas piegādes ķēdēm un kuras uzdevums ir stiprināt koordināciju un nodrošināt datu un prakses apmaiņu. *EFSCM* pirmā sanāksme tika sasaukta 2022. gada martā, lai apspriestu, kā nodrošinātību ar pārtiku un pārtikas apgādi ietekmēs enerģijas un izejvielu cenu kāpums un Krievijas iebrukuma Ukrainā sekas. Pārredzamību un informācijas plūsmu pārtikas nozarē nodrošina arī tādi forumi kā tirgus novērošanas centri un pilsoniskā dialoga grupas.

Komisijas paziņojuma "Ārkārtējas rīcības plāns transporta nozarei"[13] mērķis ir nodrošināt krīžgatavību un darbības nepārtrauktību transporta nozarē. Šajā plānā ir aprakstīta "krīzes rokasgrāmata", kas ietver rīkkopu, kurā ietilpst 10 pasākumi, kuru mērķis ir mīkstināt krīzes izraisīto negatīvo ietekmi uz transporta nozari, pasažieriem un iekšējo tirgu. Starp tiem ir arī pasākumi transporta jomas tiesību normu pielāgošanai krīzes apstākļiem, pienācīga atbalsta nodrošināšanai transporta nozarei, preču, pakalpojumu un personu brīvas kustības nodrošināšanai, transporta informācijas apmaiņai, ārpuskārtas pasākumu testēšanai īstos transporta nozares apstākļos u. c.[14]

---

8 Padomes Regula (EK) Nr. 2679/98 (1998. gada 7. decembris) par iekšējā tirgus darbību attiecībā uz brīvu preču apriti starp dalībvalstīm (OV L 337, 12.12.1998., 8. lpp.).

9 Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2015/479 (2015. gada 11. marts).

10 Komisijas Īstenošanas regula (ES) 2021/2071 (2021. gada 25. novembris).

11 Tos var pieņemt, pamatojoties uz Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2014/24/ES (2014. gada 26. februāris) par publisko iepirkumu un ar ko atceļ Direktīvu 2004/18/EK.

12 COM(2021) 689 final.

13 COM(2022) 211 final.

14 Papildu pasākumi ietver bēgļu plūsmu pārvaldību un iestrēgušo pasažieru un transporta nozares darbinieku repatriāciju, transporta savienojamības un pasažieru aizsardzības minimuma nodrošināšanu, transporta politikas koordinācijas stiprināšanu ar Nacionālo transporta kontaktpunktu tīkla starpniecību, kiberdrošības stiprināšanu un sadarbību ar starptautiskiem partneriem.

Regula (ES) Nr. 1308/2013, ar ko izveido lauksaimniecības produktu tirgu kopīgu organizāciju[15] (lauksaimniecības TKO regula), kā arī tās līdziniece – zivsaimniecības TKO regula[16] – nodrošina juridisko pamatu attiecīgas informācijas iegūšanai no dalībvalstīm tirgus pārredzamības uzlabošanai[17].

Regula (ES) Nr. 2021/1139 1308/2013, ko izveido Eiropas Jūrlietu, zvejniecības un akvakultūras fondu[18], (EJZAF regula) nodrošina juridisko pamatu zvejniecības un akvakultūras nozares atbalstīšanai ārpuskārtas notikumos, kas rada būtiskus tirgus traucējumus.

Regula (ES) 2021/953, ar ko izveido ES digitālo Covid sertifikātu[19], nosaka vienotu satvaru sadarbspējīgu Covid-19 vakcinācijas, testa un pārslimošanas sertifikātu izdošanai, verifikācijai un akceptēšanai, lai atvieglotu ES pilsoņu un viņu ģimenes locekļu brīvu pārvietošanos Covid-19 pandēmijas laikā. Turklāt, balstoties uz Komisijas priekšlikumiem, Padome pieņēma konkrētus ieteikumus par koordinētu pieeju brīvas kustības ierobežošanai sakarā ar Covid-19 pandēmiju[20]. Komisija 2020. gada ziņojumā par pilsonību[21] arī paziņoja, ka plāno pārskatīt 2009. gada pamatnostādnes par brīvu pārvietošanos, lai uzlabotu juridisko noteiktību ES pilsoņiem, kuri izmanto savas tiesības brīvi pārvietoties, un nodrošinātu brīvas kustības jomā pieņemto tiesību aktu efektīvāku un vienotāku piemērošanu visā ES. Pārskatītajās pamatnostādnēs būtu cita starpā jārisina arī jautājums par ierobežojošu pasākumu piemērošanu attiecībā uz brīvu pārvietošanos, it sevišķi tādu pasākumu piemērošanu, kuri ir saistīti ar sabiedrības veselības problēmām.

Regula (ES) 2022/123 par pastiprinātu Eiropas Zāļu aģentūras lomu attiecībā uz zālēm un medicīniskajām ierīcēm krīžgatavības un krīžu pārvarēšanas kontekstā nodrošina regulējumu, lai uzraudzītu un mazinātu potenciālu vai faktisku tādu centralizēti vai valsts līmenī reģistrētu, cilvēkiem paredzētu zāļu trūkumu, kuras uzskata par kritiski svarīgām konkrēta ārkārtēja stāvokļa sabiedrības veselībā vai liela mēroga notikuma risināšanai[22].

---

[15] Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 1308/2013 (2013. gada 17. decembris), ar ko izveido lauksaimniecības produktu tirgu kopīgu organizāciju un atceļ Padomes Regulas (EEK) Nr. 922/72, (EEK) Nr. 234/79, (EK) Nr. 1037/2001 un (EK) Nr. 1234/2007 (OV L 347, 20.12.2013., 671. lpp.).

[16] Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 1379/2013 (2013. gada 11. decembris) par zvejas un akvakultūras produktu tirgu kopīgo organizāciju un ar ko groza Padomes Regulas (EK) Nr. 1184/2006 un (EK) Nr. 1224/2009 un atceļ Padomes Regulu (EK) Nr. 104/2000 (OV L 354, 28.12.2013., 1. lpp.).

[17] Pēc Krievijas iebrukuma Ukrainā dalībvalstīm tika noteikts pienākums iesniegt ikmēneša paziņojumus par labības krājumiem, attiecīgi grozot Komisijas Īstenošanas regulu (ES) 2017/1185 (2017. gada 20. aprīlis), ar ko paredz noteikumus par to, kā Eiropas Parlamenta un Padomes regulas (ES) Nr. 1307/2013 un (ES) Nr. 1308/2013 piemēro attiecībā uz informācijas un dokumentu paziņošanu Komisijai, un ar ko groza un atceļ vairākas Komisijas regulas (OV L 171, 4.7.2017., 113. lpp.).

[18] Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 1308/2013 (2013. gada 17. decembris), ar ko izveido lauksaimniecības produktu tirgu kopīgu organizāciju un atceļ Padomes Regulas (EEK) Nr. 922/72, (EEK) Nr. 234/79, (EK) Nr. 1037/2001 un (EK) Nr. 1234/2007 (OV L 347, 20.12.2013., 671. lpp.).

[19] Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/953 (2021. gada 14. jūnijs) par sadarbspējīgu Covid-19 vakcinācijas, testa un pārslimošanas sertifikātu (ES digitālais Covid sertifikāts) izdošanas, verifikācijas un akceptēšanas satvaru nolūkā atvieglot brīvu pārvietošanos Covid-19 pandēmijas laikā (OV L 211, 15.6.2021., 1. lpp.).

[20] Padomes Ieteikums (ES) 2020/1475 (2020. gada 13. oktobris) par koordinētu pieeju brīvas pārvietošanās ierobežošanai sakarā ar Covid-19 pandēmiju (OV L 337, 14.10.2020., 3. lpp., un tā turpmākie atjauninājumi).

[21] COM(2020) 730 final.

[22] Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2022/123 (2022. gada 25. janvāris) par pastiprinātu Eiropas Zāļu aģentūras lomu attiecībā uz zālēm un medicīniskajām ierīcēm krīžgatavības un krīžu pārvarēšanas kontekstā (OV L 20, 31.1.2022., 1. lpp.).

Visbeidzot, ar Komisijas 2021. gada 16. septembra lēmumu tika izveidota Veselības ārkārtēju situāciju gatavības un reaģēšanas iestāde[23] koordinētas rīcības nodrošināšanai Savienības līmenī, lai reaģētu uz ārkārtējiem stāvokļiem veselības jomā, arī attiecībā uz medicīnisko pretlīdzekļu nepieciešamības uzraudzību un šo pretlīdzekļu ātru izstrādi, ražošanu, iepirkumu un taisnīgu izplatīšanu.

Saderība ar esošajām iniciatīvām

Vienlaikus vairākas iniciatīvas, kas nesen ir ierosinātas un patlaban tiek apspriestas, attiecas uz aspektiem, kas saistīti ar reaģēšanu krīzēs un gatavību tām. Tomēr šo iniciatīvu darbības joma ir ierobežota, jo tās attiecas uz specifiskiem krīzes scenārijiem un to mērķis nav izveidot vispārīgu horizontālu krīzes pārvarēšanas regulējumu. Ciktāl šajās iniciatīvās ir ietverts regulējums reaģēšanai uz krīzi un krīžgatavībai konkrētā nozarē, minētais regulējums kā speciālas tiesību normas būs pārāks par Vienotā tirgus ārkārtēja stāvokļa instrumentu.

Komisijas priekšlikums Regulai par nopietniem pārrobežu veselības apdraudējumiem un ar ko atceļ Lēmumu Nr. 1082/2013/ES (Lēmums par pārrobežu veselības apdraudējumiem)[24] ir izstrādāts ar mērķi stiprināt ES veselības drošības satvaru un galveno ES aģentūru nozīmi attiecībā uz krīžgatavību un reaģēšanu nopietnu pārrobežu veselības apdraudējumu gadījumā[25]. Kad minētā regula būs pieņemta, tā stiprinās gatavības un reaģēšanas plānošanu un epidemioloģisko uzraudzību un pārraudzību, uzlabos datu ziņošanu un stiprinās ES iesaistīšanos.

Ar Komisijas priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes regulai, ar kuru groza Regulu (EK) Nr. 851/2004, tika izveidots Eiropas Slimību profilakses un kontroles centrs[26].

Komisijas priekšlikums Padomes regulai par pasākumu satvaru, lai nodrošinātu apgādi ar krīzes sakarā būtiskiem medicīniskiem pretlīdzekļiem Savienības līmenī atzītā ārkārtējā sabiedrības veselības stāvoklī[27] paredz krīzes reaģēšanas instrumentus, piemēram, kopīgu iepirkumu, pieprasījumus uzņēmumiem obligātā kārtā sniegt informāciju par ražošanas jaudu un ražošanas līniju pārprofilēšanu sabiedrības veselības krīzes laikā, tiklīdz ir izziņots ārkārtējs sabiedrības veselības stāvoklis. ES līmeņa ārkārtēja stāvokļa pasludināšana liks pastiprināt koordināciju un ļaus izstrādāt krīzē būtiskus produktus, veidot to krājumus vai iepirkt šādus produktus. Minētais priekšlikums attiecas uz medicīniskajiem pretlīdzekļiem, kas ir definēti kā cilvēkiem paredzētas zāles, medicīniskās ierīces un citas preces vai pakalpojumi, kas ir nepieciešami gatavībai un reaģēšanai uz nopietniem pārrobežu veselības apdraudējumiem.

Komisijas priekšlikums Eiropas Mikroshēmu aktam[28] ir izstrādāts ar mērķi stiprināt Eiropas pusvadītāju ekosistēmu. Minētās stratēģijas svarīgs pīlārs ir mehānisma izveide koordinētai uzraudzībai un reaģēšanai uz pusvadītāju piegādes traucējumiem nolūkā prognozēt gaidāmos piegādes ķēdes traucējumus un ātri reaģēt uz tiem, izmantojot specializētu instrumentu kopumu ārkārtējiem stāvokļiem un sadarbojoties ar dalībvalstīm un starptautiskiem partneriem. Plānotais mehānisms ir paredzēts konkrēti iespējamajai pusvadītāju krīzei un tiks piemērots vienīgi tad, ja būs aktivizēts krīzes režīms.

---

23 C(2021) 6712 final.

24 COM(2020) 727 final.

25 Apzīmējums "pārrobežu" attiecas gan uz apstākļiem, kas skar vismaz divas dalībvalstis ("pāri robežām"), gan arī konkrētāk uz apstākļiem, kas skar reģionus divās vai vairāk dalībvalstīs, kuriem ir kopīga robeža ("pierobežas reģioniem").

26 COM(2020) 726 final.

27 COM(2021) 577 final.

28 COM(2022) 46 final.

Komisijas priekšlikums Datu aktam[29] ļaus publiskā sektora iestādēm piekļūt privātā sektora rīcībā esošiem datiem, ja tas ir nepieciešams ārkārtējos apstākļos, it sevišķi juridisko pilnvaru īstenošanai, ja dati citādi nav pieejami vai ir iestājies ārkārtējs stāvoklis (t. i., ārkārtēji apstākļi, kas skar Savienības, dalībvalsts vai tās daļas iedzīvotājus un var nopietni un ilgstoši ietekmēt dzīves apstākļus un ekonomisko stabilitāti vai būtiski iedragāt ekonomiskos aktīvus Savienībā vai attiecīgajā dalībvalstī.

Komisijas priekšlikums grozījumiem Šengenas Robežu kodeksā[30] ir izstrādāts ar mērķi nodrošināt vienotu reaģēšanu pie iekšējām robežām apstākļos, kad apdraudējums vienlaicīgi skar lielāko daļu dalībvalstu. Ar ierosinātajiem grozījumiem arī tiks ieviestas procesuālas garantijas iekšējās robežkontroles vienpusējas atjaunošanas gadījumā un nodrošināta seku mazināšanas pasākumu un īpašu garantiju piemērošana pārrobežu reģioniem gadījumos, kad tiek atjaunota iekšējā robežkontrole. Kā parādīja Covid-19 pandēmija, šāda robežkontrole galvenokārt ietekmē cilvēkus, kuri robežu šķērso ikdienā (darbs, izglītība, veselības aprūpe, ģimenes apciemošana). Priekšlikums rosina risināt konstatētos apdraudējumus iekšējai drošībai un sabiedriskajai kārtībai, iekšējās robežkontroles vietā plašāk izmantojot iedarbīgus alternatīvus pasākumus, piemēram, pastiprinātas pārbaudes, ko pierobežas reģionos veiktu policija vai citas iestādes, ievērojot noteiktus nosacījumus. Priekšlikums paredz arī iespēju Padomei ātri pieņemt saistošus noteikumus, sabiedrības veselības apdraudējuma gadījumā nosakot pie ārējām robežām pagaidu ceļošanas ierobežojumus trešo valstu pilsoņiem. Tajā arī ir precizēts, kādus pasākumus var veikt dalībvalstis, lai efektīvi aizsargātu ES ārējās robežas apstākļos, kad trešās valstis izmanto migrantus par instrumentu politisku mērķu sasniegšanai.

Priekšlikums Direktīvai par kritisko vienību noturību, ko Komisija pieņēma 2020. gada decembrī[31], ir izstrādāts ar mērķi palielināt tādu vienību noturību, kuras sniedz pakalpojumus, kas ir nozīmīgi būtiski svarīgu sabiedrības funkciju vai saimniecisko darbību uzturēšanai Eiropas Savienībā. Minētās iniciatīvas mērķis ir izveidot visaptverošu regulējumu, lai sniegtu atbalstu dalībvalstīm, nodrošinot, ka kritiskās vienības, kas sniedz pamatpakalpojumus, spēj novērst traucējošus atgadījumus, piemēram, dabas katastrofas, negadījumus vai terorismu, aizsargāt no tiem, pretoties tiem, mazināt vai absorbēt to ietekmi, pielāgoties tiem un pārvarēt tos. Direktīva aptvers vienpadsmit nozīmīgākās nozares, tajā skaitā enerģētiku, transportu, banku pakalpojumus un veselības jomu.

2022. gada 18. maija Kopīgajā paziņojumā par aizsardzības investīciju nepietiekamības analīzi un turpmāko virzību tika apzinātas vairākas problēmas, arī ES aizsardzības tehniskās un rūpnieciskās bāzes (kā arī vispasaules aizsardzības tehniskās un rūpnieciskās bāzes) spēja risināt dalībvalstu gaidāmās vajadzības aizsardzības iepirkumu jomā, un ierosināti vairāki pasākumi.

Pārskatot Produktu vispārējās drošības direktīvu 2001/95/EK, Komisija plāno apsvērt to, vai un kādā mērā vai kādā veidā *Omnibus* noteikumu risinātās ražošanas problēmas attiecībā uz precēm, uz kurām attiecas dažādi saskaņotie režīmi, varētu risināt konkrēti attiecībā uz nesaskaņotiem ražojumiem.

Saskanība ar ES ārējo darbību

Eiropas Ārējās darbības dienests atbalstīs augsto pārstāvi, kam kā Komisijas priekšsēdētāja vietniekam pildot amata pienākumu Savienības ārējo darbību saskaņot Komisijā. Savienības delegācijas, kas darbojas Augstā pārstāvja pakļautībā, pildīs uzdevumus, kas tiem ir uzticēti kā Savienības ārējiem pārstāvjiem, un atbilstošos gadījumos palīdzēs risināt ārējos dialogus.

---

29 COM(2022) 68 final.
30 COM(2021) 891 final.
31 COM(2020) 829 final.

Saderība ar citiem instrumentiem

Komisija var izmantot tehniskā atbalsta instrumentu (*TSI*)[32], lai atbalstītu dalībvalstis tādu reformu izstrādē un īstenošanā, kuras ir paredzētas, lai prognozētu dabas katastrofu vai cilvēka izraisītu krīžu ietekmi uz vienoto tirgu, sagatavotos tai un reaģētu uz to.

2. JURIDISKAIS PAMATS, SUBSIDIARITĀTE UN PROPORCIONALITĀTE

• Juridiskais pamats

Priekšlikums ir izstrādāts, pamatojoties uz LESD 21., 46. un 114. pantu.

Krīzes apstākļos vienoto tirgu var ietekmēt gan attiecīgās krīzes izraisītie konkrētie traucējumi un deficīts, gan ierobežojumi, kas kavē preču, pakalpojumu un personu brīvu kustību un var tikt noteikti ES iekšienē, mēģinot risināt šo krīzi. Šīs iniciatīvas galvenais mērķis ir noteikt mehānismus un procedūras, kas ļautu sagatavoties iespējamām krīzēm un traucējumiem vienotā tirgus pienācīgā darbībā un tos risināt. Šādu pasākumu mērķis ir arī mazināt šķēršļus, kas kavētu brīvu kustību ES iekšienē krīzes laikā. Uz pasākumiem saistībā ar preču brīvu kustību un pakalpojumu sniegšanas brīvību attiecas iekšējā tirgus juridiskais pamats, savukārt regulas noteikumiem par personu brīvu pārvietošanos papildus jābalstās uz LESD 21. un 46. pantu. Ja krīze ietekmē vienotā tirgus piegādes ķēdes, jāveic pasākumi, lai risinātu krīzē būtisku preču un pakalpojumu konstatēto deficītu un nodrošinātu to pieejamību visā ES.

Vairāki no šajā priekšlikumā iekļautajiem pasākumiem paredz atkāpes no spēkā esošajiem ES saskaņošanas tiesību aktiem, kuru pamatā ir iekšējā tirgus vispārīgais juridiskais pamats, vai papildina tos. Krīzē būtisku preču ražošanas jaudas un pakalpojumu sniegšanas spējas palielināšanas atvieglošana, atļauju piešķiršanas procedūru paātrināšana, prioritātes piešķiršana pasūtījumiem un stratēģisko rezervju veidošana un sadale ir ārkārtēji pasākumi, kuru mērķis ir nodrošināt saskaņotu reaģēšanu uz krīzēm nākotnē un nepieļaut vienotā tirgus sadrumstalotību. Ja vienotā tirgus darbību apdraud būtiski riski vai ir vērojama izteikts stratēģiski svarīgu preču deficīts vai ārkārtīgi augsts pieprasījums, vienotā tirgus normālu darbību var atjaunot, vienīgi veicot ES līmeņa pasākumus krīzē būtisku produktu pieejamības nodrošināšanai, piemēram, veidojot stratēģiskās rezerves vai nosakot pasūtījumus par prioritāriem. Šādu pasākumu īstenošana notiek pakāpeniski, bet, ja uzņēmēji nerisina konkrēto krīzi, seko saistošāki pasākumi.

• Subsidiaritāte (neekskluzīvas kompetences gadījumā)

Vienotajā tirgū saimnieciskās darbības ir cieši savstarpēji saistītas. Aizvien biežāk notiek mijiedarbība starp uzņēmumiem, pakalpojumu sniedzējiem, klientiem, patērētājiem un darba ņēmējiem, kuri atrodas dažādās dalībvalstīs un kuri izmanto savas tiesības brīvi pārvietoties. Iepriekšējās krīzēs gūtā pieredze parādīja, ka ražošanas jaudas bieži vien ir izvietotas ES teritorijā nevienmērīgi. Vienlaikus krīzes laikā var būt nevienmērīgs arī pieprasījums pēc krīzē būtiskām precēm vai pakalpojumiem ES teritorijā, jo daži ES reģioni, sevišķi ES tālākie reģioni[33], kurus no kontinentālās Eiropas šķir tūkstošiem kilometru, ir salīdzinoši mazāk

[32] Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/240 (2021. gada 10. februāris), ar ko izveido tehniskā atbalsta instrumentu https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/ALL/?uri=CELEX:32021R0240.

[33] ES tālākie reģioni – Gvadelupa, Gviāna, Martinika, Majota, Reinjona un Senmartēna (Francija), Azoru salas un Madeira (Portugāle) un Kanāriju salas (Spānija) – atrodas Atlantijas okeānā, Indijas okeānā, Karību jūras reģionā un Dienvidamerikā. Saskaņā ar LESD 349. pantu konkrēti pasākumi un īpaši pielāgoti ES tiesību akti var palīdzēt šiem reģioniem risināt nozīmīgas problēmas, ar ko tie saskaras, ņemot vērā to atrašanās vietu, attālumu, nelielo platību, neaizsargātību pret klimata pārmaiņām un ekstremāliem laikapstākļiem, kā arī faktu, ka tās ir salas.

aizsargāti un piegādes ķēdes traucējumi tos skar smagāk. Mērķi nodrošināt vienotā tirgus vienmērīgu un netraucētu darbību nevar sasniegt ar vienpusējiem valsts pasākumiem. Turklāt pat tad, ja atsevišķu dalībvalstu pieņemtie pasākumi var noteiktā mērā risināt krīzes izraisītās problēmas valsts līmenī, faktiski tie, visticamāk, vēl vairāk saasinās krīzi ES teritorijā, radot papildu šķēršļus, kas kavē brīvu kustību, un/vai papildu spriedzi attiecībā uz produktiem, kuru jau tāpat nepietiek.

Vienotā tirgus darbību reglamentējošu noteikumu ieviešana ir ES un dalībvalstu dalītā kompetencē. Jau ir ieviesta virkne ES regulējumu, kas reglamentē dažādus aspektus, un tie veicina vienotā tirgus raitu darbību, nosakot saskanīgus noteikumu kopumus, ko piemēro visās dalībvalstu teritorijās. Tomēr esošie ES regulējumi parasti paredz noteikumus, kas attiecas uz vienotā tirgus darbību ikdienišķos apstākļos, nevis kāda konkrēta krīzes scenārija gadījumā. Patlaban trūkst noteikumu un mehānismu horizontāla kopuma, kas risinātu tādus aspektus kā ārpuskārtas pasākumu plānošana, krīzes prognozēšana un uzraudzība un krīzes reaģēšanas pasākumi un tiktu saskanīgi piemēroti visās ekonomikas nozarēs un visā vienotajā tirgū.

Ārkārtējā instrumenta mērķis ir nodrošināt koordinētu pieeju, prognozējot krīzes, gatavojoties tām vai reaģējot uz tām gadījumos, kad šīm krīzēm ir nozīmīga pārrobežu ietekme vai tās skar konkrēti pierobežas reģionus (vai abējādi) un apdraud vienotā tirgus darbību, bet ES instruments to risināšanai vēl nav izveidots vai arī esošie instrumenti neparedz noteikumus attiecībā uz šādu krīzi. Āpuskārtas un modrības pasākumu ieviešana visā vienotajā tirgū var atvieglot reaģēšanas pasākumu koordināciju krīzes gadījumā. Turklāt šādus pasākumus var papildināt lietderīga un efektīva koordinācija un sadarbība starp Komisiju un dalībvalstīm krīzes laikā, lai nodrošinātu, ka veicamie pasākumi ir vispiemērotākie krīzes risināšanai.

Vienotā tirgus ārkārtējā instrumenta mērķis nav noteikt sīki izstrādātus ES līmeņa noteikumus, kas būtu obligāti jāievēro krīzes gadījumā. Tā vietā šā instrumenta mērķis ir paredzēt dažādus ES līmeņa noteikumus un nodrošināt to saskanīgu piemērošanu apvienojumā ar noteikumiem par dalībvalsts līmenī pieņemtu pasākumu koordināciju. Šajā sakarā pasākumi, ko var veikt ES līmenī, balstoties uz Vienotā tirgus ārkārtējo instrumentu, tiktu koordinēti ar dalībvalstu pieņemtajiem reaģēšanas pasākumiem un papildinātu tos. Lai koordinēšana un papildināšana būtu iespējama, Vienotā tirgus ārkārtējā stāvokļa instrumentā ir noteikti specifiski pasākumi, kurus dalībvalstīm nevajadzētu ieviest, ja ES līmenī ir aktivizēts vienotā tirgus ārkārtējais stāvoklis.

Tādā gadījumā šā instrumenta ES līmeņa pievienotā vērtība būtu mehānismu noteikšana ātrai un strukturētai saziņai starp Komisiju un dalībvalstīm, koordinācijai un informācijas apmaiņai gadījumos, kad stāvoklis vienotajā tirgū kļūst saspringts, un iespēja īstenot nepieciešamos pasākumus pārredzamā un iekļaujošā veidā – paātrinot esošo mehānismu darbību, kā arī ieviešot jaunus mērķorientētus instrumentus krīzes gadījumam. Tas arī nodrošinātu pārredzamību iekšējā tirgū, nodrošinot, ka uzņēmumiem un pilsoņiem, kuri paļaujas uz brīvas pārvietošanās tiesībām, ir pieejama atbilstoša informācija par pasākumiem, ko piemēro visās dalībvalstīs. Šādi uzlabosies juridiskā noteiktība, un viņi varēs pieņemt apzinātus lēmumus.

Rīcība šajā jomā radīs arī papildu priekšrocību, apgādājot ES ar noturības instrumentiem, kas ir nepieciešami ES rūpniecības konkurētspējas saglabāšanai ģeopolitiskajā kontekstā, kurā mūsu starptautisko partneru un konkurentu rīcībā jau ir juridiskie instrumenti, kas ļauj tiem strukturēti uzraudzīt piegādes ķēdes traucējumus un pieņemt iespējamos reaģēšanas pasākumus, piemēram, veidot stratēģiskās rezerves.

- **Proporcionalitāte**

Šajā regulā iekļautie pasākumi ir rūpīgi pielāgoti, lai nodrošinātu, ka tie nepārsniedz to, kas ir vajadzīgs, lai tā sasniegtu savu mērķi nodrošināt vienotā tirgus raitu un netraucētu darbību. Šie pasākumi papildina dalībvalstu rīcību gadījumos, kad regulas mērķus nav iespējams sasniegt ar dalībvalstu vienpusēju rīcību. Ir ņemts vērā tas, ka uzņēmējiem jāspēj pārvaldīt parastos uzņēmējdarbības riskus, pašiem jāizstrādā savi ārpuskārtas pasākumu plāni un jānāk klajā ar iniciatīvām par problēmu novēršanu piegādes ķēdē. To nodrošina konkrēti Komisijai noteiktie pienākumi apspriesties ar uzņēmējiem pirms obligātu pasākumu, piemēram, obligātās informācijas pieprasījumu un prioritāro pasūtījumu, ieviešanas, ja vienotajā tirgū ir radies ārkārtējs stāvoklis.

- **Juridiskā instrumenta izvēle**

Vienotā tirgus ārkārtējā instrumenta iniciatīva ir izstrādāta kā Eiropas Parlamenta un Padomes regulas priekšlikums. Tā kā regulā paredzētus noteikumus dalībvalstīm nevajag transponēt attiecīgajos valsts tiesību aktos, šis konkrētais juridiskais instruments ļaus nodrošināt noteikumu konsekventu piemērošanu.

Ar ierosināto regulu tiks ieviestas procedūras, kas papildina Vienotā tirgus pārredzamības direktīvu vai Pakalpojumu direktīvu un ko piemēro ārkārtējā režīmā. Regula precizē saikni starp attiecīgajiem tiesiskajiem regulējumiem, bet negroza tos.

3. RETROSPEKTĪVU IZVĒRTĒJUMU, APSPRIEŠANOS AR IEINTERESĒTAJĀM PERSONĀM UN IETEKMES NOVĒRTĒJUMU REZULTĀTI

- **Retrospektīvi izvērtējumi / spēkā esošo tiesību aktu atbilstības pārbaudes**

Regula (EK) Nr. 2679/98, ar ko izveido reaģēšanas mehānismu attiecībā uz šķēršļiem preču brīvai apritei, kas ir saistāmi ar kādu dalībvalsti, izraisa nopietnus traucējumus un prasa tūlītēju rīcību (“Zemeņu” regula”), tiks atcelta. Saskaņā ar izvērtējumu, ko pabeidza 2019. gada oktobrī un ko atbalsta ārējs pētījums, šo mehānismu izmanto reti un tā informācijas apmaiņas sistēma ir nepietiekama, jo tā ir pārāk lēna un novecojusi[34].

- **Apspriešanās ar ieinteresētajām personām**

Kā aprakstīts šim priekšlikumam pievienotā ietekmes novērtējuma 2. pielikumā, **apspriešanās ar ieinteresētajām personām** notika no 2021. gada oktobra līdz 2022. gada maijam. Apspriešanās laikā notika šādi pasākumi: portālā “Izsakiet viedokli” tika publicēts **uzaicinājums iesniegt atsauksmes**, kas bija spēkā no 2022. gada 13. aprīļa līdz 11. maijam; tajā pašā portālā un tajā pašā laikposmā notika **sabiedriskā apspriešana**, izmantojot anketu; **darbseminārs ieinteresētajām personām** notika 2022. gada 6. maijā; **dalībvalstu apsekojums** – 2022. gada maijā un notika arī **mērķorientēta apspriešanās**, rīkojot sanāksmes ar dalībvalstīm un konkrētām ieinteresētajām personām.

Ieinteresētās personas lielākoties piekrīt, ka krīzes laikā jānodrošina brīva kustība, kā arī labāka pārredzamība un koordinācija. Vairumā gadījumu ieinteresēto personu aprakstītā pieredze saistījās ar Covid-19 krīzi. Attiecībā uz krīzē būtisku preču pieejamības nodrošināšanu dalībvalstis pauda atbalstu tādiem pasākumiem kā publisko iepirkumu koordinācija, paātrināts atbilstības novērtējums un uzlabota tirgus uzraudzība. Vairākas dalībvalstis pauda bažas par plašu krīžgatavības pasākumu iekļaušanu, neprecizējot konkrētas

[34] Šādu novērtējumu sniedza izvērtējuma atbalsta pētījums un izvērtējums Komisijas dienestu darba dokumentā SWD(2019) 371 final (2019. gada 8. oktobris).

piegādes ķēdes, uz kurām tie varētu attiekties, kamēr nekas neliecina par krīzes tuvošanos. Dažas no ieinteresētajām personām uzņēmēju aprindās izteica bažas par obligātu pasākumu noteikšanu uzņēmējiem, bet citas pauda atbalstu koordinācijas un pārredzamības uzlabošanai, pasākumiem darba ņēmēju brīvas kustības nodrošināšanai, valsts pasākumu paātrinātai paziņošanai, paātrinātām procedūrām Eiropas standartu izstrādei un publicēšanai, ES un valstu vienotajiem kontaktpunktiem, ārkārtēja stāvokļa modelēšanai ekspertiem.

- **Ekspertu atzinumu pieprasīšana un izmantošana**

Ietekmes novērtējuma sagatavošanā tika izmantoti pierādījumi un dati, tajā skaitā:

– pēc Eiropas Parlamenta Iekšējā tirgus un patērētāju aizsardzības komitejas pasūtījuma veikts pētījums "Covid-19 ietekme uz iekšējo tirgu" (*The impact of COVID-19 on the Internal Market*);

– ""Zemeņu" regulas" (EK) Nr. 2679/98 izvērtējums un ārējs pētījums, kas to atbalsta;

– jaunā tiesiskā regulējuma izvērtējums;

– attiecīga informācija un/vai pierādījumi, kas iegūti (arī apspriešanās procesā vai ietekmes novērtējuma pētījumos), gatavojot spēkā esošas vai ierosinātas ES iniciatīvas un mehānismus reaģēšanai krīzes apstākļos (piemēram, Datu akts, Vienotā tirgus informācijas rīks (*SMIT*), ES veselības drošības satvars, Šengenas Robežu kodekss, ārkārtējais pārtikas apgādes un nodrošinātības rīcības plāns, integrētais krīzes situāciju politiskās reaģēšanas (*IPCR*) mehānisms, ārkārtējas rīcības plāns transporta nozarei, ES digitālā *Covid* sertifikāta regula, Padomes Ieteikums (ES) 2020/1475 par koordinētu pieeju brīvas pārvietošanās ierobežošanai sakarā ar Covid-19 pandēmiju);

– akadēmiskie pētījumi un literatūra par iepriekšējo krīžu ietekmi uz vienoto tirgu, kā arī esošie nostājas dokumenti un citi dokumenti, ko sagatavojušas attiecīgās ieinteresētās personas;

– avīžraksti un preses materiāli.

Ietekmes novērtējumā izmantota arī informācija, kas iegūta apspriešanās procesā, kā sīkāk aprakstīts kopsavilkuma ziņojumā, kas iekļauts ietekmes novērtējuma 2. pielikumā.

Ziņojuma pierādījumu bāze ir ļoti ierobežota, jo pēc uzaicinājuma iesniegt atsauksmes un sabiedriskās apspriešanas laikā tika saņemts salīdzinoši maz atbilžu un netika veikts atbalsta pētījums. Lai stāvokli labotu, 2022. gada 6. maijā Komisija sarīkoja darbsemināru ieinteresētajām personām, kurā piedalījās liels skaits ieinteresēto personu, kā arī virkni mērķorientētu apspriešanos, it sevišķi ar dalībvalstīm un ieinteresētajām personām.

- **Ietekmes novērtējums**

Saskaņā ar labāka regulējuma politiku Komisija veica ietekmes novērtējumu[35]. Ietekmes novērtējumā tika izvērtēti trīs politikas risinājumu varianti ārpuskārtas pasākumu plānošanas, modrības režīma un ārkārtējā režīma pārvaldes struktūras un satvara izveidei. Gan vienotā tirgus modrības režīmu, gan vienotā tirgus ārkārtējo režīmu aktivizētu atkarībā no konkrētiem kritērijiem un izraisītājmehānismiem. Rīkkopā ietilpst arī tādi pasākumi, ko būtu jāaktivizē atsevišķi.

Pamatojoties uz analīzi par problēmas cēloņiem un konkrētajā nozarē piemērojamo tiesību aktu nepilnībām, tika noteikti astoņi pasākuma elementi, ko sagrupēja blokos izmantošanai dažādos laikos (pastāvīgi, modrības režīmā un ārkārtējā režīmā). Katram elementam tika

[35] Sk. pievienoto dienestu darba dokumentu SWD(2022)289.

analizētas trīs politikas pieejas – neleģislatīvie pasākumi (1. pieeja), hibrīdā pieeja (2. pieeja) un visaptverošāks tiesiskais regulējums (3. pieeja). Pamatojoties uz šo analīzi, katram elementam tika atlasītas dažas vai visas pieejas, apvienojot tās trijos reālos politikas risinājumos, kuri atspoguļo dažāda līmeņa politiskās ambīcijas un ieinteresēto personu atbalstu.

<table>
<tr><th>Režīms</th><th>Elementi</th><th>Politikas risinājums Nr. 1
PĀRREDZAMĪBA</th><th>Politikas risinājums Nr. 2
SADARBĪBA</th><th>Politikas risinājums Nr. 3
SOLIDARITĀTE</th></tr>
<tr><td>Pastāvīgi</td><td>1. Pārvaldība, koordinācija un sadarbība</td><td colspan="3">2. pieeja
Oficiāla padomdevēju grupa kā tehniska līmeņa forums un dalībvalstu pienākums sniegt grupai informāciju, rodoties bažām par krīzes iespējamību un krīzes laikā</td></tr>
<tr><td>Pastāvīgi</td><td>2. Krīzes iespējamību plānošana</td><td>2. pieeja
Ieteikums dalībvalstīm par riska novērtējumu, apmācību un vingrinājumiem un krīzes reaģēšanas pasākumu kompendijs</td><td colspan="2">3. pieeja
– Ieteikums dalībvalstīm par riska novērtējumu un krīzes reaģēšanas pasākumu kompendijs, un
– Pienākuma noteikšana Komisijai veikt riska novērtējumu Savienības līmenī
– Pienākuma noteikšana dalībvalstīm organizēt attiecīgā krīzes pārvaldības personāla regulāru apmācību</td></tr>
<tr><td>Modrība</td><td>3. Vienotā tirgus modrība</td><td colspan="2">2. pieeja
– Ieteikums dalībvalstīm par informācijas vākšanu par apzinātajām stratēģiskajām piegādes ķēdēm
– Ieteikumi dalībvalstīm par stratēģiski svarīgu preču stratēģisko rezervju veidošanu</td><td>3. pieeja
– Pienākuma noteikšana dalībvalstīm vākt informāciju par apzinātajām stratēģiskajām piegādes ķēdēm
– Pienākuma noteikšana Komisijai izveidot un regulāri atjaunināt stratēģisko rezervju veidošanas mērķrādītāju sarakstu
– Pienākuma noteikšana dalībvalstīm[36] veidot atsevišķu stratēģiski svarīgu preču stratēģiskās rezerves, ja dalībvalstu stratēģiskās rezerves būtiski atpaliek no mērķrādītājiem</td></tr>
<tr><td>Ārkārtējs stāvoklis</td><td>4. Pamatprincipi un atbalsta pasākumi brīvas kustības</td><td colspan="3">2. pieeja
Krīzē būtisku preču un pakalpojumu brīvas kustības pamatprincipu nostiprināšana saistošos noteikumos, ja tas nepieciešams sekmīgai krīzes</td></tr>
</table>

36 Iestājoties papildu nosacījumiem.

	atvieglošanai ārkārtējā stāvoklī	pārvarēšanai		
Ārkārtējs stāvoklis	5. Pārredzamība un administratīvā palīdzība ārkārtējā stāvoklī	*3. pieeja* Saistošs pilnvērtīgs paātrinātas paziņošanas mehānisms, steidzama salīdzinošā pārskatīšana un iespēja deklarēt paziņoto pasākumu neatbilstību ES tiesību aktiem; kontaktpunkti un elektroniska platforma		
Ārkārtējs stāvoklis	6. Krīzē būtisku produktu paātrināta laišana tirgū ārkārtējā stāvoklī	*2. pieeja* Mērķorientēti grozījumi spēkā esošajos tiesību aktos par vienotā tirgus saskaņošanu – krīzē būtisku produktu ātrāka laišana tirgū; tehniskās specifikācijas var pieņemt Komisija; krīzē būtisku produktu tirgus uzraudzību dalībvalstis nosaka par prioritāti		
Ārkārtējs stāvoklis	7. Publiskais iepirkums ārkārtējā stāvoklī	*2. pieeja* Jauni noteikumi par Komisijas veiktu kopīgu iepirkumu dažu vai visu dalībvalstu vajadzībām		
Ārkārtējs stāvoklis	8. Pasākumi, kas ietekmē krīzē būtiskas piegādes ķēdes ārkārtēja stāvokļa režīma laikā	*1. pieeja* Norādījumi par ražošanas jaudas palielināšanu; atļauju piešķiršanas procedūru paātrināšana; krīzē būtisku preču pasūtījumu pieņemšana un prioritātes piešķiršana tiem Ieteikumi uzņēmumi par krīzē būtiskas informācijas sniegšanu	*2. pieeja* Ieteikumi dalībvalstīm produktu krājumu sadalei; atļauju piešķiršanas procedūru paātrināšana; uzņēmēju mudināšana pieņemt pasūtījumus un atzīt tos par prioritāriem Tiesību piešķiršana dalībvalstīm[37] uzlikt par pienākumu uzņēmējiem palielināt ražošanas jaudu un nosūtīt tiem saistošus pieprasījumus sniegt informāciju	*3. pieeja* Pienākuma noteikšana dalībvalstīm[38] veikt iepriekš izveidoto produktu krājumu sadali; atļauju piešķiršanas procedūru paātrināšana Pienākuma noteikšana uzņēmumiem pieņemt pasūtījumus un atzīt tos par prioritāriem; palielināt ražošanas jaudu un sniegt krīzē būtisku informāciju.

Ietekmes novērtējumā netika izvirzīts vēlamais risinājums, dodot iespēju pieņemt politisku lēmumu par to, kuru risinājumu izvēlēties. Tiesību akta priekšlikumā izvēlētie pasākumi atbilst politikas risinājumam Nr. 3 visos elementos, izņemot 8. elementu. 8. elementam tika izvēlēts risinājums, kas apvieno politikas risinājumu Nr. 1 (par ražošanas palielināšanu), politikas risinājumu Nr. 2 (par produktu krājumu sadali un atļauju piešķiršanas procedūru paātrināšanu) un politikas risinājumu Nr. 3 (par uzņēmumu pienākumu pieņemt pasūtījumus un atzīt tos par prioritāriem, kā arī sniegt krīzē būtisku informāciju).

Ietekmes novērtējumu Komisija iesniedza Regulējuma kontroles padomē (*RSB*) 2022. gada 15. jūnijā. *RSB* sniedza negatīvu atzinumu, norādot konkrēti 1) nepieciešamību sniegt skaidru

37 Iestājoties papildu nosacījumiem.

38 Iestājoties papildu nosacījumiem.

un detalizētu informāciju saistībā ar prognozēto ārkārtējo stāvokli vienotajā tirgū, tajā skaitā definīciju, kritērijus un lēmumu pieņemšanas mehānismus tās konstatēšanai un izbeigšanai un tās laikā veicamos pasākumus; 2) nepieciešamību sniegt politikas risinājumu ietekmes rūpīgu izvērtējumu; un 3) nepieciešamību papildus politikas pieejām piedāvāt attiecīgo politikas risinājumu alternatīvus apvienojumus un sasaistīt salīdzinājumu ar ietekmes analīzi. Lai risinātu šos konstatējumus, Komisija skaidri definēja ārkārtēju stāvokli vienotajā tirgū, precizēja kritērijus un lēmumu pieņemšanas mehānismus, izskaidroja trīs VTĀSI darbības režīmus un konkretizēja, kurā režīmā kurš no VTĀSI elementiem tiks iedarbināts. Tā arī sniedza detalizētāku ietekmes novērtējumu, aplūkojot vairāk ietekmes veidu, t. i., ekonomisko ietekmi uz galvenajām ieinteresētajām personām (uzņēmumi, dalībvalstis un Komisija), ietekmi uz MVU, ietekmi uz konkurētspēju, konkurenci un starptautisko tirdzniecību, un norādīja, kura ietekme radīsies nekavējoties un kura varētu rasties modrības un ārkārtējā režīmā. Turklāt ietekmes novērtējumā tika noteikti trīs alternatīvi politikas risinājumi, kuru pamatā ir dažiem elementiem iespējamo dažādo pieeju apvienojums, novērtēta šo risinājumu ietekme un paplašināts risinājumu salīdzinājums, lai aptvertu arī proporcionalitāti un subsidiaritāti.

Pārskatīto ietekmes novērtējumu Komisija iesniedza *RSB* 2022. gada 29. jūlijā. Pēc tam *RSB* sniedza pozitīvu atzinumu ar piezīmēm. Šīs piezīmes bija saistītas ar nepieciešamību sīkāk aplūkot dažādu veidu krīzes, kas var ietekmēt vienotā tirgus darbību, labāk izskaidrot saderību ar pasākumiem, kuri varētu tikt veikti, pamatojoties uz LESD 4. panta 2. punktu, un pietiekami pamatot dažus no ierosinātajiem pasākumiem subsidiaritātes un proporcionalitātes ziņā. Lai risinātu šīs piezīmes, tika pievienotas norādes par iespējamo nākotnes krīžu sekām, labāk izskaidrota saderība ar iespējamajiem pasākumiem saskaņā ar LESD 4. panta 2. punktu un pievienota papildu informācija par ārkārtējā režīmā paredzētajiem obligātajiem pasākumiem.

Sīkāku informāciju par to, kā ietekmes novērtējumā ir atspoguļoti *RSB* ieteikumi, var atrast ietekmes novērtējuma 1. pielikuma 3. punktā.

- **Normatīvā atbilstība un vienkāršošana**

Saskaņā ar Komisijas Normatīvās atbilstības un izpildes programmu (*REFIT*) visām iniciatīvām, kuru mērķis ir mainīt spēkā esošos ES tiesību aktus, jābūt vērstām uz to, lai vienkāršotu un efektīvāk sasniegtu noteiktos politikas mērķus (t. i., mazinātu nevajadzīgas regulatīvās izmaksas).

Šīs priekšlikums nodrošina pasākumu rīkkopu vienotā tirgus ārkārtējā stāvokļa risināšanai, kur ietilpst pastāvīgi piemērojamu pasākumu kopums, kā arī noteikti pasākumi, kurus piemēro vienīgi modrības vai ārkārtējā režīmā un aktivizē atsevišķi. **Uzņēmumiem un pilsoņiem neradīsies nekādas administratīvās izmaksas** nedz tūlīt, nedz laikā, kamēr vienotais tirgus darbojas normāli.

Attiecībā uz pasākumiem, kuri var būtiski ietekmēt MVU un iespējami radīt tiem izmaksas, it sevišķi uz tādiem pasākumiem kā obligātās informācijas pieprasījumi, pieprasījumi palielināt ražošanu un pieņemt prioritārus pasūtījumus, Komisija veiks to ietekmes, it sevišķi ietekmes uz MVU, un samērīguma konkrētu analīzi un novērtējumu šādu pasākumu papildu aktivizācijas laikā. Šāds novērtējums ietilps šo konkrēto pasākumu papildu aktivizācijas procesā, ko īstenos ar Komisijas īstenošanas aktu (papildus ārkārtējā režīma vispārīgai aktivizācijai). Atkarībā no krīzes būtības un tās skartajām stratēģiskajām piegādes ķēdēm un krīzē būtiskiem produktiem uz MVU tiks attiecināti īpaši pielāgojumi. Lai gan mikrouzņēmumu pilnīga izslēgšana no šādu pasākumu (piemēram, obligātās informācijas pieprasījumu) piemērošanas jomas nav iespējama, jo šādu uzņēmumu rīcībā var būt īpaša unikāla zinātība vai patenti, kas krīzes laikā ir kritiski svarīgi, tomēr tiem ir paredzēti īpaši

pielāgojumi, tajā skaitā vienkāršoti izlases plāni, atvieglotas ziņošanas prasības un ilgāki termiņi atbilžu iesniegšanai, ciktāl tas ir iespējams, ņemot vērā nepieciešamību pēc steidzamības konkrētās krīzes kontekstā.

Regula (EK) Nr. 2679/98, ar ko izveido reaģēšanas mehānismu attiecībā uz šķēršļiem preču brīvai apritei, kas ir saistāmi ar kādu dalībvalsti, izraisa nopietnus traucējumus un prasa tūlītēju rīcību ("Zemeņu" regula"), tiks atcelta. Tādējādi tiesiskais regulējums tiks vienkāršots.

- **Pamattiesības**

Šī regula un it sevišķi prioritārie pasūtījumi un pasākumi ražošanas līniju pārprofilēšanas un ražošanas jaudas paplašināšanas atvieglošanai skar tādu uzņēmēju darījumdarbības brīvību (minēta ES Pamattiesību hartas 16. pantā), kuri aktīvi darbojas vienotajā tirgū laikā, kad tur ir ārkārtējs stāvoklis. Šādus ierobežojumus rūpīgi pielāgoja, un tie ir līdzsvaroti ar būtiskām sabiedrības interesēm. Noteikumi par prioritāriem pasūtījumiem paredz vairākus pasākumus to uzņēmēju aizsardzībai, kuriem jāpilda šādi pasūtījumi, lai līdzsvarotu ierobežojuma stingrību.

Obligātās informācijas pieprasījumi uzņēmējiem var skart arī uzņēmēju komercnoslēpuma un citas sensitīvas informācijas aizsardzību. Tomēr regula paredz aizsardzības pasākumus un garantijas, ka šādus informācijas pieprasījumus iesniegs vienīgi tad, ja attiecīgā informācija būs absolūti nepieciešama, lai likvidētu ārkārtēju stāvokli vienotajā tirgū, un tā nebūs iesniegta brīvprātīgi vai iegūstama no publiski pieejamiem avotiem, un šādi iegūtās informācijas apstrādē ievēros piesardzību, nodrošinot slepenību un sensitīvas komercinformācijas neizpaušanu, tāpēc šie ierobežojumi ir samērīgi un pamatoti.

Visbeidzot, sankcijas, kas ir paredzētas par pārkāpumiem attiecībā uz obligātās informācijas pieprasījumiem uzņēmējiem un prioritārajiem pasūtījumiem, ierobežo tiesības uz īpašumu, kas ir noteiktas ES Pamattiesību hartas 17. pantā. Tā kā noteiktie naudas sodu apmēri ir pietiekami atturoši, bet ne pārmērīgi, un tos var piemērot ierobežotā laikposmā, kā arī apstrīdēt ES Tiesā, tiesības uz īpašumu tie ierobežo samērīgi un pamatoti.

Regula ievēro hartas 47. pantā noteiktās tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību un taisnīgu tiesu. Tā atkārtoti apliecina, ka uzņēmējiem, uz kuriem attiecas informācijas pieprasījumi un prioritārie pasūtījumi, ir tiesības aizstāvēt savas tiesības ES Tiesā, un paredz iespējas pirms vēršanās Tiesā apstrīdēt šādus Komisijas pieprasījumus, izmantojot administratīvas procedūras.

4. IETEKME UZ BUDŽETU

Priekšlikumu ietekme uz budžetu būtu saistīta ar trim izdevumu kategorijām. Regulāros izdevumus par personālu Komisijā principā segtu no izdevumu kategorijas "Administratīvie izdevumi", savukārt izdevumus par plānoto apmācību un paziņošanas sistēmā izmantotā IT rīka nepieciešamo paplašinājumu segtu no Vienotā tirgus programmas. Pašlaik ir plānots, ka izmaksas, kas ir saistītas ar ārkārtējo režīmu, proti, stratēģisko rezervju izveidi, drošu apgādi, piemēram, saistībā ar stratēģiski svarīgu preču un pakalpojumu un krīzē būtisku preču iepirkumu vai prioritāriem pasūtījumiem, pilnībā segtu dalībvalstis, un tām nebūtu ietekmes uz Savienības resursiem. Papildu izmaksas par pārvaldību Komisijā, kas rastos krīzes gadījumā un līdz ar to pēc būtības nav paredzamas, principā segtu, veicot Savienības resursu iekšējo pārdali 1. izdevumu kategorijā "Vienotais tirgus, inovācija un digitālā joma" un/vai 7. izdevumu kategorijā "Administratīvie izdevumi".

5. CITI ELEMENTI

- **Īstenošanas plāni un uzraudzīšanas, izvērtēšanas un ziņošanas kārtība**

Piecus gadus pēc šo tiesību aktu piemērošanas datuma Komisija izvērtēs šīs likumdošanas iniciatīvas rezultativitāti, efektivitāti, saskaņotību, aktualitāti un ES pievienoto vērtību un ziņojumu par galvenajiem konstatējumiem iesniegs Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai. Pamatojoties uz izvērtējuma ziņojumu, Komisija var ierosināt uzlabojumus Vienotā tirgus ārkārtējā instrumentā.

Visus līgumus un finansēšanas nolīgumus, ko slēgs, pamatojoties uz šo regulu, apspriedīs ar Eiropas Biroju krāpšanas apkarošanai (*OLAF*), lai nodrošinātu krāpšanas apkarošanas klauzulu pienācīgu iekļaušanu tajos.

- **Detalizēts konkrētu priekšlikuma noteikumu skaidrojums**

VTĀSI mērķis ir izveidot visaptverošu krīžgatavības un krīzes reaģēšanas arhitektūru, ko veido šādi galvenie komponenti:

– padomdevēju grupa;

– ārpuskārtas pasākumu plānošanas satvars;

– vienotā tirgus modrības režīma satvars un

– vienotā tirgus ārkārtējā režīma satvars.

1. Padomdevēju grupa

   Šīs grupas uzdevums būs *konsultēt* Komisiju par piemērotiem pasākumiem, kas novērstu vai risinātu krīzes ietekmi uz vienoto tirgu. To var iesaistīt vienotā tirgus modrības un ārkārtējā režīma aktivizēšanā un šo režīmu darbības jomas noteikšanā, un tā analizēs attiecīgo informāciju, kas ir iegūta brīvprātīgā vai obligātā kārtā, tajā skaitā saņemta no uzņēmējiem. Šīs centrālās struktūras sastāvā būs pa vienam pārstāvim no katras dalībvalsts ar pieredzi vienotā tirgus jautājumos, kuri darbosies kā pastāvīgie locekļi, un novērotāju statusā tajā darbosies pārstāvji no citām ar krīzi saistītām struktūrām, piemēram, Padomes Integrētās krīzes situāciju politiskās reaģēšanas grupas, Veselības krīžu padomes, Veselības drošības komitejas, Eiropas Pusvadītāju padomes, Eiropas Pārtikas nodrošinājuma krīžgatavības un reaģēšanas ekspertu grupas u. c. Sanāksmes organizēs un vadīs Komisija.

2. Ārpuskārtas pasākumu plānošanas satvars

   Normālos apstākļos, kad nav neviena pēkšņa notikuma, kurš varētu radīt vai ir jau radījis būtisku, graujošu ietekmi uz vienoto tirgu, uzņēmumu un vienotā tirgus darbību nodrošina tirgus spēki. Ārpuskārtas pasākumu plānošanas satvars neprasa aktivizācijas posmu, un tajā ietilpst:

   a) pasākumi krīzes protokolu un krīzes saziņas sagatavošanai un apmācība un ārkārtēja stāvokļa modelēšana, lai nodrošinātu laicīgu sadarbību un informācijas apmaiņu starp Komisiju, dalībvalstīm un attiecīgajām Savienības līmeņa struktūrām, kā arī apmācības un vingrinājumu rīkošana par iespējamajiem scenārijiem ārkārtējiem stāvokļiem vienotajā tirgū;

   b) speciāli agrīnas brīdināšanas sistēmas paziņojumi par atgadījumiem, kuri būtiski/nopietni traucē vai var būtiski/nopietni traucēt vienotā tirgus un tā preču un pakalpojumu piegādes ķēžu darbību. Nosakot traucējuma būtiskumu vai nopietnumu, tiks ņemti vērā iepriekš noteikti parametri, piemēram, skarto uzņēmēju skaits, ģeogrāfiskais apgabals vai traucējuma ilgums.

3. Vienotā tirgus modrības režīma satvars

Tas būs satvars, ko izmantos, lai risinātu ietekmi, ko ir izraisījuši būtiski atgadījumi, kuri vēl nav pilnībā izvērsušies par ārkārtēju stāvokli vienotajā tirgū. To aktivizē, kad ir iestājies notikums, kurš var radīt būtiskus piegādes ķēdes traucējumus tādām stratēģiski svarīgām precēm un pakalpojumiem, kuri ir atkarīgi no ražošanas resursiem, ko nav iespējams dažādot vai aizstāt, vai kurš ir izraisījis pirmās pazīmes par šādu preču un pakalpojumu izteiktu deficītu. Šajā satvarā ietilpst pasākumu kopums, tajā skaitā:

a) tādu stratēģiski svarīgu preču un pakalpojumu piegādes ķēžu uzraudzība, kuras ir noteiktas ārpuskārtas pasākumu plānošanas satvarā minētajā Savienības līmeņa riska novērtējumā un kuru apgādi var būtiski traucēt kāds atgadījums. Tādu uzraudzību veiks dalībvalstis, pamatojoties uz brīvprātīgi iesniedzamas informācijas pieprasījumiem par faktoriem, kas ietekmē atlasīto stratēģiski svarīgo preču un pakalpojumu pieejamību (piemēram, ražošanas jauda, krājumi, piegādātāju ierobežojumi, dažādošanas un aizstāšanas iespējas, pieprasījuma nosacījumi, problemātiski aspekti), kuri nosūtīti visiem attiecīgās stratēģiski svarīgo preču un pakalpojumu piegādes ķēdes dalībniekiem un citām attiecīgajām ieinteresētajām personām, kuras iedibinātas dalībvalsts teritorijā;

b) stratēģisko rezervju veidošana, kas ir pasākums, kurš jāaktivizē papildus, izmantojot Komisijas papildu īstenošanas aktus. Komisija var sagatavot atsevišķus un nesaistošus sarakstus par stratēģiskajām rezervēm, kuras dalībvalstīm būtu jānodrošina. Dalībvalstis, rīkojoties kopīgi solidaritātes garā, dara visu iespējamo, lai izveidotu par stratēģiski svarīgām noteiktu preču stratēģiskās rezerves. Izņēmuma apstākļos Komisija var pēc savas iniciatīvas vai 14 dalībvalstu pieprasījuma izvērtēt vajadzību veikt papildu pasākumus šādu preču stratēģisko rezervju izveidošanai. Veikusi šādu novērtējumu, ko atbalsta objektīvi dati, Komisija var pieņemt īstenošanas aktu, lai padarītu vienai vai vairākām dalībvalstīm noteiktos mērķrādītājus par obligātiem;

c) publiskais iepirkums: i) stratēģiski svarīgu preču un pakalpojumu iepirkums, ko Komisija veic dalībvalstu vārdā, un ii) stratēģiski svarīgu preču un pakalpojumu iepirkums, ko veic dalībvalstis.

4. Vienotā tirgus ārkārtējā režīma satvars

Līdz ar vienotā tirgus ārkārtējā režīma aktivizēšanu nekavējoties tiks piemēroti vairāki ārkārtējas reaģēšanas pasākumi, tajā skaitā:

a) pasākumi pārredzamības uzlabošanai: dalībvalstu pienākumi paziņot par plānotajiem pasākumiem, kas attiecas uz krīzē būtiskām precēm un pakalpojumiem un stratēģiski svarīgām precēm un pakalpojumiem, kā arī par personu brīvas kustības ierobežojumiem, kas ir saistīti ar krīzi, un pamatojumu šādu pasākumu veikšanai;

b) pasākumi brīvas kustības atjaunošanai un atvieglošanai: vispārīgas prasības attiecībā uz brīvas kustības ierobežojumiem ārkārtējā stāvoklī vienotajā tirgū (pamatprincipu uzskaitījums), kā arī noteikumi par ierobežojumiem, ko pieņemt ir aizliegts;

c) aizliegums ārkārtējā stāvoklī vienotajā tirgū noteikt brīvas kustības tiesību ierobežojumus, kurš liedz dalībvalstīm ieviest tādus pasākumus kā, piemēram,

aizliegums eksportēt krīzē būtiskas preces vai pakalpojumus ES iekšienē vai citi produktu vai pakalpojumu eksporta ierobežojumi, kuri

– kavē to brīvu kustību;

– rada traucējumus piegādes ķēdēs un

– izraisa vai pastiprina deficītu vienotajā tirgū;

d) publiskais iepirkums: i) krīzē būtisku preču iepirkums, ko Komisija veic dalībvalstu vārdā, un ii) krīzē būtisku preču iepirkums, ko veic dalībvalstis;

e) pasākumi krīzē būtisku preču pieejamības un piegādes nodrošināšanai:

– krīzē būtisku preču ražošanas jaudas paplašināšanas, esošo ražošanas jaudu pārprofilēšanas vai jaunu ražošanas jaudu izveides atvieglošana;

– ar darbībām saistītu spēju paplašināšanas vai jaunu spēju izveides atvieglošana;

– pasākumu ieviešana, lai nodrošinātu regulatīvo elastību, arī atļauju piešķiršanā, ar mērķi atvieglot krīzē būtisku preču ražošanu un laišanu tirgū;

f) mērķorientēta un koordinēta stratēģisko rezervju sadale:

Komisija var ieteikt dalībvalstīm mērķorientētā veidā sadalīt Savienības stratēģiskās rezerves un, ja tās nav pieejamas vai ir nepietiekamas, dalībvalstu stratēģiskās rezerves, ja ir konkrēti un ticami pierādījumi par nopietniem traucējumiem krīzē būtisku preču piegādes ķēdē, kuri izraisīs izteiktu stratēģiski svarīgu preču deficītu, tajā skaitā ģeogrāfiskajos apgabalos, kuri ir īpaši neaizsargāti pret šādiem traucējumiem, piemēram, ES tālākajos reģionos;

g) izņēmuma rakstura ārkārtēji pasākumi, kas jāaktivizē papildus:

– informācijas pieprasījumi uzņēmējiem

Ja tas ir nepieciešams sakarā ar krīzē būtisku preču vai pakalpojumu izteiktu deficītu vai briesmām, ka deficīts tūlīt iestāsies, Komisija pēc apspriešanās ar izveidoto padomdevēju grupu pieprasīs uzņēmēju pārstāvības organizācijām vai, ja nepieciešams, krīzē būtiskās piegādes ķēdēs iesaistītiem atsevišķiem uzņēmējiem sniegt Komisijai mērķtiecīgu informāciju par ražošanas jaudām un traucējumiem, kas ir radušies piegādes ķēdēs.

Komisija iesniedz izveidotajai padomdevēju grupai apkopotu informāciju, kuras pamatā ir uzņēmējiem vai uzņēmēju pārstāvības organizācijām nosūtītie mērķtiecīgas informācijas pieprasījumi.

– prioritārie pasūtījumi

Pirmajā posmā Komisija var aicināt uzņēmējus pieņemt un noteikt par prioritāriem pasūtījumus, kas attiecas uz krīzē būtisku preču ražošanai nepieciešamiem resursiem, vai pasūtījumus, kas attiecas uz krīzē būtisku preču kā galaprodukta ražošanu vai piegādi.

Otrajā posmā Komisija var izņēmuma apstākļos pēc savas iniciatīvas vai 14 dalībvalstu lūguma novērtēt, vai ir nepieciešams un būtu samērīgi noteikt šādu preču pasūtījumus par prioritāriem, ņemot vērā, kādos apstākļos ir uzņēmējs un personas, kuras šis lēmums var ietekmēt. Pēc

novērtēšanas Komisija var pieņemt īstenošanas aktu, nosakot, ka uzņēmējam ir jāpieņem un jānosaka par prioritāriem pasūtījumi, kas attiecas uz krīzē būtisku preču ražošanai vai piegādei nepieciešamiem ražošanas resursiem vai krīzē būtiskām precēm kā galaprodukts. Uzņēmēji var 10 dienu laikā atteikties pildīt šādu pienākumu un sniegt skaidrojumu par atteikuma iemesliem, tos pienācīgi pamatojot. Komisija var publiskot šādu argumentētu paskaidrojumu vai tā fragmentus. Ja uzņēmējs piekrīt minētajam pienākumam, šis pienākums prevalē pār citiem izpildes pienākumiem, kas ir noteikti saskaņā ar privāttiesībām vai publiskajām tiesībām.

– Komisija ņem vērā lietas apstākļus, tajā skaitā nepieciešamības un proporcionalitātes principus. Prioritāros pasūtījumus veic par taisnīgām un pamatotām cenām; mērķtiecīgi grozījumi saskaņotos produktu tiesību aktos

b) Šis pasākums ļaus paātrināti laist tirgū preces, kas ir noteiktas kā krīzē būtiskas, ieviešot ārkārtējas procedūras atbilstības novērtēšanai, kopīgu tehnisko specifikāciju pieņemšanai un tirgus uzraudzībai ārkārtējā stāvoklī vienotajā tirgū.

2022/0278 (COD)

Priekšlikums

EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES REGULA

par Vienotā tirgus ārkārtējā stāvokļa instrumenta izveidi un Padomes Regulas (EK) Nr. 2679/98 atcelšanu

(Dokuments attiecas uz EEZ)

EIROPAS PARLAMENTS UN EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 21., 46. un 114. pantu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas priekšlikumu,

pēc leģislatīvā akta projekta nosūtīšanas valstu parlamentiem,

ņemot vērā Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinumu[39],

ņemot vērā Reģionu komitejas atzinumu[40],

saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru,

tā kā:

1) Iepriekšējās krīzes, it sevišķi Covid-19 pandēmijas sākumposms, parādīja, ka tādas krīzes var būtiski ietekmēt iekšējo tirgu (t. s. vienoto tirgu) un tā piegādes ķēdes un piemērotu krīzes pārvaldības instrumentu un koordinācijas mehānismu vai nu trūkst, vai tie neaptver visus vienotā tirgus aspektus vai liedz laikus reaģēt uz tādu ietekmi.

2) Savienība nebija pietiekami gatava nodrošināt krīzē būtisku nemedicīnisku preču, piemēram, individuālo aizsardzības līdzekļu, efektīvu ražošanu, iepirkumu un sadali, it sevišķi Covid-19 pandēmijas sākumposmā, un speciālie pasākumi, ko Komisija veica, lai atjaunotu vienotā tirgus darbību un nodrošinātu krīzē būtisku nemedicīnisku preču pieejamību Covid-19 pandēmijas laikā, tika īstenoti, reaģējot uz jau esošu situāciju. Pandēmija arī parādīja, ka trūkst pietiekama priekšstata par ražošanas jaudām visā Savienībā un ir neaizsargātība globālo piegādes ķēžu sakarā.

3) Komisijas rīcība aizkavējās par vairākām nedēļām, jo trūka Savienības līmeņa ārpuskārtas pasākumu plānošanas un nebija skaidrs, ar kurām valsts pārvaldes struktūrām jāsazinās, lai ātri rastu risinājumus krīzes radītajai ietekmei uz vienoto tirgu. Turklāt kļuva acīmredzams, ka dalībvalstu nekoordinēti ieviestie ierobežojošie pasākumi vēl pasliktinās krīzes ietekmi uz vienoto tirgu. Tika secināts, ka ir jāizstrādā kārtība saziņai starp dalībvalstīm un Savienības iestādēm attiecībā uz ārpuskārtas pasākumu plānošanu, koordināciju un sadarbību tehniskā līmenī un informācijas apmaiņu.

4) Uzņēmēju pārstāvības organizācijas ir norādījušas, ka uzņēmējiem trūcis informācijas par dalībvalstu veiktajiem pasākumiem reaģēšanai uz krīzi pandēmijas laikā – daļēji tāpēc, ka viņi nav zinājuši, kur informāciju iegūt, un daļēji sakarā ar valodas barjerām

[39] OV C (..), (..), (..). lpp.
[40] OV C (..), (..), (..). lpp.

un administratīvo slogu, ko radīja nepieciešamība atkārtoti pieprasīt informāciju no visām dalībvalstīm, it īpaši pastāvīgi mainīgā regulatīvajā vidē. Tā kā viņi nezināja, cik lielā mērā varēs īstenot tiesības uz brīvu kustību vai turpināt pārrobežu komercdarbību krīzes laikā, uzņēmumi nespēja pieņemt apzinātus lēmumus par savu komercdarbību. Ir jāuzlabo informācijas pieejamība par valsts un Savienības līmeņa krīzes reaģēšanas pasākumiem.

5) Nesenie notikumi arī uzsvēra nepieciešamību uzlabot Savienības gatavību iespējamām jaunām krīzēm, īpaši ņemot vērā klimata pārmaiņu pastāvīgo ietekmi un to izraisītās dabas katastrofas, kā arī ekonomisko un politisko nestabilitāti pasaulē. Tā kā nav zināms, kādas citas krīzes nākotnē var izcelties un smagi ietekmēt vienoto tirgu un tā piegādes ķēdes, ir jāsagādā instruments, ko varētu piemērot krīzes ietekmes risināšanai vienotajā tirgū visdažādākās krīzēs.

6) Krīze vienoto tirgu var ietekmēt divējādi. Pirmkārt, krīze var radīt šķēršļus, kas kavē brīvu kustību vienotajā tirgū, tādējādi traucējot tā normālu darbību. Otrkārt, krīze var vienotajā tirgū pastiprināt krīzē būtisku preču un pakalpojumu deficītu. Šai regulai jārisina ietekme uz vienoto tirgos abos gadījumos.

7) Tā kā konkrētus aspektus, kādos nākotnes krīzes varētu ietekmēt vienoto tirgu un tā piegādes ķēdes, paredzēt ir grūti, šai regulai būtu jānodrošina vispārīgs satvars, kas ļautu prognozēt jebkādas krīzes izraisīto negatīvo ietekmi uz vienoto tirgu un tā piegādes ķēdēm, sagatavoties tai un mīkstināt un mazināt šādu ietekmi. .

8) Šajā regulā izklāstīto pasākumu satvara izveidei jābūt saskanīgai, pārredzamai, efektīvai, samērīgai un laicīgai, turklāt pienācīgi ievērojot nepieciešamību nodrošināt sabiedrībai būtisku funkciju, t. i., sabiedriskās drošības, drošuma, sabiedriskās kārtības, sabiedrības veselības u. c., nepārtrauktību, ņemot vērā dalībvalstu atbildību par valsts drošības aizsardzību un to tiesības aizsargāt citas būtiskas valsts funkcijas, tajā skaitā valsts teritoriālās neaizskaramības nodrošināšanu un likuma un kārtības uzturēšanu.

9) Šim nolūkam regulā noteikti:

- pasākumi, kas nepieciešami, lai nodrošinātu vienotā tirgus, tajā darbojošos uzņēmumu un vienotā tirgus stratēģisko piegādes ķēžu nepārtrauktu darbību, tajā skaitā preču, pakalpojumu un personu brīvu kustību krīzes laikā, un krīzē būtisku preču un pakalpojumu pieejamību pilsoņiem, uzņēmumiem un publiskajām iestādēm krīzes laikā;
- forums pienācīgas koordinācijas, sadarbības un informācijas apmaiņas nodrošināšanai; un
- pasākumi, kas nodrošina, ka laikus ir pieejama informācija, kas nepieciešama mērķorientētai reaģēšanai un atbilstošai pilsoņu un uzņēmumu rīcībai tirgū krīzes laikā.

10) Kad iespējams, šai regulai jāveicina notikumu un krīžu prognozēšana, balstoties uz nepārtrauktu analīzi par stāvokli vienotā tirgus ekonomikas stratēģiski svarīgajās jomās un Savienības pastāvīgajiem centieniem prognožu gatavošanā.

11) Šai regulai nebūtu jādublē spēkā esošais satvars, kas attiecībā uz zālēm, medicīniskajām ierīcēm vai citiem medicīniskiem pretlīdzekļiem ir noteikts ES Veselības drošības satvarā, tajā skaitā Regulā (ES) …/… par nopietniem pārrobežu veselības apdraudējumiem [NPVA regula (COM/2020/727)], Padomes regulā (ES) .../... par pasākumu satvaru, lai nodrošinātu apgādi ar krīzes sakarā būtiskiem

medicīniskiem pretlīdzekļiem [Ārkārtēja stāvokļa pamatregula (COM/2021/577)], Regulā (ES) …/… par *ECDC* pilnvaru paplašināšanu [*ECDC* regula (COM/2020/726)] un Regulā (ES) 2022/123 par *EMA* pilnvaru paplašināšanu [*EMA* regula]. Tāpēc zāles, medicīniskās ierīces vai citi medicīniski pretlīdzekļi, ja tie ir iekļauti Ārkārtēja stāvokļa pamatregulas 6. panta 1. punktā minētajā sarakstā, neietilpst šīs regulas darbības jomā, izņemot saistībā ar noteikumiem, kas attiecas uz brīvu kustību ārkārtējā stāvoklī vienotajā tirgū, it īpaši noteikumiem, kas izstrādāti brīvas kustības atjaunošanai un atvieglošanai, kā arī attiecībā uz paziņošanas mehānismu.

12) Šai regulai jāpapildina integrētais politiskais mehānisms reaģēšanai krīzēs, ko Padome īsteno saskaņā ar Padomes Īstenošanas lēmumu (ES) 2018/1993, attiecībā uz Padomes darbu, risinot starpnozaru krīžu izraisītu ietekmi uz vienoto tirgu veidā, kas prasa politisku lēmumu pieņemšanu.

13) Šai regulai nav jāskar Savienības civilās aizsardzības mehānisms ("*UCPM*"). Šai regulai jāpapildina un nepieciešamības gadījumā jāatbalsta *UCPM* attiecībā uz kritiski svarīgu preču pieejamību un civilās aizsardzības darbinieku brīvu pārvietošanos (arī to aprīkojuma brīvu kustību) tādu krīžu gadījumos, uz kurām attiecas minētais mehānisms.

14) Šai regulai nav jāskar 55.–57. pants Regulā (ES) Nr. 178/2002 par vispārēju krīzes vadības plānu pārtikas un barības nekaitīguma sfērā, ko īsteno ar Komisijas Lēmumu (ES) 2019/300.

15) Šai regulai nav jāskar Eiropas Pārtikas nodrošinājuma krīžgatavības un reaģēšanas mehānisms (*EFSCM*). Tomēr uz pārtikas produktiem šīs regulas noteikumiem jāattiecas, it sevišķi noteikumiem par paziņošanas mehānismu un brīvas kustības tiesību ierobežojumiem. Ja saskaņā ar šo regulu paziņotie pasākumi attiecas uz pārtikas produktiem, var izvērtēt arī to atbilstību citiem attiecīgajiem ES tiesību aktu noteikumiem.

16) Ievērojot izņēmuma raksturu, kas piemīt ārkārtējam stāvoklim vienotajā tirgū, un iespējamās tālejošās sekas, ko tas var radīt vienotā tirgus pilnvērtīgas darbības nodrošināšanā, īstenošanas pilnvaras aktivizēt vienotā tirgus ārkārtējo režīmu būtu izņēmuma kārtā jāpiešķir Padomei atbilstoši Līguma par Eiropas Savienības darbību 281. panta 2. punktam.

17) LESD 21. pantā ir noteiktas ES pilsoņu tiesības brīvi pārvietoties un dzīvot dalībvalstīs, ievērojot Līgumos noteiktos ierobežojumus un nosacījumus, kā arī to īstenošanai paredzētos pasākumus. Šie ierobežojumi un nosacījumi ir sīkāk izklāstīti Direktīvā 2004/38/EK. Minētajā direktīvā ir noteikti vispārīgie principi, ko piemēro ierobežojumiem, un apsvērumi, ko var izmantot pasākumu pamatošanai. Šie apsvērumi ir sabiedriskā kārtība, valsts drošība vai sabiedrības veselība. Šajā sakarā kustības brīvības ierobežojumus var atzīt par pamatotiem, ja tie ir samērīgi un nediskriminatīvi. Ar šo regulu nav paredzēts noteikt citus apsvērumus personu brīvas kustības tiesību ierobežošanai papildus tiem, kas ir noteikti Direktīvas 2004/38/EK VI nodaļā.

18) Pasākumi personu brīvas kustības atjaunošanai un atvieglošanai un citi šajā regulā paredzētie pasākumi, kas ietekmē personu brīvu pārvietošanos, ir pamatoti ar LESD 21. pantu un papildina Direktīvu 2004/38/EK, neietekmējot tās piemērošanu ārkārtējā stāvoklī vienotajā tirgū. Pasākumiem nav jāatļauj un jāpamato brīvas kustības

ierobežojumi, kas ir pretrunā Līgumiem vai citiem Savienības tiesību aktu noteikumiem.

19) LESD 45. pants nosaka darba ņēmēju tiesības uz brīvu pārvietošanos, ievērojot Līgumos noteiktos ierobežojumus un nosacījumus, kā arī to īstenošanai paredzētos pasākumus. Šajā regulā ir iekļauti noteikumi, kas papildina esošos pasākumus nolūkā stiprināt personu brīvu pārvietošanos, uzlabot pārredzamību un sniegt administratīvu palīdzību ārkārtējā stāvoklī vienotajā tirgū. Tādi pasākumi ietver vienoto kontaktpunktu izveidi dalībvalstu un Savienības līmenī, un tie būs pieejami darba ņēmējiem un to pārstāvjiem šajā regulā paredzēto vienotā tirgus modrības un ārkārtējā režīma laikā.

20) Ja dalībvalstis, gatavojoties ārkārtējam stāvoklim vienotajā tirgū vai tāda ārkārtēja stāvokļa laikā pieņem pasākumus, kas ietekmē preču vai personu brīvu kustību vai pakalpojumu sniegšanas brīvību, pasākumi nedrīkst pārsniegt nepieciešamo, un, tiklīdz apstākļi atļauj, dalībvalstīm tie jāatceļ. Ieviešot šādus pasākumus, būtu jāievēro proporcionalitātes un nediskriminēšanas principi un jāņem vērā īpašie apstākļi pierobežas reģionos.

21) Līdz ar vienotā tirgus ārkārtējā režīma aktivizāciju būtu jāstājas spēkā dalībvalstu pienākumam paziņot par brīvas kustības ierobežojumiem, kuri ir saistīti ar krīzi.

22) Pārbaudot paziņoto plānoto vai pieņemto pasākumu atbilstību proporcionalitātes principam, Komisijai būtu pienācīgi jāņem vērā mainīgie krīzes apstākļi un tas, ka informācija, kas ir dalībvalstu rīcībā brīdī, kad tās cenšas mazināt draudošos riskus, bieži ir ierobežota. Ja konkrētajos apstākļos tāda rīcība ir pamatota un nepieciešama, Komisija, pamatojoties uz visu pieejamo informāciju, ieskaitot specializētu vai zinātnisku informāciju, var pēc būtības izskatīt dalībvalstu argumentus, kuros par pamatojumu personu brīvas kustības ierobežojumu pieņemšanai ir minēts piesardzības princips. Komisijas uzdevums ir nodrošināt, ka tādi pasākumi atbilst Savienības tiesību aktiem un nerada nepamatotus šķēršļus vienotā tirgus darbībai. Komisijai būtu jāreaģē uz dalībvalstu paziņojumiem iespējami ātri, ņemot vērā konkrētās krīzes apstākļus, bet ne vēlāk kā šajā regulā noteiktajos termiņos.

23) Lai nodrošinātu, ka konkrētos šajā regulā paredzētos vienotā tirgus ārkārtējā režīma pasākumus izmanto vienīgi tad, kad tie ir absolūti nepieciešami, lai reaģētu uz konkrēto ārkārtējo stāvokli vienotajā tirgū, šādi pasākumi būtu jāaktivizē atsevišķi ar Komisijas īstenošanas aktiem, kuros norādīti aktivizācijas iemesli un krīzē būtiskās preces vai pakalpojumi, uz kuriem šie pasākumi attiecas.

24) Turklāt, lai nodrošinātu īstenošanas aktu samērīgumu un pienācīgi ņemtu vērā uzņēmēju lomu krīzes pārvaldībā, vienotā tirgus ārkārtējais režīms Komisijai jāaktivizē vienīgi tad, kad uzņēmēji nav spējuši pieņemamā termiņā brīvprātīgi piedāvāt risinājumu. Tā pamatojums būtu jānorāda katrā tādā aktā un attiecībā uz visiem konkrētajiem krīzes aspektiem.

25) Komisijai būtu jāizmanto informācijas pieprasījumi uzņēmējiem vienīgi tad, kad informāciju, kas ir nepieciešama, lai varētu pienācīgi reaģēt uz ārkārtējo stāvokli vienotajā tirgū, piemēram, informāciju, kas nepieciešama, lai Komisija veiktu iepirkumu dalībvalstu vārdā vai aplēstu ražošanas jaudu, kas ir to ražotāju rīcībā, kuri ražo krīzē būtiskas preces, kuru piegādes ķēdēs ir radušies traucējumi, nav iespējams iegūt no publiski pieejamiem avotiem vai tā netiek sniegta brīvprātīgi.

26) Ja nepieciešams, līdz ar vienotā tirgus ārkārtējā režīma aktivizāciju būtu jāsāk piemērot arī noteiktas krīzes reaģēšanas procedūras, ar kurām ievieš pielāgojumus

noteikumos, kuri reglamentē tādu preču izstrādi, ražošanu, atbilstības novērtēšanu un laišanu tirgū, uz kurām attiecas Savienības saskaņošanas noteikumi. Šīm krīzes reaģēšanas procedūrām būtu jānodrošina tādu produktu ātra laišana tirgū ārkārtējā stāvoklī, kas noteikti kā krīzē būtiskas preces. Atbilstības novērtēšanas iestādēm jāpiešķir krīzē būtisku preču atbilstības novērtējumam prioritāte pār visiem citiem iesniegumiem par citu produktu novērtēšanu. Savukārt, ja atbilstības novērtēšanas procedūras pārāk ieilgst, valsts kompetentajām iestādēm jābūt tiesībām piešķirt atļaujas laist attiecīgajā tirgū produktus, kuriem piemērojamās atbilstības novērtēšanas procedūras vēl nav pabeigtas, ar nosacījumu, ka šie produkti atbilst piemērojamajām drošības prasībām. Šādas atļaujas ir spēkā vienīgi tās dalībvalsts teritorijā, kura ir piešķīrusi šīs atļaujas, un vienīgi tikmēr, kamēr ilgst ārkārtējais stāvoklis vienotajā tirgū. Turklāt, lai veicinātu krīzē būtisku produktu piegādes palielināšanu, jāparedz noteikta elastība attiecībā uz atbilstības pieņēmuma mehānismu. Ja vienotajā tirgū ir izveidojies ārkārtējs stāvoklis, krīzē būtisku preču ražotājiem būtu jādod iespēja paļauties arī uz valsts un starptautiskiem standartiem, kuri nodrošina aizsardzību tādā pašā līmenī kā saskaņotie Eiropas standarti. Ja saskaņotie Eiropas standarti nav ieviesti vai traucējumi vienotajā tirgū pārmērīgi sarežģī to ievērošanu, Komisijai vajadzētu būt iespējai izdot brīvprātīgi vai obligāti piemērojamas kopīgas tehniskas specifikācijas, lai nodrošinātu ražotājiem tūlītēji izmantojamus tehniskus risinājumus.

27) Lai ieviestu šos ar krīzi saistītos pielāgojumus attiecīgo nozaru Savienības saskaņošanas noteikumos, jāveic mērķorientēti pielāgojumi šādā 19 nozaru regulējumā: Direktīvā 2000/14/EK, Direktīvā 2006/42/ES, Direktīvā 2010/35/ES, Direktīvā 2013/29/ES, Direktīvā 2014/28/ES, Direktīvā 2014/29/ES, Direktīvā 2014/30/ES, Direktīvā 2014/31/ES, Direktīvā 2014/32/ES, Direktīvā 2014/33/ES, Direktīvā 2014/34/ES, Direktīvā 2014/35/ES, Direktīvā 2014/53/ES, Direktīvā 2014/68/ES, Regulā (ES) 2016/424, Regulā (ES) 2016/425, Regulā (ES) 2016/426, Regulā (ES) 2019/1009 un Regulā (ES) 305/2011. Ārkārtēja stāvokļa procedūru aktivizācija jāveic ar nosacījumu, ka ir aktivizēts vienotā tirgus ārkārtējais režīms un ka tās attiecas vienīgi uz produktiem, kuri ir atzīti par precēm, kas būtiskas krīzē.

28) Ja vienotā tirgus darbību apdraud būtiski riski vai ir vērojams izteikts stratēģiski svarīgu preču deficīts vai ārkārtīgi augsts pieprasījums, vienotā tirgus normālas darbības atjaunošanai var būt absolūti nepieciešami ES līmeņa pasākumi krīzē būtisku produktu pieejamības nodrošināšanai, piemēram, prioritārie pasūtījumi.

29) Lai uzlabotu pirktspēju un Komisijas pozīcijas sarunās, dalībvalstīm jābūt iespējai vienotā tirgus modrības režīma un vienotā tirgus ārkārtēja režīma laikā lūgt Komisiju veikt iepirkumus to vārdā.

30) Ja laikā, kad vienotajā tirgū ir ārkārtējs stāvoklis, tajā rodas izteikts krīzē būtisku produktu vai pakalpojumu deficīts un ir zināms, ka uzņēmumi, kuri darbojas vienotajā tirgū, tādas preces neražo, bet principā varētu pārprofilēt savas ražošanas līnijas, vai ka to jauda būtu nepietiekama nepieciešamo preču vai pakalpojumu nodrošināšanai, Komisijai jābūt iespējai kā galējo līdzekli ieteikt dalībvalstīm veikt pasākumus, kas atvieglo ražotājiem ražošanas jaudas palielināšanu vai pārprofilēšanu vai pakalpojumu sniedzējiem spēju palielināšanu krīzē būtisku pakalpojumu sniegšanai. Šādi rīkojoties, Komisija informētu dalībvalstis par deficīta apmēru un to, kādas krīzē būtiskas preces vai pakalpojumi ir nepieciešami, un sniegtu atbalstu un konsultētu par ES tiesību kopuma elastību šādiem nolūkiem.

31) Regulatīvo elastību nodrošinoši pasākumi ļautu Komisijai ieteikt dalībvalstīm paātrināt procedūras tādu atļauju piešķiršanai, kuras ir nepieciešamas, lai palielinātu krīzē būtisku preču ražošanas jaudu vai spēju sniegt krīzē būtiskus pakalpojumus.

32) Turklāt, lai nodrošinātu krīzē būtisku preču pieejamību ārkārtējā stāvoklī vienotajā tirgū, Komisija var aicināt uzņēmumus, kuri ir iesaistīti krīzē būtiskās piegādes ķēdēs, piešķirt prioritāti krīzē būtisku galaproduktu ražošanai nepieciešamu resursu pasūtījumiem vai tādu galaproduktu pasūtījumiem. Ja uzņēmējs atsakās tādus pasūtījumus pieņemt un prioritāri izpildīt, Komisija, saņēmusi objektīvus pierādījumus, ka krīzē būtisku preču pieejamība ir obligāti jānodrošina, var pieņemt lēmumu aicināt attiecīgos uzņēmējus pieņemt un prioritāri izpildīt noteiktus pasūtījumus, kuru izpildei tādā gadījumā ir virsroka pār citiem pienākumiem, ko nosaka privāttiesības vai publiskās tiesības. Atsakoties pieņemt pasūtījumus, attiecīgajam uzņēmējam jāpaskaidro atteikuma leģitīmie iemesli. Tādu pamatotu paskaidrojumu vai tā daļas Komisija var publiskot, pienācīgi ievērojot komercnoslēpumu.

33) Turklāt, lai nodrošinātu krīzē būtisku preču pieejamību ārkārtējā stāvoklī vienotajā tirgū, Komisija var ieteikt dalībvalstīm veikt stratēģisko rezervju sadali, pienācīgi ievērojot solidaritātes, nepieciešamības un proporcionalitātes principus.

34) Ja atbilstīgi šai regulai veicamās darbības ietver persondatu apstrādi, tajā jāievēro attiecīgie Savienības tiesību akti par persondatu aizsardzību, proti, Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2018/1725[41] un Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2016/679[42].

35) Lai nodrošinātu vienotus nosacījumus šīs regulas īstenošanai, Komisijai jāsaņem īstenošanas pilnvaras attiecībā uz iespēju pieņemt atbalsta pasākumus personu brīvas kustības atvieglošanai un saraksta izveidei ar individuālajiem mērķrādītājiem (daudzumiem un termiņiem) attiecībā uz stratēģiskajām rezervēm, kas dalībvalstīm jānodrošina, lai tiktu sasniegti šīs iniciatīvas mērķi. Turklāt Komisijai jāsaņem īstenošanas pilnvaras attiecībā uz modrības režīma un modrības pasākumu aktivizēšanu, lai rūpīgi uzraudzītu stratēģiskās piegādes ķēdes un koordinētu stratēģiski svarīgu preču un pakalpojumu stratēģisko rezervju veidošanu. Komisijai būtu jāpiešķir īstenošanas pilnvaras arī attiecībā uz konkrētu reaģēšanas pasākumu aktivizēšanu, reaģējot uz ārkārtēju stāvokli vienotajā tirgū, lai reaģēšana būtu ātra un koordinēta. Minētās pilnvaras jāizmanto saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 182/2011.

36) Šajā regulā tiek respektētas pamattiesības un ievēroti principi, kas īpaši atzīti Eiropas Savienības Pamattiesību hartā ("harta"). Konkrēti, tā ievēro hartas 7. pantā nostiprinātās uzņēmēju tiesības uz privātumu, hartas 8. pantā paredzētās tiesības uz datu aizsardzību, hartas 16. panta aizsargāto darījumdarbības brīvību un līgumslēgšanas brīvību, hartas 17. panta aizsargātās tiesības uz īpašumu, hartas 26. panta aizsargātās tiesības uz kolektīvām sarunām un rīcību un hartas 47. pantā noteiktās tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību un taisnīgu tiesu. Ņemot vērā to, ka šīs regulas mērķus nevar pietiekami labi sasniegt atsevišķās dalībvalstīs, bet mēroga

41 Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2018/1725 (2018. gada 23. oktobris) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi Savienības iestādēs, struktūrās, birojos un aģentūrās un par šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Regulu (EK) Nr. 45/2001 un Lēmumu Nr. 1247/2002/EK (OV L 295, 21.11.2018., 39. lpp.).

42 Eiropas Parlamenta un Padomes Regula ES) 2016/769 (2016. gada 27. aprīlis) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK (OV L 119, 4.5.2016., 1. lpp.).

un iedarbības dēļ tos labāk var sasniegt Savienības līmenī, Savienība var pieņemt pasākumus saskaņā ar Līguma 5. pantā noteikto subsidiaritātes principu. Saskaņā ar minētajā pantā noteikto proporcionalitātes principu šī regula nosaka vienīgi pasākumus, kuri nepieciešami minēto mērķu sasniegšanai. Šai regulai nav jāietekmē sociālo partneru autonomija, kas ir atzīta LESD.

37) Savienība joprojām ir pilnībā apņēmusies ievērot starptautisko solidaritāti un stingri atbalsta principu, ka visus pasākumus, ko atzīst par nepieciešamiem saskaņā ar šo regulu, ieskaitot pasākumus, kuri ir vajadzīgi kritiska deficīta novēršanai vai mazināšanai, īsteno mērķtiecīgi, pārredzami, samērīgi, pagaidu kārtā un saskaņā ar PTO noteiktajiem pienākumiem.

38) Savienības satvars ietver starpreģionālus elementus, kas nosaka saskanīgus starpnozaru un pārrobežu vienotā tirgus modrības pasākumus reaģēšanai ārkārtējā stāvoklī, sevišķi ņemot vērā resursus, spējas un neaizsargātību kaimiņu reģionos un konkrēti pierobežas reģionos.

39) Atbilstošos gadījumos Komisija Savienības vārdā sāk apspriešanos vai sadarbību ar attiecīgām trešām valstīm, pievēršot īpašu uzmanību jaunattīstības valstīm, nolūkā atrast sadarbīgus risinājumus piegādes ķēžu traucējumu novēršanai, ievērojot starptautiskus pienākumus. Atbilstošos gadījumos tas ietver koordināciju attiecīgos starptautiskos forumos.

40) Krīzes protokolu satvara izveidošanai būtu saskaņā ar LESD 290. pantu jādeleģē Komisijai pilnvaras pieņemt aktus, lai papildinātu šajā regulā paredzēto tiesisko regulējumu, precizējot kārtību, kādā notiek sadarbība starp dalībvalstīm un Savienības iestādēm vienotā tirgus modrības un ārkārtējo režīmu laikā, droša informācijas apmaiņa un saziņa risku un krīzes gadījumā. Ir īpaši svarīgi, lai Komisija, veicot sagatavošanās darbus, rīkotu atbilstīgas apspriešanās, arī ekspertu līmenī, un lai minētās apspriešanās tiktu rīkotas saskaņā ar principiem, kas noteikti 2016. gada 13. aprīļa Iestāžu nolīgumā par labāku likumdošanas procesu. Proti, lai deleģēto aktu sagatavošanā nodrošinātu vienādu dalību, Eiropas Parlamentam un Padomei visi dokumenti jāsaņem tad pat, kad tos saņem dalībvalstu eksperti, un minēto iestāžu ekspertiem ir jābūt sistemātiskai iekļuvei Komisijas ekspertu grupu sanāksmēs, kurās notiek deleģēto aktu sagatavošana.

41) Padomes Regula (EK) 2679/98, kas nosaka mehānismu, kurā divpusēji apspriest šķēršļus, kas kavē vienotā tirgus darbību, ir izmantota reti un ir novecojusi. Tās izvērtējums parādīja, ka minētajā regulā paredzētie risinājumi nav piemēroti, lai risinātu reālas sarežģītas krīzes, kuras neaprobežojas vienīgi ar notikumiem pie divu blakus esošu dalībvalstu robežām. Tāpēc tā jāatceļ,

IR PIEŅĒMUŠI ŠO REGULU.

I daļa.
Vispārīgi noteikumi

I SADAĻA
DARBĪBAS JOMA

1. pants
Priekšmets

1. Ar šo regulu tiek izveidots satvars pasākumiem, kuru mērķis ir prognozēt krīžu ietekmi uz vienoto tirgu, sagatavoties tām un reaģēt uz tām nolūkā garantēt preču, pakalpojumu un personu brīvu kustību un nodrošināt stratēģiski svarīgu preču un pakalpojumu, kā arī krīzē būtisku preču un pakalpojumu pieejamību vienotajā tirgū.

2. Šā panta 1. punktā minētie pasākumi ietver:

   a) padomdevēju grupu, kas konsultē Komisiju par piemērotiem pasākumiem krīzes ietekmes uz vienoto tirgu prognozēšanai, novēršanai vai reaģēšanai uz to;

   b) pasākumus attiecīgas informācijas iegūšanai, izplatīšanai un apmaiņai;

   c) ārpuskārtas pasākumus, kuru mērķis ir prognozēt un plānot;

   d) pasākumus, ar kuriem risināt būtisku atgadījumu ietekmi uz vienoto tirgu, kas vēl nav izraisījusi ārkārtēju stāvokli vienotajā tirgū (vienotā tirgus modrību), ieskaitot modrības pasākumu kopumu, un

   e) pasākumus, ar kuriem risināt ārkārtējus stāvokļus vienotajā tirgū, ieskaitot pasākumus reaģēšanai uz ārkārtēju stāvokli.

3. Dalībvalstis regulāri veic informācijas apmaiņu savā starpā un ar Komisiju par visiem jautājumiem, kuri ietilpst šīs regulas darbības jomā.

4. Komisija var iegūt visas attiecīgās specializētās un/vai zinātniskās zināšanas, kas ir vajadzīgas šīs regulas piemērošanai.

2. pants
Piemērošanas joma

1. Šajā regulā paredzētos pasākumus piemēro sakarā ar krīzes izraisītu būtisku ietekmi uz vienotā tirgus un tā piegādes ķēžu darbību.

2. Šo regulu nepiemēro:

   a) zālēm, kas definētas Direktīvas 2001/83/EK 2. panta 2. punktā;

   b) medicīniskajām ierīcēm, kas definētas Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 2022/123[43] 2. panta e) punktā;

   c) citiem medicīniskiem pretlīdzekļiem, kas definēti 3. panta 8. punktā Regulā (ES) .../... par nopietniem pārrobežu veselības apdraudējumiem [NPVA

[43] Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2022/123 (2022. gada 25. janvāris) par pastiprinātu Eiropas Zāļu aģentūras lomu attiecībā uz zālēm un medicīniskajām ierīcēm krīžgatavības un krīžu pārvarēšanas kontekstā (OV L 20, 31.1.2022., 12. lpp.).

regula][44], kuri ir iekļauti sarakstā, kas ir izveidots saskaņā ar 6. panta 1. punktu priekšlikumā Padomes Regulai (ES) .../... par pasākumu satvaru, lai nodrošinātu apgādi ar krīzē būtiskiem medicīniskiem pretlīdzekļiem[45];

d) pusvadītājiem, kas definēti 2. panta 1. punktā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā, ar ko izveido pasākumu sistēmu Eiropas pusvadītāju ekosistēmas stiprināšanai (Mikroshēmu akts)[46];

e) energoproduktiem, kas definēti Direktīvas 2003/96/EK[47] 2. panta 1. punktā, elektroenerģijai, kas definēta minētās direktīvas 2. panta 2. punktā, un pārējiem tās pašas direktīvas 2. panta 3. punktā minētajiem produktiem;

f) finansiāliem pakalpojumiem, piemēram, bankdarbībai, aizdevumiem, apdrošināšanai un pārapdrošināšanai, aroda pensijām un privātajām pensijām, vērtspapīriem, ieguldījumu fondiem, maksājumiem un ieguldījumu konsultācijām, ieskaitot Direktīvas 2013/36 I pielikumā uzskaitītos pakalpojumus, kā arī norēķinu un tīrvērtes pakalpojumiem un konsultatīvajiem, starpniecības un citiem papildinošiem finansiāliem pakalpojumiem.

3. Atkāpjoties no 2. punkta a), b) un c) apakšpunkta, šīs regulas 16.–20. pantu un 41. pantu piemēro attiecīgajos apakšpunktos minētajiem produktiem.

4. Šī regula neskar Lēmumā 1313/13/ES paredzēto Savienības civilās aizsardzības mehānismu un Regulā (EK) Nr. 178/2002 minēto vispārējo krīzes vadības plānu pārtikas un barības nekaitīguma sfērā.

5. Šī regula neskar Savienības konkurences noteikumus (LESD 101.–109. pants un īstenošanas regulas), ieskaitot pretmonopola, uzņēmumu apvienošanas un valsts atbalsta noteikumus.

6. Šī regula nav kavēklis Komisijai:

a) iesaistīties apspriešanā vai sadarbībā ar attiecīgām trešām valstīm Savienības vārdā, pievēršot īpašu uzmanību jaunattīstības valstīm, nolūkā atrast sadarbīgus risinājumus piegādes ķēžu traucējumu novēršanai, ievērojot starptautiskās saistības. Atbilstošos gadījumos tas var ietvert koordināciju attiecīgos starptautiskos forumos; un

b) novērtēt, vai ierobežojumu noteikšana preču eksportam atbilst Savienības starptautiskajām tiesībām un pienākumiem saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2015/479[48].

7. Visas darbības, ko veic saskaņā ar šo regulu, saskan ar Savienības pienākumiem, ko paredz starptautiskās tiesības.

8. Šī regula neskar dalībvalstu atbildību par valsts drošības aizsardzību vai to tiesības aizsargāt citas būtiskas valsts funkcijas, tajā skaitā valsts teritoriālās integritātes nodrošināšanu un likuma un kārtības uzturēšanu.

---

44 [ievietot atsauci uz pieņemto aktu, tiklīdz tā ir pieejama]
45 [ievietot atsauci uz pieņemto aktu, tiklīdz tā ir pieejama]
46 [ievietot atsauci uz pieņemto aktu, tiklīdz tā ir pieejama]
47 OV L 283, 31.10.2003., 51. lpp.
48 OV L 83, 27.3.2015., 34. lpp.

3. pants
Definīcijas

Šajā regulā piemēro šādas definīcijas:

1) "krīze" ir ārkārtējs, neparedzēts un pēkšņs stihisks vai antropogēnisks, pēc rakstura un mēroga neparasts notikums, kas norisinās Savienībā vai ārpus tās;

2) "vienotā tirgus modrības režīms" ir satvars, kura mērķis ir novērst briesmas, ka stratēģiski svarīgu preču un pakalpojumu piegādē radīsies ievērojami traucējumi, kuri turpmāko sešu mēnešu laikā var pāraugt vienotā tirgus ārkārtējā stāvoklī;

3) "ārkārtējs stāvoklis vienotajā tirgū" ir vienotā tirgus krīzes izraisīta plaša ietekme, kas būtiski traucē brīvu kustību vienotajā tirgū vai tādu piegādes ķēžu funkcionēšanu, bez kurām vienotajā tirgū nav iespējams turpināt būtiskas sabiedriskas vai saimnieciskas darbības;

4) "stratēģiski svarīgas jomas" ir jomas, kas Savienībai un tās dalībvalstīm ir kritiski svarīgas, proti, tās ir sistēmiski un būtiski svarīgas sabiedriskās drošības, sabiedrības drošības, sabiedriskās kārtības un sabiedrības veselības nodrošināšanai un traucējumi tajās, to darbības nenodrošināšana vai to zudums vai iznīcināšana būtiski ietekmētu vienotā tirgus funkcionēšanu;

5) "stratēģiski svarīgas preces un pakalpojumi" ir preces un pakalpojumi, bez kuriem nav iespējams nodrošināt vienotā tirgus darbību stratēģiski svarīgās jomās un kurus nevar aizstāt vai dažādot;

6) "krīzē būtiskas preces un pakalpojumi" ir preces un pakalpojumi, bez kuriem ārkārtējā stāvoklī vienotajā tirgū nav iespējams reaģēt uz krīzi vai novērst krīzes ietekmi uz vienoto tirgu;

7) "stratēģiskās rezerves" ir dalībvalsts kontrolē esoši stratēģiski svarīgu preču krājumi, kuru izveidošana var būt nepieciešama, lai sagatavotos ārkārtējam stāvoklim vienotajā tirgū.

II SADAĻA
PĀRVALDE

4. pants
Padomdevēja grupa

1. Tiek izveidota padomdevēja grupa.

2. Padomdevējā grupā iekļauj pa vienam pārstāvim no katras dalībvalsts. Ikviena dalībvalsts ieceļ savu pārstāvi un tā aizstājēju.

3. Padomdevēju grupu vada un tās sekretariāta darbību nodrošina Komisija. Komisija var uzaicināt piedalīties padomdevējas grupas sanāksmēs novērotāja statusā Eiropas Parlamenta pārstāvi, pārstāvjus no EBTA valstīm, kuras ir parakstījušas Līgumu par Eiropas Ekonomikas zonu[49], uzņēmēju pārstāvjus, ieinteresēto personu organizācijas, sociālos partnerus un ekspertus. Tā uzaicina pārstāvjus no citām krīzē būtiskām Savienības līmeņa struktūrām piedalīties padomdevēju grupas attiecīgajās sanāksmēs novērotāju statusā.

[49] OV L 1, 3.1.1994., 3. lpp.

4. Attiecībā uz 6.–8. pantā paredzēto ārpuskārtas pasākumu plānošanu padomdevēja grupa palīdz Komisijai un konsultē to par šādiem uzdevumiem:

   a) priekšlikumi par kārtību, kādā notiek administratīvā sadarbība starp Komisiju un dalībvalstīm vienotā tirgus modrības režīma un vienotā tirgus ārkārtējā režīma laikā un ko iekļaus krīzes protokolos;

   b) dalībvalstu Komisijai paziņoto būtisko atgadījumu novērtēšana.

5. Attiecībā uz 9. pantā minēto vienotā tirgus modrības režīmu padomdevēja grupa palīdz Komisijai pildīt šādus uzdevumus:

   a) noteikt, vai pastāv 3. panta 2. punktā minētais apdraudējums un kāds ir tā mērogs;

   b) vākt prognozes, datu analīzi un tirgus informāciju;

   c) apspriesties ar uzņēmēju, arī MVU, pārstāvjiem un nozari, lai iegūtu tirgus informāciju;

   d) analizēt apkopotos datus, ko saņēmušas citas ar krīzi saistītas Savienības līmeņa un starptautiskas struktūras;

   e) atvieglot kontaktus un informācijas apmaiņu, arī ar citām attiecīgām struktūrām un citām ar krīzi saistītām Savienības līmeņa struktūrām, kā arī atbilstošos gadījumos ar trešām valstīm, īpašu uzmanību pievēršot jaunattīstības valstīm, un ar starptautiskām organizācijām;

   f) veidot reģistru, kurā ir uzskaitīti valsts un Savienības līmeņa krīzes pārvarēšanas pasākumi, ko izmantoja iepriekšējās krīzēs, kuras ietekmēja vienoto tirgu un tā piegādes ķēdes.

6. Attiecībā uz 14. pantā minēto vienotā tirgus ārkārtējo režīmu padomdevēja grupa palīdz Komisijai pildīt šādus uzdevumus:

   a) analizēt dalībvalstu vai Komisijas iegūtu ar krīzi saistītu informāciju;

   b) noteikt, vai ir izpildīti ārkārtējā režīma aktivizēšanas vai dezaktivizēšanas kritēriji;

   c) konsultēt par to, kā īstenot Savienības līmeņa pasākumus, kuri ir izraudzīti reaģēšanai uz ārkārtēju stāvokli vienotajā tirgū;

   d) izskatīt valsts līmeņa pasākumus reaģēšanai uz krīzi;

   e) atvieglot kontaktus un informācijas apmaiņu, arī ar citām ar krīzi saistītām Savienības līmeņa struktūrām, kā arī atbilstošos gadījumos ar trešām valstīm, īpašu uzmanību pievēršot jaunattīstības valstīm, un ar starptautiskām organizācijām.

7. Komisija nodrošina visu ar konkrēto krīzi saistīto Savienības līmeņa struktūru dalību. Atbilstošos gadījumos padomdevēja grupa veic ciešu sadarbību un koordināciju ar citām attiecīgām ar krīzi saistītām Savienības līmeņa struktūrām. Komisija nodrošina koordināciju ar pasākumiem, ko īsteno, izmantojot citus Savienības mehānismus, piemēram, Savienības civilās aizsardzības mehānismu (*UCPM*) vai ES Veselības drošības satvaru. Padomdevēja grupa nodrošina informācijas apmaiņu ar Ārkārtējās reaģēšanas koordinēšanas centru, kas ir izveidots saskaņā ar *UCPM*.

8. Padomdevēja grupa sanāk vismaz trīsreiz gadā. Pirmajā sanāksmē padomdevēja grupa pēc Komisijas priekšlikuma un saskaņojuma ar Komisiju pieņem savu reglamentu.

9. Padomdevēja grupa var pieņemt atzinumus, ieteikumus vai ziņojumus, kas saistīti ar tās uzdevumiem, kuri izklāstīti 4.–6. punktā.

5. pants
Centrālie koordinācijas biroji

1. Dalībvalstis izrauga centrālos koordinācijas birojus, kuri atbild par kontaktiem, koordināciju un informācijas apmaiņu ar pārējo dalībvalstu centrālajiem koordinācijas birojiem un Savienības līmeņa centrālo koordinācijas biroju saskaņā ar šo regulu. Šādi koordinācijas biroji koordinē un apkopo no attiecīgajām valsts kompetentajām iestādēm saņemto informāciju.

2. Komisija izrauga Savienības līmeņa centrālo koordinācijas biroju kontaktiem ar dalībvalstu centrālajiem koordinācijas birojiem vienotā tirgus modrības un ārkārtēja režīma laikā saskaņā ar šo regulu. Savienības līmeņa centrālais koordinācijas birojs nodrošina koordināciju un informācijas apmaiņu ar dalībvalstu centrālajiem koordinācijas birojiem vienotā tirgus modrības un ārkārtēja režīma pārvaldības nolūkos.

II daļa
Vienotā tirgus ārpuskārtas pasākumu plānošana

6. pants
Krīzes protokoli

1. Komisija, ņemot vērā padomdevējas grupas atzinumu un attiecīgo Savienības līmeņa struktūru sniegto informāciju, pēc apspriešanās ar dalībvalstīm ir pilnvarota pieņemt deleģēto aktu, lai papildinātu šo regulu ar satvaru, kas nosaka krīzes protokolus attiecībā uz sadarbību, informācijas apmaiņu un saziņu krīzē vienotā tirgus modrības režīma un vienotā tirgus ārkārtēja režīma laikā, it sevišķi:

   a) sadarbību starp valsts un Savienības līmeņa kompetentajām iestādēm vienotā tirgus modrības un ārkārtēja režīma pārvaldībai vienotā tirgus nozarēs, kad ir ieviests kāds no šiem režīmiem;

   b) vispārīgo kārtību, kādā notiek informācijas droša apmaiņa;

   c) koordinētu pieeju saziņai par risku un krīzi, arī saziņai ar sabiedrību, uzticot koordinācijas funkciju Komisijai;

   d) satvara pārvaldību.

2. Komisija un dalībvalstis nosaka detalizētu administratīvu kārtību laicīgas sadarbības un informācijas drošas apmaiņas nodrošināšanai starp Komisiju, attiecīgajām Savienības līmeņa struktūrām un dalībvalstīm attiecībā uz tālāk minēto:

   a) saraksts, kurā uzskaitītas attiecīgās valsts kompetentās iestādes, saskaņā ar 5. pantu izraudzītie centrālie koordinācijas biroji un 21. pantā minētie vienotie kontaktpunkti, to kontaktinformācija, kā arī uzdevumi un pienākumi, kas tiem saskaņā ar valsts tiesību aktiem ir noteikti modrības un ārkārtēja režīma laikā;

   b) apspriešanās ar uzņēmēju pārstāvjiem un sociālajiem partneriem, arī MVU, par to iniciatīvām un pasākumiem, lai mīkstinātu iespējamos traucējumus piegādes ķēdēs un reaģētu uz tiem, kā arī pārvarētu preču un pakalpojumu iespējamo deficītu vienotajā tirgū;

   c) tehniskā līmeņa sadarbība visās vienotā tirgus nozarēs modrības un ārkārtēja režīma laikā;

   d) riska un ārkārtēja saziņa, koordinācijas funkciju pildot Komisijai un atbilstoši ņemot vērā jau esošās struktūras.

3. Lai nodrošinātu 1. punktā minētā satvara darbību, Komisija kopā ar dalībvalstīm var veikt stresa testus, modelēšanu un pārskatīšanu pasākumu laikā un pēc to īstenošanas un nepieciešamības gadījumā izvirzīt attiecīgajām Savienības līmeņa struktūrām un dalībvalstīm priekšlikumus par satvara atjaunināšanu.

7. pants
Apmācība un modelēšana

Komisija organizē izraudzīto centrālās koordinācijas biroju personāla apmācību par 6. pantā minēto krīzes koordināciju, sadarbību un informācijas apmaiņu. Tā organizē modelēšanas pasākumus, kuros piedalās personāls no visu dalībvalstu centrālajiem koordinācijas birojiem un kuru pamatā ir iespējamie ārkārtēja stāvokļa scenāriji vienotajā tirgū.

8. pants

Speciāli agrīnās brīdināšanas ziņojumi

1. Dalībvalsts centrālais koordinācijas birojs nevilcinoties paziņo Komisijai un pārējo dalībvalstu centrālajiem koordinācijas birojiem par visiem atgadījumiem, kas būtiski traucē vai var būtiski traucēt vienotā tirgus un tā piegādes ķēžu darbību (būtiski atgadījumi).

2. Centrālie koordinācijas biroji un valsts attiecīgās kompetentās iestādes saskaņā ar Savienības tiesību aktiem un valsts tiesību aktiem, kuri atbilst Savienības tiesību aktiem, apstrādā 1. punktā minēto informāciju veidā, kas nodrošina tās konfidencialitāti, aizsargā drošību un sabiedrisko kārtību Eiropas Savienībā un tās dalībvalstīs, kā arī attiecīgo uzņēmēju drošību un komerciālās intereses.

3. Lai noteiktu, vai vienotā tirgus un tā preču un pakalpojumu piegādes ķēžu darbības traucējums vai iespējamais traucējums ir būtisks un par to jāziņo, dalībvalsts centrālais koordinācijas birojs ņem vērā tālāk minēto:

   a) traucējuma vai iespējamā traucējuma skarto uzņēmēju skaits;

   b) traucējuma vai iespējamā traucējuma ilgums vai prognozētais ilgums;

   c) ģeogrāfiskais apgabals; traucējuma vai iespējamā traucējuma skartā vienotā tirgus daļa; ietekme uz konkrētiem ģeogrāfiskiem apgabaliem, kas ir īpaši neaizsargāti pret piegādes ķēžu traucējumiem vai kurus šādi traucējumi var skart ar lielāku varbūtību, tajā skaitā uz ES tālākajiem reģioniem;

   d) traucējuma vai iespējamā traucējuma ietekme uz ražošanas resursiem, ko nevar dažādot vai aizstāt.

III daļa
Vienotā tirgus modrība

I SADAĻA
MODRĪBAS REŽĪMS

9. pants
Aktivizēšana

1. Ja Komisija, ņemot vērā padomdevējas grupas sniegto atzinumu, uzskata, ka pastāv 3. panta 2. punktā minētais apdraudējums, tā ar īstenošanas aktu aktivizē modrības režīmu uz laikposmu, kas nepārsniedz sešus mēnešus. Šādā īstenošanas aktā iekļauj:

   a) krīzes iespējamās ietekmes novērtējumu;

   b) attiecīgo stratēģiski svarīgo preču un pakalpojumu sarakstu; un

   c) veicamos modrības pasākumus.

2. Šā panta 1. punktā minēto īstenošanas aktu pieņem saskaņā ar 41. panta 2. punktā minēto pārbaudes procedūru.

10. pants
Pagarināšana un dezaktivizēšana

1. Ja Komisija uzskata, ka joprojām ir spēkā iemesli, kuru dēļ saskaņā ar 9. panta 1. punktu aktivizēts modrības režīms, kā arī ņemot vērā padomdevējas grupas sniegto atzinumu, tā var ar īstenošanas aktu pagarināt modrības režīmu, bet ne ilgāk kā uz sešiem mēnešiem.

2. Ja Komisija, ņemot vērā padomdevējas grupas sniegto atzinumu, secina, ka attiecībā uz dažiem vai visiem modrības pasākumiem vai dažām vai visām precēm un pakalpojumiem 3. panta 2. punktā minētais apdraudējums vairs nepastāv, tā ar īstenošanas aktu modrības režīmu pilnīgi vai daļēji dezaktivizē.

3. Šā panta 1. un 2. punktā minētos īstenošanas aktus pieņem saskaņā ar 42. panta 2. punktā minēto pārbaudes procedūru.

II SADAĻA
MODRĪBAS PASĀKUMI

11. pants
Uzraudzība

1. Ja saskaņā ar 9. pantu ir aktivizēts modrības režīms, valsts kompetentās iestādes uzrauga to stratēģiski svarīgo preču un pakalpojumu piegādes ķēdes, kuri ir norādīti īstenošanas aktā, ar kuru aktivizē modrības režīmu.

2. Komisija nodrošina standartizētu un drošu veidu elektroniskai informācijas ieguvei un apstrādei 1. punktā minētajām vajadzībām. Neskarot valstu tiesību aktus, kas nosaka, ka iegūtajai informācijai, arī komercnoslēpumiem, jābūt konfidenciālai, nodrošina konfidencialitāti attiecībā uz sensitīvu komerciālu informāciju un informāciju, kas ietekmē drošību un sabiedrisko kārtību Savienībā un tās dalībvalstīs.

3. Dalībvalstis veido sarakstu, kurā uzskaita visnozīmīgākos uzņēmējus, kuri iedibināti attiecīgās valsts teritorijā un darbojas to stratēģiski svarīgo preču un pakalpojumu piegādes ķēdēs, kuri ir norādīti īstenošanas aktā, ar kuru aktivizēts modrības režīms.

4. Pamatojoties uz sarakstu, kas ir izveidots saskaņā ar 6. pantu, valsts kompetentās iestādes nosūta visnozīmīgākajiem uzņēmējiem, kuri darbojas to preču un pakalpojumu piegādes ķēdēs, kuri ir norādīti atbilstīgi 9. pantam pieņemtajā īstenošanas aktā, un citām attiecīgajām ieinteresētajām personām, kuras iedibinātas attiecīgās valsts teritorijā, pieprasījumu sniegt informāciju brīvprātīgi. Tādos pieprasījumos konkrēti norāda, kādu informāciju par faktoriem, kuri ietekmē norādīto stratēģiski svarīgo preču un pakalpojumu pieejamību, tiek prasīts sniegt. Ikviens uzņēmējs/ieinteresētā persona, kura sniedz informāciju brīvprātīgi, dara to individuāli un saskaņā ar Savienības konkurences noteikumiem, kuri reglamentē informācijas apmaiņu. Valsts kompetentās iestādes ar attiecīgā centrālā koordinācijas biroja starpniecību nevilcinoties pārsūta attiecīgos konstatējumus Komisijai un padomdevējai grupai.

5. Valstu kompetentās iestādes pienācīgi ņem vērā administratīvo slodzi, ko informācijas pieprasījumi var radīt uzņēmējiem, sevišķi MVU, un nodrošina, lai tas būtu minimāls.

6. Komisija var lūgt padomdevēju grupu apspriest konstatējumus un prognozes par notikumu attīstību, kuru pamatā ir stratēģiski svarīgu preču un pakalpojumu piegādes ķēžu uzraudzība.

7. Pamatojoties uz informāciju, kas iegūta, veicot 1. punktā paredzētās darbības, Komisija var sagatavot ziņojumu ar apkopotiem konstatējumiem.

12. pants
Stratēģiskās rezerves

1. Ņemot vērā deficīta varbūtību un ietekmi, Komisija var noteikt, kurām no stratēģiski svarīgajām precēm, kas uzskaitītas atbilstīgi 9. panta 1. punktam pieņemtajā īstenošanas aktā, veidojamas rezerves, lai sagatavotos ārkārtējam stāvoklim vienotajā tirgū. Komisija par to informē dalībvalstis.

   Šo pantu nepiemēro krājumiem, kuri ir ietverti *rescEU* rezervēs saskaņā ar Lēmuma Nr. 1313/2013/ES 12. pantu.

2. Komisija var ar īstenošanas aktiem prasīt, lai dalībvalstis sniegtu par precēm, kuras ir uzskaitītas atbilstīgi 9. panta 1. punktam pieņemtajā īstenošanas aktā, informāciju par visu tālāk minēto:

   a) pašreizējie krājumi to teritorijā;

   b) iespēja iepirkt papildu krājumus;

   c) alternatīvas piegādes iespējas;

   d) papildu informācija, kas varētu nodrošināt tādu preču pieejamību.

   Īstenošanas aktā norāda, par kurām precēm sniedzama informācija.

   Dalībvalstis ziņo Komisijai par to rīcībā esošo stratēģiski svarīgu preču stratēģisko rezervju līmeni un par citu to teritorijā esošo šādu preču krājumu līmeni.

3. Pienācīgi ņemot vērā to teritorijā uzņēmēju rīcībā esošos vai veidojošos krājumus, dalībvalstis pieliek visas pūles, lai izveidotu stratēģiskas nozīmes preču stratēģiskās

rezerves, kas noteiktas saskaņā ar 1. punktu. Komisija sniedz atbalstu dalībvalstīm, lai koordinētu un racionalizētu to centienus.

4. Ja stratēģiskas nozīmes preču stratēģisko rezervju veidošanu, kas noteikta saskaņā ar 1. punktu, var padarīt efektīvāku, dalībvalstīm veicot racionalizāciju, Komisija, izmantojot īstenošanas aktus, var sagatavot un regulāri atjaunināt sarakstu ar atsevišķiem mērķiem attiecībā uz šo stratēģisko rezervju daudzumiem un termiņiem, kas dalībvalstīm jāuztur. Nosakot individuālos mērķus katrai dalībvalstij, Komisija ņem vērā:

   a) šā panta 1. punktā minēto deficīta varbūtību un ietekmi;

   b) saimnieciskās darbības veicēju esošo krājumu un stratēģisko rezervju līmeni visā Savienībā, kā arī visu informāciju par saimnieciskās darbības veicēju pašreizējām darbībām krājumu palielināšanai;

   c) šādu stratēģisko rezervju veidošanas un uzturēšanas izmaksas.

5. Dalībvalstis regulāri informē Komisiju par savu stratēģisko rezervju pašreizējo stāvokli. Ja dalībvalsts ir sasniegusi 4. punktā minētos individuālos mērķus, tā informē Komisiju, ja tās rīcībā ir attiecīgo preču krājumi, kas pārsniedz tai noteikto mērķi. Dalībvalstis, kuru rezerves nav sasniegušas individuālos mērķus, paskaidro Komisijai šādas situācijas iemeslus. Komisija veicina sadarbību starp dalībvalstīm, kas jau ir sasniegušas savus mērķus, un pārējām dalībvalstīm.

6. Ja dalībvalsts stratēģiskās rezerves pastāvīgi ievērojami nesasniedz 4. punktā minētos individuālos mērķus un uzņēmēji tās teritorijā nespēj kompensēt šo iztrūkumu, Komisija pēc savas iniciatīvas vai pēc 14 dalībvalstu pieprasījuma var izvērtēt vajadzību veikt turpmākus pasākumus, lai izveidotu stratēģiskas nozīmes preču stratēģiskās rezerves, kas noteiktas saskaņā ar 1. punktu.

   Ja pēc tādas novērtēšanas Komisija, pamatojoties uz objektīviem datiem, konstatē, ka

   a) vajadzības pēc attiecīgās preces nav mainījušās vai ir palielinājušās salīdzinājumā ar stāvokli brīdī, kad 4. punktā minētais mērķis pirmo reizi tika noteikts vai pēdējo reizi grozīts saskaņā ar 4. punktu,

   b) piekļuve attiecīgajai precei ir nepieciešama, lai nodrošinātu gatavību ārkārtējam stāvoklim vienotajā tirgū,

   c) attiecīgā dalībvalsts nav sniegusi pietiekamus pierādījumus, kas izskaidrotu individuālā mērķa neizpildi, un

   d) pastāv ārkārtēji apstākļi, kad minētās dalībvalsts nespēja, ņemot vērā tās nozīmi attiecīgajā piegādes ķēdē, veidot šādas stratēģiskās rezerves nopietni apdraud Savienības gatavību, saskaroties ar gaidāmajiem vienotā tirgus ārkārtēja stāvokļa draudiem,

Komisija var pieņemt īstenošanas aktu, pieprasot attiecīgajai dalībvalstij noteiktā termiņā izveidot attiecīgo preču stratēģiskās rezerves.

7. Rīkojoties saskaņā ar šo pantu, Komisija cenšas nodrošināt, lai stratēģisko rezervju veidošana neradītu nesamērīgu slodzi atbilstīgi 1. punktam noteikto preču piegādes ķēdēm vai attiecīgās dalībvalsts fiskālajām spējām.

   Komisija pilnībā ņem vērā visas dalībvalstu paustās bažas par valsts drošību.

8. Šajā pantā minētos īstenošanas aktus pieņem saskaņā ar 42. panta 2. punktā minēto pārbaudes procedūru.

IV daļa
Ārkārtējs stāvoklis vienotajā tirgū

I SADAĻA
ĀRKĀRTĒJĀ STĀVOKĻA REŽĪMS

13. pants
Aktivizēšanas kritēriji

1. Novērtējot traucējumu nopietnumu, lai noteiktu, vai krīzes ietekme uz vienoto tirgu kvalificējama kā ārkārtējs stāvoklis vienotajā tirgū, Komisija, pamatojoties uz konkrētiem un ticamiem pierādījumiem, ņem vērā vismaz šādus rādītājus:

   a) krīzes ietekmē ir aktivizēts kāds attiecīgs Padomes krīzes reaģēšanas mehānisms, Savienības civilās aizsardzības mehānisms vai ES veselības drošības sistēmā izveidotie mehānismi, tai skaitā [priekšlikums] Regulai (ES) …/… par nopietniem pārrobežu veselības apdraudējumiem un [priekšlikums] Padomes Regulai (ES) …/… par pasākumu satvaru, lai nodrošinātu apgādi ar krīzē būtiskiem medicīniskiem pretlīdzekļiem;

   b) aplēses par to saimniecisko darbību vai lietotāju skaitu, kuri attiecīgo preču vai pakalpojumu sniegšanā paļaujas uz traucēto vienotā tirgus nozari vai nozarēm;

   c) attiecīgo preču vai pakalpojumu nozīme citās nozarēs;

   d) ietekme pakāpes un ilguma ziņā uz saimniecisko un sabiedrisko darbību, vidi un sabiedrības drošību;

   e) ietekmētie uzņēmēji nav spējuši reālistiskā termiņā brīvprātīgi nodrošināt risinājumu konkrētiem krīzes aspektiem;

   f) ietekmēto uzņēmēju tirgus stāvoklis attiecīgajā nozarē vai nozarēs;

   g) ģeogrāfiskā teritorija, kas ir un var tikt ietekmēta, ieskaitot pārrobežu ietekmi uz to piegādes ķēžu darbību, kuras ir nepieciešamas svarīgu sociālo vai ekonomisko darbību uzturēšanai vienotajā tirgū;

   h) ietekmētā uzņēmēja nozīme preču vai pakalpojumu piedāvājuma pietiekama līmeņa saglabāšanā, ņemot vērā alternatīvu līdzekļu pieejamību šo preču vai pakalpojumu sniegšanai; un

   i) nav aizstājēju preču, izejvielu vai pakalpojumu.

14. pants
Aktivizēšana

1. Vienotā tirgus ārkārtējo režīmu var aktivizēt, ja attiecībā uz tām pašām precēm vai pakalpojumiem pirmāk nav aktivizēts vienotā tirgus modrības režīms. Ja pirmāk aktivizēts modrības režīms, ārkārtējais režīms to var daļēji vai pilnīgi aizstāt.

2. Ja Komisija, ņemot vērā padomdevējas grupas sniegto atzinumu, uzskata, ka vienotajā tirgū ir ārkārtējs stāvoklis, tā ierosina Padomei aktivizēt vienotā tirgus ārkārtējo režīmu.

3. Vienotā tirgus ārkārtējo režīmu Padome var aktivizēt ar Padomes īstenošanas aktu. Aktivizēšanas ilgumu nosaka īstenošanas aktā, un tas nepārsniedz sešus mēnešus.

4. Vienotā tirgus ārkārtēja režīma aktivizēšana attiecībā uz noteiktām precēm un pakalpojumiem neliedz attiecībā uz tām pašām precēm un pakalpojumiem aktivizēt vai turpināt piemērot modrības režīmu un īstenot 11. un 12. pantā noteiktos pasākumus.

5. Tiklīdz tiek aktivizēts vienotā tirgus ārkārtējais režīms, Komisija ar īstenošanas aktu nekavējoties pieņem krīzē būtisko preču un pakalpojumu sarakstu. Sarakstu var grozīt ar īstenošanas aktiem.

6. Šā panta 5. punktā minēto Komisijas īstenošanas aktu pieņem saskaņā ar 42. panta 2. punktā minēto pārbaudes procedūru. Pienācīgi pamatotu nenovēršamu un steidzamu iemeslu dēļ sakarā ar krīzes ietekmi uz vienoto tirgu Komisija saskaņā ar 42. panta 3. punktā minēto procedūru pieņem īstenošanas aktu, kas jāpiemēro nekavējoties.

15. pants
Pagarināšana un dezaktivizēšana

1. Ja Komisija, ņemot vērā padomdevējas grupas sniegto atzinumu, uzskata, ka ir nepieciešams pagarināt vienotā tirgus ārkārtējo režīmu, tā ierosina Padomei pagarināt vienotā tirgus ārkārtējo režīmu. Ņemot vērā steidzamas un ārkārtējas apstākļu izmaiņas, Komisija cenšas to izdarīt ne vēlāk kā 30 dienas pirms tā perioda beigām, kurā ir aktivizēts vienotā tirgus ārkārtējais režīms. Padome ar īstenošanas aktu var pagarināt vienotā tirgus ārkārtējo režīmu ne vairāk kā par sešiem mēnešiem.

2. Ja padomdevējai grupai ir konkrēti un ticami pierādījumi, ka ārkārtējais stāvoklis vienotajā tirgū dezaktivizējams, tā var sagatavot attiecīgu atzinumu un nosūtīt to Komisijai. Ja Komisija, ņemot vērā padomdevējas grupas sniegto atzinumu, uzskata, ka vienotajā tirgū pastāv ārkārtējs stāvoklis, tā ierosina Padomei aktivizēt vienotā tirgus ārkārtējo režīmu.

3. Pasākumi, kas veikti saskaņā ar 24.–33. pantu un saskaņā ar ārkārtējām procedūrām, kas ieviestas attiecīgā Savienības tiesiskajā regulējumā ar grozījumiem nozaru tiesību aktos par produktiem, kuri noteikti Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā, ar ko groza Regulu (ES) 2016/424, Regulu (ES) 2016/425, Regulu (ES) 2016/426, Regulu (ES) 2019/1009 un Regulu (ES) Nr. 305/2011 un ievieš ārkārtējas procedūras attiecībā uz atbilstības novērtēšanu, kopīgu specifikāciju pieņemšanu un tirgus uzraudzību vienotā tirgus ārkārtējā stāvoklī, un Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvu, ar ko groza Direktīvas 2000/14/EK, 2006/42/EK, 2010/35/ES, 2013/29/ES, 2014/28/ES, 2014/29/ES, 2014/30/ES, 2014/31/ES, 2014/32/ES, 2014/33/ES, 2014/34/ES, 2014/35/ES, 2014/53/ES un 2014/68/ES ar ko ievieš ārkārtējas procedūras attiecībā uz atbilstības novērtēšanu, kopīgu specifikāciju pieņemšanu un tirgus uzraudzību sakarā ar vienotā tirgus darbību, beidz piemērot pēc vienotā tirgus ārkārtējā režīma darbības dezaktivēšanas. Komisija, pamatojoties uz informāciju, kas iegūta, izmantojot 11. pantā paredzēto modrības mehānismu, ne vēlāk kā trīs mēnešus pēc pasākumu termiņa beigām iesniedz Padomei novērtējumu par to pasākumu efektivitāti, kas veikti, lai novērstu ārkārtējo stāvokli vienotajā tirgū.

II SADAĻA
BRĪVA KUSTĪBA VIENOTĀ TIRGUS ĀRKĀRTĒJĀ STĀVOKLĪ

I nodaļa
Brīvas kustības atjaunošanas un atvieglošanas pasākumi

16. pants

Vispārīgās prasības attiecībā uz pasākumiem, kas ierobežo brīvu kustību, lai likvidētu ārkārtēju stāvokli vienotajā tirgū

1. Pieņemot un piemērojot valsts pasākumus, reaģējot uz vienotā tirgus ārkārtēju stāvokli un krīzi, dalībvalstis nodrošina, ka to rīcība pilnīgi atbilst Līgumam un Savienības tiesību aktiem, it īpaši šajā pantā noteiktajām prasībām.

2. Katru ierobežojumu ierobežo laikā un atceļ, tiklīdz apstākļi atļauj. Nosakot ierobežojumus, jāņem vērā arī apstākļi pierobežas reģionos.

3. Prasības, kas izvirzītas pilsoņiem un uzņēmumiem, nerada nepamatotu un nevajadzīgu administratīvo slodzi.

4. Dalībvalstis skaidri un nepārprotami informē pilsoņus, patērētājus, uzņēmumus, darba ņēmējus un viņu pārstāvjus par pasākumiem, kas ietekmē viņu tiesības brīvi pārvietoties.

5. Dalībvalstis nodrošina, ka visas attiecīgās ieinteresētās personas tiek informētas par pasākumiem, kas ierobežo preču, pakalpojumu un personu, to vidū darba ņēmēju un pakalpojumu sniedzēju, brīvu kustību, pirms to stāšanās spēkā. Dalībvalstis nodrošina pastāvīgu dialogu ar ieinteresētajām personām, ieskaitot saziņu ar sociālajiem partneriem un starptautiskajiem partneriem.

17. pants

Aizliegti brīvas kustības tiesību ierobežojumi ārkārtēja stāvokļa laikā vienotajā tirgū

1. Vienotā tirgus ārkārtēja režīma laikā un reaģējot uz ārkārtēju stāvokli vienotajā tirgū, dalībvalstis atturas ieviest tālāk minētos pasākumus:

   a) Savienības iekšējā eksporta aizliegumi vai citi pasākumi ar līdzvērtīgu iedarbību attiecībā uz tādām krīzē būtiskām precēm vai pakalpojumiem, kas uzskaitīti īstenošanas aktā, kurš pieņemts saskaņā ar 14. panta 5. punktu;

   b) ierobežojumi ES iekšējam preču eksportam vai pakalpojumu sniegšanai vai saņemšanai, vai pasākumi ar līdzvērtīgu iedarbību, ja šie ierobežojumi rada kādu no šiem faktoriem:

      i) pārrauj krīzē būtisku preču un pakalpojumu piegādes ķēdes, kas uzskaitītas īstenošanas aktā, kurš pieņemts saskaņā ar 14. panta 5. punktu, vai

      ii) rada vai palielina šādu preču un pakalpojumu deficītu vienotajā tirgū;

   c) diskriminācija starp dalībvalstīm vai pilsoņiem, arī pakalpojumu sniedzēju vai darba ņēmēju statusā, pamatojoties tieši uz valstspiederību vai, uzņēmumu gadījumā, juridiskās adreses, centrālās administrācijas vai galveno darbības vietu;

d) to personu brīvas kustības ierobežojumi, kas iesaistītas tādu krīzē būtisku preču ražošanā, kuras uzskaitītas īstenošanas aktā, kas pieņemts saskaņā ar 14. panta 5. punktu, un to daļu ražošanā vai krīzē būtisku pakalpojumu sniegšanā, kuri uzskaitīti īstenošanas aktā, kas pieņemts saskaņā ar 14. panta 5. punktu, vai citi pasākumi ar līdzvērtīgu iedarbību, kas:

i) rada nepieciešamā darbaspēka deficītu vienotajā tirgū un tādējādi traucē krīzē būtisko preču un pakalpojumu piegādes ķēdes vai rada vai palielina šādu preču un pakalpojumu deficītu vienotajā tirgū, vai

ii) tieši diskriminē pēc personas valstspiederības.

2. Vienotā tirgus ārkārtēja režīma laikā un reaģējot uz vienotā tirgus ārkārtēju stāvokli, dalībvalstis atturas no tālāk minēto darbību veikšanas, ja tās nav saistītas ar krīzes raksturu:

a) piemērot labvēlīgākus noteikumus precēm, kuru izcelsme ir kaimiņos esošā dalībvalstī, citā dalībvalstī vai dalībvalstu grupā, salīdzinājumā ar precēm, kuru izcelsme ir citās dalībvalstīs;

b) selektīvi liegt to teritorijā ievest preces, kuru izcelsme ir noteiktās citās dalībvalstīs;

c) ieviest aizliegumus kravu pārvadājumu veikšanai;

3. Vienotā tirgus ārkārtēja stāvokļa režīmā un reaģējot uz vienotā tirgus ārkārtēju stāvokli, dalībvalstis atturas no tālāk minēto darbību veikšanas, ja tās nav saistītas ar krīzes/vienotā tirgus ārkārtējā stāvokļa raksturu:

a) aizliegt pakalpojumu veidus vai pakalpojumu sniegšanas veidus;

b) bloķēt pasažieru transporta plūsmas;

4. Vienotā tirgus ārkārtēja stāvokļa režīmā un reaģējot uz vienotā tirgus ārkārtējo stāvokli, dalībvalstis atturas no šādiem pasākumiem:

a) labvēlīgāku noteikumu piemērošana ceļošanai no vienas dalībvalsts uz citu dalībvalsti vai dalībvalstu grupu vai uz to, salīdzinot ar ceļošanu uz citām dalībvalstīm un no tām, ja tā nav saistīta ar krīzes / vienotā tirgus ārkārtēja stāvokļa raksturu;

b) liegt Savienības tiesību aktos paredzēto brīvas kustības tiesību saņēmējiem tiesības ieceļot savas valstspiederības vai dzīvesvietas dalībvalsts teritorijā, tiesības izceļot no dalībvalstu teritorijas, lai dotos uz valstspiederības vai dzīvesvietas dalībvalsti, vai tiesības šķērsot dalībvalsti tranzītā, lai sasniegtu valstspiederības vai dzīvesvietas dalībvalsti;

c) aizliegt darījumu braucienus, kas saistīti ar pētniecību un izstrādi, tādu krīzē būtisku preču ražošanu, kuras uzskaitītas īstenošanas aktā, kas pieņemts saskaņā ar 14. panta 5. punktu, vai to laišanu tirgū, vai ar tām saistītām pārbaudēm;

d) noteikt aizliegumus ceļot, tai skaitā ceļot svarīgu ģimenes apsvērumu dēļ, kas nav piemēroti, lai sasniegtu likumīgas sabiedrības intereses, kuras ar šādiem pasākumiem paredzēts sasniegt, vai kas acīmredzami pārsniedz to, kas ir vajadzīgs šā mērķa sasniegšanai;

e) noteikt ierobežojumus darba ņēmējiem, pakalpojumu sniedzējiem un viņu pārstāvjiem, ja tas nav saistīts ar krīzes/vienotā tirgus ārkārtēja stāvokļa raksturu un acīmredzami nepārsniedz šim nolūkam nepieciešamo.

5. Ja saskaņā ar 14. pantu ir aktivizēts ārkārtējs stāvoklis vienotajā tirgū un pakalpojumu sniedzēju, uzņēmumu pārstāvju un darba ņēmēju veiktās darbības neietekmē krīze dalībvalstī, un, neraugoties uz krīzi, ir iespējama droša ceļošana, šī dalībvalsts šādām personu kategorijām no citām dalībvalstīm nepiemēro ceļošanas ierobežojumus, kas liegtu tām nokļūt savā darbības vietā vai darba vietā.

6. Ja saskaņā ar 14. pantu ir aktivizēts ārkārtējs stāvoklis vienotajā tirgū un no krīzes izrietoši ārkārtēji apstākļi neļauj visiem pakalpojumu sniedzējiem, uzņēmumu pārstāvjiem un darba ņēmējiem no citām dalībvalstīm pārvietoties un netraucēti nokļūt savā darbības vai darba vietā, bet pārvietošanās joprojām ir iespējama, dalībvalsts nenosaka pārvietošanās ierobežojumus:

a) pakalpojumu sniedzējiem, kuri sniedz krīzē būtiskus pakalpojumus, kas uzskaitīti īstenošanas aktā, kas pieņemts saskaņā ar 14. panta 5. punktu, vai uzņēmumu pārstāvjiem vai darbiniekiem, kuri iesaistīti krīzē būtisku preču ražošanā vai krīzē būtisku pakalpojumu sniegšanā, kas uzskaitīti īstenošanas aktā, kas pieņemts saskaņā ar 14. panta 5. punktu, lai ļautu tiem piekļūt savas darbības vietai, ja dalībvalstī joprojām ir atļauta darbība attiecīgajā nozarē;

b) civilās aizsardzības darbiniekiem, lai ļautu viņiem netraucēti piekļūt savai darbības vietai ar savu aprīkojumu jebkurā dalībvalstī.

7. Veicot šajā noteikumā minētos pasākumus, dalībvalstis nodrošina pilnīgu atbilstību Līgumiem un Savienības tiesību aktiem. Šis noteikums nekādi nav interpretējams tā, it kā atļautu vai attaisnotu brīvas kustības ierobežojumus, kuri ir pretrunā Līgumiem vai citiem Savienības tiesību aktu noteikumiem.

18. pants Atbalsta pasākumi

1. Vienotā tirgus ārkārtējā režīmā Komisija, izmantojot īstenošanas aktus, var noteikt atbalsta pasākumus, lai stiprinātu 17. panta 6. un 7. punktā minēto personu brīvu pārvietošanos. Šos īstenošanas aktus pieņem saskaņā ar 422. panta 2. punktā minēto pārbaudes procedūru. Pienācīgi pamatotu nenovēršamu un steidzamu iemeslu dēļ saistībā ar krīzes ietekmi uz vienoto tirgu Komisija saskaņā ar 42. panta 3. punktā minēto procedūru pieņem īstenošanas aktu, kas jāpiemēro nekavējoties.

2. Ja vienotā tirgus ārkārtējā režīma laikā Komisija konstatē, ka dalībvalstis ir ieviesušas veidnes, kurās apliecināt, ka fiziska persona vai uzņēmējs ir pakalpojumu sniedzējs, kas sniedz krīzē būtiskus pakalpojumus, uzņēmuma pārstāvis vai darbinieks, kas iesaistīts krīzē būtisku preču ražošanā vai krīzē būtisku pakalpojumu sniegšanā, vai civilās aizsardzības darbinieks, un uzskata, ka tas, ka dalībvalstis izmanto atšķirīgas veidnes, ir brīvas kustības šķērslis vienotā tirgus ārkārtējā stāvoklī, Komisija, ja uzskata, ka tas ir nepieciešams, lai atbalstītu šādu kategoriju personu brīvu pārvietošanos un to aprīkojuma brīvu kustību vienotā tirgus ārkārtējā stāvoklī, tā ar īstenošanas aktiem var izdot veidnes, kurās apliecināt, ka tās visās dalībvalstīs atbilst attiecīgajiem 17. panta 6. punkta piemērošanas kritērijiem.

3. Šā panta 1. un 2. punktā minētos īstenošanas aktus pieņem saskaņā ar 42. panta 2. punktā minēto pārbaudes procedūru. Pienācīgi pamatotu nenovēršamu un steidzamu iemeslu dēļ saistībā ar krīzes ietekmi uz vienoto tirgu Komisija saskaņā ar

42. panta 3. punktā minēto procedūru pieņem īstenošanas aktu, kas jāpiemēro nekavējoties.

II nodaļa
Pārredzamība un administratīvā palīdzība

19. pants
Paziņojumi

1. Vienotā tirgus ārkārtējā stāvoklī dalībvalstis paziņo Komisijai par visiem ar krīzi saistītiem pasākumu projektiem, kas ierobežo preču brīvu kustību un pakalpojumu sniegšanas brīvību, kā arī ar krīzi saistītiem personu, to vidū darba ņēmēju, brīvas kustības ierobežojumiem, norādot šo pasākumu iemeslus.

   Tāds paziņojums neliedz dalībvalstīm pieņemt attiecīgos pasākumus, ja nopietnu un neparedzamu apstākļu izraisītu iemeslu dēļ ir vajadzīga tūlītēja rīcība. Dalībvalstis nekavējoties paziņo par pieņemto pasākumu, pievienojot pamatojumu nepieciešamībai nekavējoties pieņemt šo pasākumu.

2. Dalībvalstis iesniedz Komisijai paziņojumu par iemesliem, kuru dēļ šāda pasākuma ieviešana ir pamatota un samērīga, ja iemesli jau nav skaidri norādīti paziņotajā pasākumā. Dalībvalstis iesniedz Komisijai pilnu to valsts normatīvo vai administratīvo aktu tekstu, kuros ietverts pasākums vai kuri ir grozīti ar šo pasākumu.

3. Šajā pantā minētajiem paziņojumiem dalībvalstis izmanto informācijas sistēmu, kas izveidota paziņojumiem saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu (ES) 2015/1535[50].

4. Komisija paziņotos pasākumus nekavējoties dara zināmus pārējām dalībvalstīm un vienlaikus ar tiem iepazīstina padomdevēju grupu.

5. Ja padomdevēja grupa izvēlas sniegt atzinumu par paziņoto pasākumu, tā to dara četru darba dienu laikā no dienas, kad Komisija ir saņēmusi paziņojumu par šo pasākumu.

6. Komisija nodrošina, ka pilsoņi un uzņēmumi tiek informēti par paziņotajiem pasākumiem, ja vien dalībvalstis nepieprasa, lai pasākumi paliktu konfidenciāli, vai ja Komisija neuzskata, ka minēto pasākumu publiskošana ietekmētu Eiropas Savienības vai tās dalībvalstu drošību un sabiedrisko kārtību, kā arī par lēmumiem un dalībvalstu piezīmēm, kas pieņemtas saskaņā ar šo pantu.

7. Dalībvalstis atliek paziņotā pasākuma projekta pieņemšanu uz 10 dienām no dienas, kad Komisija ir saņēmusi šajā pantā minēto paziņojumu.

8. Komisija 10 dienu laikā no paziņojuma saņemšanas dienas pārbauda katra pasākuma projekta vai pieņemtā pasākuma atbilstību Savienības tiesību aktiem, tai skaitā šīs regulas 16. un 17. pantam, kā arī proporcionalitātes un nediskriminēšanas principiem, un var izteikt piezīmes par paziņoto pasākumu, ja uzreiz ir acīmredzams un nopietns pamats uzskatīt, ka tas neatbilst Savienības tiesību aktiem. Paziņotāja dalībvalsts šīs piezīmes ņem vērā. Izņēmuma gadījumos, it īpaši, lai saņemtu zinātnisku konsultāciju, pierādījumus vai tehnisku ekspertīzi situācijas attīstības sakarā, Komisija var 10 dienu termiņu pagarināt. Komisija izklāsta iemeslus, kas

[50] OV L 241, 17.9.2015., 1. lpp.

pamato pagarinājumu, nosaka jaunu termiņu un nekavējoties informē dalībvalstis par jauno termiņu un pagarināšanas iemesliem.

9. Dalībvalstis var arī iesniegt piezīmes dalībvalstij, kas ir paziņojusi par pasākumu; šī dalībvalsts ņem vērā šādas piezīmes.

10. Paziņotāja dalībvalsts par pasākumiem, ko tā plāno pieņemt, lai izpildītu saskaņā ar 8. punktu sniegtās piezīmes, paziņo Komisijai 10 dienu laikā pēc to saņemšanas.

11. Ja Komisija konstatē, ka paziņotājas dalībvalsts paziņotie pasākumi tomēr neatbilst Savienības tiesību aktiem, tā 30 dienu laikā pēc paziņojuma var pieņemt lēmumu, uzliekot dalībvalstij pienākumu atturēties no paziņotā pasākuma projekta pieņemšanas. Paziņotāja dalībvalsts nekavējoties iesniedz Komisijai paziņotā pasākuma projekta pieņemto tekstu.

12. Ja Komisija konstatē, ka jau pieņemts pasākums, par kuru tai ir paziņots, neatbilst Savienības tiesību aktiem, tā 30 dienu laikā pēc paziņojuma saņemšanas var pieņemt lēmumu, kurā pieprasa dalībvalstij to atcelt. Paziņotāja dalībvalsts nekavējoties iesniedz pārskatītā pasākuma tekstu, ja tā groza paziņoto pieņemto pasākumu.

13. Komisija izņēmuma kārtā var pagarināt 11. un 12. punktā minēto 30 dienu laikposmu, lai ņemtu vērā apstākļu izmaiņas, it sevišķi, lai mainījušos apstākļu dēļ saņemtu zinātniskus ieteikumus, pierādījumus vai tehniskās zināšanas. Komisija izklāsta iemeslus, kas pamato pagarinājumu, un nosaka jaunu termiņu, kā arī nekavējoties informē dalībvalstis par jauno termiņu un pagarināšanas iemesliem.

14. Šā panta 11. un 12. punktā minētos Komisijas lēmumus pamato ar pieejamo informāciju un tos var pieņemt, ja uzreiz ir acīmredzams un nopietns pamats uzskatīt, ka paziņotie pasākumi neatbilst Savienības tiesību aktiem, tai skaitā šīs regulas 16. vai 17. pantam, proporcionalitātes principam vai diskriminācijas aizlieguma principam. Šo lēmumu pieņemšana neskar Komisijas iespēju vēlāk pieņemt pasākumus, tai skaitā uzsākt pārkāpuma procedūru, pamatojoties uz LESD 258. pantu.

15. Saskaņā ar šo pantu sniegtā informācija nav konfidenciāla, izņemot gadījumus, kad to skaidri pieprasa paziņotāja dalībvalsts. Jebkurš šāds pieprasījums attiecas uz pasākumu projektiem un ir pamatots.

16. Komisija publicē to pasākumu tekstu, kurus dalībvalstis ir pieņēmušas saistībā ar ārkārtējo stāvokli vienotajā tirgū un kuri ierobežo preču un pakalpojumu kustību un personu, to vidū darba ņēmēju, brīvu pārvietošanos un par kuriem ir paziņots ar šajā pantā minētajiem paziņojumiem, kā arī citādi. Pasākumu tekstu publicē vienas darba dienas laikā pēc tā saņemšanas, izmantojot Komisijas pārvaldītu elektronisko platformu.

20. pants
Saite ar citiem paziņošanas mehānismiem

1. Ja dalībvalstij ir pienākums paziņot par pasākumu saskaņā ar šīs regulas 19. pantu un Direktīvas (ES) 2015/1535 5. panta 1. punktu[51], paziņojuma sniegšana saskaņā ar šo regulu ir uzskatāma arī par Direktīvas (ES) 2015/1535 5. panta 1. punktā noteiktā paziņošanas pienākuma izpildi.

[51] OV L 241, 17.9.2015., 1. lpp.

2. Ja dalībvalstij ir pienākums paziņot par pasākumu saskaņā ar šīs regulas 19. pantu un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2006/123/EK 15. panta 7. punktu vai 39. panta 5. punktu[52], paziņojuma sniegšana saskaņā ar šo regulu ir uzskatāma arī par Direktīvā 2006/123/EK noteiktā paziņošanas pienākuma izpildi. Tāpat šīs regulas 19. panta 11. un 12. punktā minētos Komisijas lēmumus uzskata par lēmumiem, kas pieņemti saskaņā ar Direktīvas 2006/123/EK 15. panta 7. punktu minētās direktīvas nozīmē.

3. Ja dalībvalstij ir pienākums paziņot par pasākumu saskaņā ar šīs regulas 19. pantu un informēt Komisiju saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2005/36/EK 59. panta 5. punktu[53], minētā paziņojuma sniegšana ir uzskatāma arī par Direktīvā 2005/36/EK 59. panta 5. punktā noteiktā informēšanas pienākuma izpildi.

21. pants
Vienotie kontaktpunkti dalībvalstīs

1. Dalībvalstīs darbojas valsts vienotie kontaktpunkti, kur pilsoņiem, patērētājiem, uzņēmējiem un darba ņēmējiem un viņu pārstāvjiem tiek sniegta šāda palīdzība:

   a) palīdzība, pieprasot un saņemot informāciju par valstu noteiktajiem preču un pakalpojumu brīvas kustības un personu un darba ņēmēju brīvas kustības ierobežojumiem, kas saistīti ar aktivizētu ārkārtējo stāvokli vienotajā tirgū;

   b) palīdzība valsts līmeņa krīzes procedūru un formalitāšu veikšanā, kas ir ieviestas saistībā ar aktivizēto ārkārtējo stāvokli vienotajā tirgū.

2. Dalībvalstis nodrošina, ka pilsoņi, patērētāji, uzņēmēji un darba ņēmēji un to pārstāvji pēc pieprasījuma un ar attiecīgo vienoto kontaktpunktu starpniecību var saņemt informāciju no kompetentajām iestādēm par to, kā parasti tiek interpretēti un piemēroti attiecīgie valsts noteiktie krīzes pārvarēšanas pasākumi. Vajadzības gadījumā šādā informācijā jāiekļauj detalizēti norādījumi. Informāciju sniedz skaidrā, saprotamā un uztveramā valodā. Tā ir viegli pieejama no tālienes un elektroniski, un to pastāvīgi atjaunina.

22. pants
Savienības līmeņa vienotais kontaktpunkts

1. Komisija izveido un vada Savienības līmeņa vienoto kontaktpunktu.

2. Savienības līmeņa vienotajā kontaktpunktā pilsoņiem, patērētājiem, uzņēmējiem, darba ņēmējiem un viņu pārstāvjiem tiek sniegta šāda palīdzība:

   a) palīdzība, pieprasot un saņemot informāciju par Savienības līmeņa krīzes pārvarēšanas pasākumiem, kas attiecas uz aktivizēto ārkārtējo stāvokli vienotajā tirgū vai ietekmē preču, pakalpojumu un personu un darba ņēmēju brīvu kustību;

   b) palīdzība krīzes procedūru un formalitāšu izpildē, kas ir ieviestas Savienības līmenī līdz ar aktivizēto ārkārtējo stāvokli vienotajā tirgū;

   c) saraksta sagatavošana ar visiem valsts krīzes pasākumiem un valsts kontaktpunktiem.

---

52 OV L 376, 27.12.2006., 36. lpp.
53 OV L 255, 30.9.2005., 22. lpp.

III SADAĻA
VIENOTĀ TIRGUS ĀRKĀRTĒJAS REAĢĒŠANAS PASĀKUMI

I nodaļa
Mērķtiecīgi informācijas pieprasījumi un krīzē būtisku preču un pakalpojumu pieejamība

23. pants
Divkāršas aktivizēšanas prasība

1. Šajā nodaļā iekļautos saistošos pasākumus Komisija var pieņemt ar īstenošanas aktiem saskaņā ar 24. panta 2. punktu, 26. panta pirmo daļu un 27. panta 2. punktu tikai pēc tam, kad ar Padomes īstenošanas aktu saskaņā ar 14. pantu ir aktivizēts ārkārtējs stāvoklis vienotajā tirgū.

2. Īstenošanas aktā, ar ko ievieš šajā nodaļā iekļautu pasākumu, skaidri un konkrēti uzskaita krīzē būtiskās preces un pakalpojumus, uz kuriem attiecas šis pasākums. Šo pasākumu piemēro tikai ārkārtējā režīma darbības laikā.

24. pants
Informācijas pieprasījumi uzņēmējiem

1. Ja pastāv nopietns ar krīzi saistīts deficīts vai tā tūlītējas briesmas, Komisija var uzaicināt pārstāvības organizācijas vai uzņēmējus krīzē būtiskās piegādes ķēdēs noteiktā termiņā brīvprātīgi sniegt Komisijai specifisku informāciju par ražošanas jaudām un iespējamiem krīzē būtisko preču un to sastāvdaļu krājumiem Savienības ražotnēs un trešo valstu ražotnēs, kuras tās pārvalda, ar kurām tās slēdz līgumus vai no kurām iepērk krājumus, kā arī informāciju noteiktā termiņā par attiecīgiem piegādes ķēdes pārtraukumiem.

2. Ja adresāti noteiktajā termiņā neiesniedz informāciju, kas pieprasīta saskaņā ar 1. punktu, un nesniedz pamatotu attaisnojumu, Komisija ar īstenošanas aktu var pieprasīt, lai tie nosūta informāciju, īstenošanas aktā norādot, kāpēc tas ir samērīgi un nepieciešami, precizējot krīzē būtiskās preces un pakalpojumus un adresātus, uz kuriem attiecas informācijas pieprasījums, un pieprasīto informāciju, vajadzības gadījumā nodrošinot veidni ar jautājumiem, kurus var adresēt uzņēmējiem.

3. Šā panta 1. punktā minētie informācijas pieprasījumi var attiekties uz:

   a) mērķtiecīgu informāciju Komisijai par ražošanas jaudām un iespējamiem krīzē būtisku preču un to sastāvdaļu krājumiem Savienībā esošajās ražotnēs un trešās valstīs esošajās ražotnēs, kuras 1. punktā minētā organizācija vai uzņēmējs vada, ar kurām slēdz līgumus vai no kurām iepērk piegādes, vienlaikus pilnībā ievērojot komercnoslēpumu un uzņēmuma noslēpumu un pieprasot, lai tās nosūta Komisijai grafiku par paredzamo ražošanas apjomu turpmākajiem trim mēnešiem Savienībā esošajās ražotnēs, kā arī par visiem attiecīgajiem piegādes ķēdes traucējumiem;

   b) cita informācija, kas nepieciešama, lai novērtētu konkrēta piegādes ķēdes traucējuma vai deficīta raksturu vai apmēru.

4. Kad ar īstenošanas aktu ir aktivizēti obligātie informācijas pieprasījumi uzņēmējiem, Komisija nosūta oficiālu lēmumu katrai pārstāvības organizācijai vai uzņēmējam,

kurš iesaistīts krīzē būtiskajās piegādes ķēdēs un norādīts īstenošanas aktā, pieprasot tiem sniegt īstenošanas aktā norādīto informāciju. Komisija, ja iespējams, paļaujas uz dalībvalstu sagatavotajiem attiecīgajiem un pieejamiem to uzņēmēju kontaktu sarakstiem, kuri darbojas izvēlētajās krīzē būtisko preču un pakalpojumu piegādes ķēdēs. Komisija no dalībvalstīm var iegūt vajadzīgo informāciju par attiecīgajiem uzņēmējiem.

5. Komisijas lēmumos, kuros ietverti atsevišķi informācijas pieprasījumi, iekļauj atsauci uz 2. punktā minēto īstenošanas aktu, kas ir to pamatā, un uz nopietnu ar krīzi saistītu deficītu vai tūlītējām tā briesmām, kas to izraisījušas. Informācijas pieprasījums ir pienācīgi pamatots un samērīgs ar datu apjomu, veidu un detalizācijas pakāpi, kā arī piekļuves biežumu pieprasītajiem datiem, un ir nepieciešams ārkārtēja stāvokļa pārvaldībai vai attiecīgās oficiālās statistikas apkopošanai. Pieprasījumā norāda reālistisku termiņu, kurā informācija iesniedzama. Tajā ņem vērā uzņēmēja vai pārstāvības organizācijas centienus, kas vajadzīgi, lai savāktu un darītu pieejamus datus. Oficiālajā lēmumā ietver arī aizsardzības pasākumus datu aizsardzībai saskaņā ar šīs regulas 39. pantu, aizsardzības pasākumus, lai neizpaustu atbildē iekļauto sensitīvo darījumdarbības informāciju saskaņā ar 25. pantu, un informāciju par iespēju to apstrīdēt Eiropas Savienības Tiesā saskaņā ar attiecīgajiem Savienības tiesību aktiem, kā arī 28. pantā paredzētos sodus par neatbilstību un atbildes sniegšanas termiņu.

6. Uzņēmēju īpašnieki vai to pārstāvji un – juridisko personu, uzņēmējsabiedrību vai uzņēmumu vai apvienību, kas nav juridiskas personas, gadījumā – personas, kuras saskaņā ar tiesību aktiem vai to statūtiem ir pilnvarotas tos pārstāvēt, var sniegt pieprasīto informāciju attiecīgā uzņēmēja vai uzņēmēju apvienības vārdā. Katrs uzņēmējs vai uzņēmēju apvienība sniedz pieprasīto informāciju individuāli saskaņā ar Savienības konkurences noteikumiem, kas reglamentē informācijas apmaiņu. Pienācīgi pilnvaroti juristi var sniegt informāciju savu klientu vārdā. Klients ir pilnībā atbildīgs, ja sniegtā informācija ir nepilnīga, nepareiza vai maldinoša.

7. Eiropas Savienības Tiesai ir neierobežota jurisdikcija pārskatīt lēmumus, ar kuriem Komisija uzņēmējam ir noteikusi obligātu informācijas pieprasījumu.

8. Šā panta 2. punktā minētos īstenošanas aktus pieņem saskaņā ar 42. panta 2. punktā minēto komitejas procedūru. Pienācīgi pamatotu nenovēršamu un steidzamu iemeslu dēļ saistībā ar krīzes ietekmi uz vienoto tirgu Komisija saskaņā ar 42. panta 3. punktā minēto procedūru pieņem īstenošanas aktu, kas jāpiemēro nekavējoties.

25. pants
Informācijas konfidencialitāte un apstrāde

1. Informāciju, kas saņemta šīs regulas piemērošanas rezultātā, izmanto tikai tam mērķim, kuram tā pieprasīta.

2. Dalībvalstis un Komisija nodrošina komercnoslēpuma un uzņēmuma noslēpumu, kā arī citas sensitīvas un konfidenciālas informācijas, kas iegūta un sagatavota, piemērojot šo regulu, aizsardzību, ieskaitot ieteikumus un veicamos pasākumus saskaņā ar Savienības un attiecīgās valsts tiesību aktiem.

3. Dalībvalstis un Komisija nodrošina, ka slepenotai informācijai, ko sniedz vai ar ko apmainās saskaņā ar šo regulu, netiek pazemināta vai noņemta slepenība bez tās sniedzēja iepriekšējas rakstveida piekrišanas.

4. Komisija var iesniegt 4. pantā minētajai padomdevēju grupai apkopotu informāciju, pamatojoties uz informāciju, kas savākta saskaņā ar 24. pantu.

5. Komisija neizpauž nekādu informāciju tādā veidā, kas var ļaut identificēt atsevišķu uzņēmēju, ja informācijas izpaušana rada iespējamu komerciālu vai reputācijas kaitējumu šim uzņēmējam vai izpauž kādus tā noslēpumus.

26. pants
Mērķtiecīgi grozījumi saskaņotos produktu tiesību aktos

Ja ar Padomes īstenošanas aktu, kas pieņemts saskaņā ar 14. pantu, ir aktivizēts vienotā tirgus ārkārtējais režīms un pastāv krīzē būtisku preču deficīts, Komisija ar īstenošanas aktiem var aktivizēt ārkārtējas procedūras, kas iekļautas Savienības tiesiskajā regulējumā, kurš grozīts ar [Eiropas Parlamenta un Padomes regulu, ar ko groza Regulu (ES) 2016/424, Regulu (ES) 2016/425, Regulu (ES) 2016/426, Regulu (ES) 2019/1009 un Regulu (ES) Nr. 305/2011 un ievieš ārkārtējas procedūras attiecībā uz atbilstības novērtēšanu, kopīgu specifikāciju pieņemšanu un tirgus uzraudzību vienotā tirgus ārkārtējā stāvoklī un Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvu, ar ko groza Direktīvas 2000/14/EK, 2006/42/EK, 2010/35/ES, 2013/29/ES, 2014/28/ES, 2014/29/ES, 2014/30/ES, 2014/31/ES, 2014/32/ES, 2014/33/ES, 2014/34/ES, 2014/35/ES, 2014/53/ES un 2014/68/ES un ievieš ārkārtējas procedūras attiecībā uz atbilstības novērtēšanu, kopīgu specifikāciju pieņemšanu un tirgus uzraudzību saistībā ar vienotā tirgus darbību] attiecībā uz precēm, kas saistītas ar krīzi, norādot, uz kurām krīzē būtiskām precēm un ārkārtējām procedūrām attiecas aktivizēšana, sniedzot aktivizēšanas iemeslus un tās proporcionalitāti un norādot aktivizēšanas ilgumu.

Šos īstenošanas aktus pieņem saskaņā ar 42. panta 2. punktā minēto pārbaudes procedūru. Pienācīgi pamatotu nenovēršamu un steidzamu iemeslu dēļ saistībā ar krīzes ietekmi uz vienoto tirgu Komisija saskaņā ar 42. panta 3. punktā minēto procedūru pieņem īstenošanas aktu, kas jāpiemēro nekavējoties.

27. pants
Prioritārie pasūtījumi

1. Komisija var aicināt vienu vai vairākus uzņēmējus Savienībā izveidotās krīzē būtiskās piegādes ķēdēs pieņemt un prioritarizēt noteiktus pasūtījumus krīzē būtisku preču ražošanai vai piegādei (“prioritārais pasūtījums”).

2. Ja uzņēmējs nepieņem prioritāros pasūtījumus un nepiešķir tiem prioritāti, Komisija pēc savas iniciatīvas vai pēc 14 dalībvalstu pieprasījuma var izvērtēt, vai šādos gadījumos ir nepieciešams un ir samērīgi izmantot prioritāros pasūtījumus, Komisija dod iespēju attiecīgajam uzņēmējam, kā arī visām personām, kuras potenciālais prioritārais pasūtījums acīmredzami ietekmē, paust nostāju saprātīgā termiņā, ko Komisija noteikusi, ņemot vērā lietas apstākļus. Izņēmuma gadījumos pēc novērtēšanas Komisija var adresēt īstenošanas aktu attiecīgajam uzņēmējam, pieprasot, lai tas pieņem īstenošanas aktā norādītos prioritāros pasūtījumus un piešķir tiem prioritāti vai paskaidro, kādēļ tas nav iespējams vai nav lietderīgi. Komisijas lēmuma pamatā ir objektīvi dati, kas liecina, ka prioritāšu noteikšana ir nepieciešama, lai nodrošinātu sabiedrībai svarīgu saimniecisko darbību saglabāšanu vienotajā tirgū.

3. Ja uzņēmējs, kam adresēts 2. punktā minētais lēmums, piekrīt prasībai pieņemt lēmumā norādītos pasūtījumus un piešķirt tiem prioritāti, šis pienākums ir pārāks par izpildes pienākumiem saskaņā ar privātajām vai publiskajām tiesībām.

4. Ja uzņēmējs, kuram adresēts 2. punktā minētais lēmums, atsakās pieņemt prasību pieņemt lēmumā norādītos pasūtījumus un piešķirt tiem prioritāti, tas 10 dienu laikā no lēmuma paziņošanas dienas iesniedz Komisijai pamatotu paskaidrojumu, kurā norāda pienācīgi pamatotus iemeslus, kāpēc, ņemot vērā šā noteikuma mērķus, nav iespējams vai nav lietderīgi izpildīt šo prasību. Šādi iemesli ir, piemēram, uzņēmēja nespēja izpildīt prioritāro pasūtījumu nepietiekamas ražošanas jaudas dēļ vai nopietns risks, ka pasūtījuma pieņemšana radītu uzņēmējam īpašas grūtības vai ekonomisku slodzi, vai tamlīdzīgi nopietni apsvērumi.

   Komisija var publiskot šādu pamatotu paskaidrojumu vai tā daļas, pienācīgi ievērojot komercnoslēpumu.

5. Ja uz Savienībā iedibinātu uzņēmēju attiecas kāds trešās valsts pasākums, kas ietver prioritāro vērtējumu secību, tas par to informē Komisiju.

6. Komisija pieņem 2. punktā minēto lēmumu saskaņā ar piemērojamiem Savienības tiesību aktiem, tai skaitā nepieciešamības un proporcionalitātes principiem, un Savienības saistībām saskaņā ar starptautiskajām tiesībām. Lēmumā īpaši ņem vērā attiecīgā uzņēmēja leģitīmās intereses un visu pieejamo informāciju par ražošanas secības izmaiņai nepieciešamajām izmaksām un centieniem. Tajā norāda tā pieņemšanas juridisko pamatu, nosaka termiņus, kuros jāveic prioritārais pasūtījums, un attiecīgā gadījumā precizē produktu un daudzumu. Lēmumā norāda 28. pantā paredzētos sodus par lēmuma neizpildi. Prioritārais pasūtījums tiek veikts par godīgu un samērīgu cenu.

7. Ja uzņēmējs pieņem prioritāru pasūtījumu un piešķir tam prioritāti, tas neatbild par tādu līgumsaistību pārkāpumiem, kuras reglamentē dalībvalsts tiesību akti un kuras ir jāievēro, izpildot prioritāru pasūtījumu. Atbildību izslēdz tikai tādā mērā, cik līgumsaistību pārkāpums ir nepieciešams, izpildot prioritāru pasūtījumu.

8. Šā panta 2. punktā minētos īstenošanas aktus pieņem saskaņā ar 42. panta 2. punktā minēto pārbaudes procedūru. Pienācīgi pamatotu nenovēršamu un steidzamu iemeslu dēļ saistībā ar krīzes ietekmi uz vienoto tirgu Komisija saskaņā ar 42. panta 3. punktā minēto procedūru pieņem īstenošanas aktu, kas jāpiemēro nekavējoties.

28. pants

Naudassodi uzņēmējiem par to, ka nav izpildījuši pienākumu atbildēt uz obligātajiem informācijas pieprasījumiem vai nav izpildījuši prioritārus pasūtījumus

1. Komisija ar lēmumu, ja to uzskata par nepieciešamu un samērīgu, var uzlikt naudassodu:

   a) ja uzņēmējus pārstāvoša organizācija vai uzņēmējs tīši vai rupjas nolaidības dēļ sniedz nepareizu, nepilnīgu vai maldinošu informāciju, atbildot uz pieprasījumu, kas iesniegts saskaņā ar 24. pantu, vai nesniedz informāciju noteiktajā termiņā;

   b) ja uzņēmējs apzināti vai rupjas nolaidības dēļ nepilda pienākumu informēt Komisiju par trešās valsts pienākumu saskaņā ar 27. pantu vai nepaskaidro, kāpēc nav pieņēmis prioritāru pasūtījumu;

   c) ja uzņēmējs tīši vai rupjas nolaidības dēļ neievēro pienākumu, ko tas uzņēmies, lai noteiktu prioritāti konkrētiem krīzē būtisku preču pasūtījumiem (“prioritārais pasūtījums”) saskaņā ar 27. pantu.

2. Šā panta 1. punkta a) un b) apakšpunktā minētajos gadījumos uzliktie naudassodi nepārsniedz 200 000 EUR.

3. Naudassodi, kas uzlikti 1. punkta c) apakšpunktā minētajos gadījumos, nepārsniedz 1 % no vidējā dienas apgrozījuma iepriekšējā finanšu gadā par katru darba dienu, kad nav izpildītas saistības saskaņā ar 27. pantu (prioritārie pasūtījumi), ko aprēķina no lēmumā noteiktās dienas, nepārsniedzot 1 % no kopējā apgrozījuma iepriekšējā finanšu gadā.

4. Nosakot naudassoda apmēru, ņem vērā attiecīgā uzņēmēja lielumu un saimnieciskos resursus, pārkāpuma veidu, smagumu un ilgumu, pienācīgi ņemot vērā proporcionalitātes un nepieciešamības principus.

5. Eiropas Savienības Tiesai ir neierobežota jurisdikcija pārskatīt lēmumus, ar kuriem Komisija ir noteikusi naudassodu. Tā var atcelt, samazināt vai palielināt uzlikto naudassodu.

29. pants
Naudassoda uzlikšanas noilgums

1. Uz Komisijas pilnvarām uzlikt naudassodu saskaņā ar 30. pantu attiecas šādi noilguma termiņi:

   a) divi gadi, ja ir pārkāpti noteikumi par informācijas pieprasījumiem saskaņā ar 24. pantu;

   b) trīs gadi, ja ir pārkāpti noteikumi par pienākumu piešķirt prioritāti krīzē būtisku preču ražošanai saskaņā ar 26. panta 2. punktu.

2. Laiku sāk skaitīt no dienas, kurā Komisija uzzina par pārkāpumu. Tomēr ilgstoša vai atkārtota pārkāpuma gadījumā laiku skaita no dienas, kurā pārkāpums pārtraukts.

3. Jebkura darbība, ko veic Komisija vai dalībvalstu kompetentās iestādes, lai nodrošinātu atbilstību šīs regulas noteikumiem, pārtrauc noilguma termiņu.

4. Noilguma termiņa pārtraukšana attiecas uz visām pusēm, kuras tiek sauktas pie atbildības par piedalīšanos pārkāpumā.

5. Pēc katra pārtraukuma laiku skaita no jauna. Tomēr noilguma termiņš beidzas, vēlākais, tajā dienā, kurā paiet laika posms, kas vienāds ar divkāršu noilguma termiņu, kura laikā Komisija nav uzlikusi naudassodu. Šo termiņu pagarina par laiku, kurā noilgums tiek apturēts sakarā ar to, ka Komisijas lēmums tiek izskatīts Eiropas Savienības Tiesas tiesvedībā.

30. pants

Noilguma termiņi attiecībā uz naudassodu izpildi

1. Komisijas pilnvarām izpildīt lēmumus, kas pieņemti saskaņā ar 28. pantu, piemēro piecu gadu noilguma termiņu.

2. Laiku sāk skaitīt no dienas, kurā lēmums kļūst galīgs.

3. Noilguma termiņu attiecībā uz naudassoda izpildi pārtrauc:

   a) ar tā lēmuma paziņojumu, ar ko maina sākotnējo naudassoda apmēru vai ar ko noraida pieteikumu to mainīt;

b) ar darbību, ko veic Komisija vai dalībvalsts, rīkojoties pēc Komisijas pieprasījuma, kas paredzēta, lai nodrošinātu naudassoda samaksu.

4. Pēc katra pārtraukuma laiku skaita no jauna.

5. Noilguma termiņu attiecībā uz naudassoda izpildi aptur uz laiku, kamēr:

a) ir atvēlēts laiks maksāšanai;

b) maksājuma izpilde ir apturēta, ievērojot Eiropas Savienības Tiesas nolēmumu.

31. pants
Tiesības tikt uzklausītam par naudassoda uzlikšanu

1. Pirms lēmuma pieņemšanas saskaņā ar 28. pantu Komisija dod iespēju attiecīgajam uzņēmējam vai uzņēmēju pārstāvju organizācijām tikt uzklausītām par:

a) Komisijas provizoriskie secinājumi, tai skaitā visi jautājumi, pret kuriem Komisija ir izteikusi iebildumus;

b) pasākumiem, ko Komisija, iespējams, plāno veikt, ņemot vērā provizoriskos konstatējumus saskaņā ar šā punkta a) apakšpunktu.

2. Uzņēmumi un attiecīgo uzņēmēju pārstāvības organizācijas var iesniegt savus apsvērumus par Komisijas sākotnējiem konstatējumiem termiņā, ko Komisija nosaka savos sākotnējos konstatējumos un kas nedrīkst būt īsāks par 21 dienu.

3. Komisija savus lēmumus pamato tikai ar iebildumiem, par kuriem uzņēmēji un attiecīgo uzņēmēju pārstāvju organizācijas ir varējušas iesniegt piezīmes.

4. Jebkurā tiesvedībā pilnībā respektē attiecīgā uzņēmēja vai uzņēmējus pārstāvošo organizāciju aizstāvības tiesības. Attiecīgajam uzņēmējam vai uzņēmējus pārstāvošām organizācijām ir tiesības piekļūt Komisijas lietas materiāliem saskaņā ar sarunu procedūras noteikumiem par informācijas izpaušanu, ievērojot uzņēmēju likumīgās intereses aizsargāt savus komercnoslēpumus. Tiesības piekļūt lietas materiāliem neattiecas uz konfidenciālu informāciju un Komisijas vai dalībvalstu iestāžu iekšējiem dokumentiem. Piekļuves tiesības noteikti neattiecas uz saraksti starp Komisiju un dalībvalstu iestādēm. Nekas šajā punktā neliedz Komisijai atklāt un izmantot informāciju, kas vajadzīga, lai pierādītu pārkāpumu.

II nodaļa
Citi pasākumi, kas nodrošina krīzē būtisku preču un pakalpojumu pieejamību

32. pants
Koordinēta stratēģisko rezervju sadale

Ja stratēģiskās rezerves, ko dalībvalstis izveidojušas saskaņā ar 12. pantu, izrādās nepietiekamas, lai apmierinātu ar vienotā tirgus ārkārtējo stāvokli saistītās vajadzības, Komisija, ņemot vērā padomdevēju grupas sniegto atzinumu, var ieteikt dalībvalstīm, ja iespējams, mērķtiecīgi sadalīt stratēģiskās rezerves, ņemot vērā nepieciešamību vēl vairāk nepalielināt traucējumus vienotajā tirgū, tai skaitā ģeogrāfiskajos apgabalos, kurus īpaši

skāruši šādi traucējumi, un saskaņā ar nepieciešamības, proporcionalitātes un solidaritātes principiem, kā arī noteikt rezervju visefektīvāko izmantošanu, lai izbeigtu ārkārtējo stāvokli vienotajā tirgū.

33. pants

Pasākumi krīzē būtisko preču un pakalpojumu pieejamības un piegādes nodrošināšanai

1. Ja Komisija uzskata, ka pastāv krīzē būtisku preču deficīta briesmas, tā var ieteikt dalībvalstīm īstenot īpašus pasākumus, lai nodrošinātu piegādes ķēžu un ražošanas līniju efektīvu reorganizāciju un izmantotu esošos krājumus, lai pēc iespējas ātrāk palielinātu krīzē būtisku preču un pakalpojumu pieejamību un piedāvājumu.

2. Starp galvenajiem 1. punktā minētajiem pasākumiem var būt šādi:

   a) krīzē būtisku preču ražošanas jaudas paplašināšanas, esošo ražošanas jaudu pārprofilēšanas vai jaunu ražošanas jaudu izveides atvieglošana;

   b) veicināt esošo vai jaunu ar pakalpojumu darbībām saistītu jaudu paplašināšanu vai izveidi;

   c) pasākumi, kuru mērķis ir paātrināt krīzē būtisku preču atļaušanu.

V daļa
Iepirkums

I NODAĻA
STRATĒĢISKAS NOZĪMES PREČU UN PAKALPOJUMU, KĀ ARĪ KRĪZĒ BŪTISKU PREČU IEPIRKUMS, KO KOMISIJA VEIC DALĪBVALSTU VĀRDĀ MODRĪBAS UN ĀRKĀRTĒJA STĀVOKĻA REŽĪMA LAIKĀ

34. pants
Dalībvalstu lūgums Komisijai iepirkt preces un pakalpojumus to vārdā

1. Divas vai vairākas dalībvalstis var pieprasīt Komisijai izsludināt iepirkumu to dalībvalstu vārdā, kuras vēlas, lai tās pārstāvētu Komisija ("iesaistītās dalībvalstis"), lai iegādātos stratēģiskas nozīmes preces un pakalpojumus, kas uzskaitīti īstenošanas aktā, kurš pieņemts saskaņā ar 9. panta 1. punktu, vai krīzē būtiskas preces un pakalpojumus, kas uzskaitīti īstenošanas aktā, kurš pieņemts saskaņā ar 14. panta 5. punktu.
2. Komisija novērtē pieprasījuma lietderību, nepieciešamību un proporcionalitāti. Ja Komisija plāno neizpildīt pieprasījumu, tā informē attiecīgās dalībvalstis un 4. pantā minēto padomdevēju grupu un norāda atteikuma iemeslus.
3. Ja Komisija piekrīt veikt iepirkumu dalībvalstu vārdā, tā izstrādā priekšlikumu pamatnolīgumam, kas jānoslēdz ar iesaistītajām dalībvalstīm, ļaujot Komisijai veikt iepirkumu to vārdā. Šajā nolīgumā paredz sīki izstrādātus nosacījumus iepirkumam 1. punktā minēto iesaistīto dalībvalstu vārdā.

35. pants
Komisijas sarunu pilnvarojuma noteikšana un īstenošana

1. Nolīgumā, kas minēts 34. panta 3. punktā, nosaka sarunu pilnvarojumu Komisijai rīkoties kā centrālajai iepirkumu organizācijai attiecībā uz attiecīgām stratēģiskas nozīmes precēm un pakalpojumiem vai krīzē būtiskām precēm un pakalpojumiem iesaistīto dalībvalstu vārdā, noslēdzot jaunus līgumus.
2. Saskaņā ar nolīgumu Komisija var būt tiesīga iesaistīto dalībvalstu vārdā slēgt līgumus ar uzņēmējiem, tai skaitā atsevišķiem stratēģiskas nozīmes preču un pakalpojumu vai krīzē būtisku preču un pakalpojumu ražotājiem, par šādu preču vai pakalpojumu iegādi.
3. Komisijas pārstāvji vai Komisijas iecelti eksperti var veikt apmeklējumus uz vietas attiecīgo stratēģiskas nozīmes preču vai krīzē būtisku preču ražošanas vietās.
4. Komisija iesaistīto dalībvalstu vārdā veic iepirkuma procedūras un slēdz līgumus ar uzņēmējiem.

36. pants

Kārtība, kādā Komisija dalībvalstu vārdā veic iepirkumu

1. Iepirkumu saskaņā ar šo regulu Komisija veic saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES, *Euratom*) 2018/1046[54] izklāstītajiem noteikumiem.

2. Līgumos var iekļaut klauzulu, kas nosaka, ka dalībvalsts, kas nav piedalījusies iepirkuma procedūrā, var kļūt par līgumslēdzēju pusi pēc tā parakstīšanas, sīki izklāstot procedūru, kā to izdarīt un tā sekas.

II NODAĻA

KOPĪGS IEPIRKUMS MODRĪBAS UN ĀRKĀRTĒJĀ REŽĪMĀ

37. pants

Kopīga iepirkuma procedūra

Ja ir nepieciešams veikt Komisijas un vienas vai vairāku dalībvalstu līgumslēdzēju iestāžu kopīgu iepirkumu saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES, *Euratom*) 2018/1046 165. panta 2. punktā izklāstītajiem noteikumiem, dalībvalstis var pilnībā iegādāties, nomāt vai iznomāt kopīgi iepirktās jaudas.

III NODAĻA

ĀRKĀRTĒJĀ REŽĪMĀ VEIKTIE DALĪBVALSTU IEPIRKUMI

38. pants

Apspriešanās un koordinācija attiecībā uz atsevišķiem dalībvalstu iepirkumiem

Ja saskaņā ar 14. pantu ir aktivizēts vienotā tirgus ārkārtējais režīms, dalībvalstis apspriežas savā starpā un ar Komisiju un savas darbības saskaņo ar Komisiju un pārējo dalībvalstu pārstāvjiem padomdevēju grupā, pirms sāk tādu krīzē būtisku preču un pakalpojumu iepirkumu, kas uzskaitīti īstenošanas aktā, kurš saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2014/24/ES pieņemts atbilstīgi 14. panta 5. punktam[55].

39. pants

Aizliegums iesaistītajām dalībvalstīm veikt atsevišķas iepirkuma darbības

Ja saskaņā ar 16. pantu ir aktivizēts vienotā tirgus ārkārtējais režīms un Komisija dalībvalstu vārdā ir uzsākusi iepirkumu saskaņā ar 34.–36. pantu, iesaistīto dalībvalstu līgumslēdzējas iestādes neiegādājas preces vai pakalpojumus, uz kuriem attiecas šāds iepirkums, izmantojot citus līdzekļus.

---

54 Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES, *Euratom*) 2018/1046 (2018. gada 18. jūlijs) par finanšu noteikumiem, ko piemēro Savienības vispārējam budžetam, ar kuru groza Regulas (ES) Nr. 1296/2013, (ES) Nr. 1301/2013, (ES) Nr. 1303/2013, (ES) Nr. 1304/2013, (ES) Nr. 1309/2013, (ES) Nr. 1316/2013, (ES) Nr. 223/2014, (ES) Nr. 283/2014 un Lēmumu Nr. 541/2014/ES un atceļ Regulu (ES, *Euratom*) Nr. 966/2012 (OV L 193, 30.7.2018., 1. lpp.).

55 Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2014/24/ES (2014. gada 26. februāris) par publisko iepirkumu un ar ko atceļ Direktīvu 2004/18/EK (*OV L 94, 28.3.2014., 65. lpp.*).

VI daļa
Nobeiguma noteikumi

40. pants
Persondatu aizsardzība

1. Šī regula neskar dalībvalstu pienākumus attiecībā uz persondatu apstrādi saskaņā ar Regulu (ES) 2016/679 un Direktīvu 2002/58/EK par privāto dzīvi un elektronisko komunikāciju vai Komisijas un attiecīgā gadījumā citu Savienības iestāžu un struktūru pienākumus attiecībā uz persondatu apstrādi saskaņā ar Regulu (ES) 2018/1725, pildot savus pienākumus.
2. Persondatus neapstrādā vai nepaziņo, izņemot gadījumus, kad tas ir absolūti nepieciešams šīs regulas mērķiem. Šādos gadījumos attiecīgi piemēro Regulas (ES) 2016/679 un Regulas (ES) 2018/1725 nosacījumus.
3. Ja persondatu apstrāde nav absolūti nepieciešama šajā regulā noteikto mehānismu izpildei, persondatus padara anonīmus tā, lai datu subjekts nebūtu identificējams.

41. pants

Digitālie rīki

Komisija un dalībvalstis var izveidot sadarbspējīgus digitālos rīkus vai IT infrastruktūras, kas atbalsta šīs regulas mērķus. Šādus instrumentus vai infrastruktūru var izstrādāt ārpus vienotā tirgus ārkārtēja stāvokļa perioda.

Komisija, izmantojot īstenošanas aktus, nosaka šādu instrumentu vai infrastruktūru tehniskos aspektus. Šos īstenošanas aktus pieņem saskaņā ar 42. panta 2. punktā minēto pārbaudes procedūru.

42. pants
Komiteja

1. Komisijai palīdz Vienotā tirgus ārkārtējo instrumentu komiteja. Minētā komiteja ir komiteja Regulas (ES) Nr. 182/2011 nozīmē.
2. Ja ir atsauce uz šo punktu, piemēro Regulas (ES) Nr. 182/2011 5. pantu.
3. Ja ir atsauce uz šo punktu, piemēro Regulas (ES) Nr. 182/2011 8. pantu sasaistē ar tās 5. pantu.

43. pants
Deleģētie akti

1. Pilnvaras pieņemt deleģētos aktus Komisijai piešķir, ievērojot šajā pantā izklāstītos nosacījumus.
2. Pilnvaras pieņemt 6. pantā minētos deleģētos aktus Komisijai piešķir uz pieciem gadiem no šīs direktīvas spēkā stāšanās dienas vai cita datuma, ko noteikuši likumdevēji.
3. Eiropas Parlaments vai Padome jebkurā brīdī var atsaukt 6. pantā minēto pilnvaru deleģējumu. Ar lēmumu par atsaukšanu izbeidz tajā norādīto pilnvaru deleģējumu. Lēmums stājas spēkā nākamajā dienā pēc tā publicēšanas *Eiropas Savienības*

Oficiālajā Vēstnesī vai vēlākā dienā, kas tajā norādīta. Tas neskar jau spēkā esošos deleģētos aktus.

4. Pirms deleģētā akta pieņemšanas Komisija apspriežas ar katras dalībvalsts ieceltajiem ekspertiem saskaņā ar principiem, kas noteikti 2016. gada 13. aprīļa Iestāžu nolīgumā par labāku likumdošanas procesu.

5. Tiklīdz Komisija pieņem deleģētu aktu, tā par to paziņo vienlaikus Eiropas Parlamentam un Padomei.

4. pants
Ziņošana un pārskatīšana

1. Līdz [*OP: lūdzu, ierakstiet datumu, kas ir piecus gadus pēc šīs regulas stāšanās spēkā*] un pēc tam reizi piecos gados Komisija iesniedz Eiropas Parlamentam un Padomei ziņojumu par ārpuskārtas pasākumu plānošanas, modrības un vienotā tirgus ārkārtējas reaģēšanas sistēmas darbību, ierosinot uzlabojumus, ja nepieciešams, un pievienojot attiecīgu tiesību aktu priekšlikumus.

2. Šajā ziņojumā iekļauj padomdevējas grupas darba izvērtējumu saskaņā ar šajā regulā noteikto ārkārtējā stāvokļa satvaru un tā saistību ar citu attiecīgo Savienības līmeņa krīžu pārvarēšanas struktūru darbu.

45. pants
Atcelšana

Padomes Regulu (EK) 2679/98 atceļ no [datums].

46. pants
Stāšanās spēkā

Šī regula stājas spēkā divdesmitajā dienā pēc tās publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*.

Šī regula uzliek saistības kopumā un ir tieši piemērojama visās dalībvalstīs.

Briselē,

Eiropas Parlamenta vārdā – priekšsēdētāja	*Padomes vārdā – priekšsēdētājs*

TIESĪBU AKTA PRIEKŠLIKUMA FINANŠU PĀRSKATS

1. PRIEKŠLIKUMA/INICIATĪVAS KONTEKSTS

1.1. Priekšlikuma/iniciatīvas nosaukums

Eiropas Parlamenta un Padomes Regula par vienotā tirgus ārkārtējā stāvokļa instrumentu

1.2. Attiecīgā(-s) rīcībpolitikas joma(-s)

Iekšējais tirgus; brīva preču un pakalpojumu kustība un personu pārvietošanās

1.3. Priekšlikums/iniciatīva attiecas uz:

X jaunu darbību

☐ jaunu darbību, pamatojoties uz izmēģinājuma projektu / sagatavošanas darbību[56]

☐ esošas darbības pagarināšanu

☐ vienas vai vairāku darbību apvienošanu vai pārorientēšanu uz citu/jaunu darbību

1.4. Mērķi(-s)

1.4.1. Vispārīgais(-ie) mērķi(- s)

Vienotā tirgus ārkārtējā stāvokļa instrumenta (VTĀSI) vispārīgais mērķis ir uzlabot vienotā tirgus modrību, reaģēšanu un netraucētu darbību krīzes stāvoklī. Šim nolūkam VTĀSI nodrošinās ES ar labi kalibrētu krīžu instrumentu kopumu, kas ļaus ātri un efektīvi reaģēt uz jebkuru turpmāku krīzi, kura apdraud vienotā tirgus darbību, papildinot citus esošos ES mehānismus, tai skaitā nodrošinot labāku koordināciju, pārredzamību un ātrumu. Mērķis ir stiprināt vienotā tirgus darbību un nodrošināt ātrus un praktiskus risinājumus personu brīvas pārvietošanās un preču un pakalpojumu brīvas kustības un piegādes jautājumiem krīzes laikā.

1.4.2. Konkrētais(-ie) mērķis(-i)

Konkrētais mērķis Nr. 1

Mazināt šķēršļus attiecībā uz preču un pakalpojumu brīvu kustību un personu brīvu pārvietošanos krīzes laikā.

Konkrētais mērķis Nr. 1 ir mazināt šķēršļus attiecībā uz preču un pakalpojumu brīvu kustību un personu brīvu pārvietošanos krīzes laikā, piedāvājot risinājumu kopumu, lai nodrošinātu labi koordinētu ES līmeņa modrību un reaģēšanu uz krīzēm, kas ietekmē vienoto tirgu. Šim nolūkam paredzēts nodrošināt risinājumu kopumu, kas ietver modrības, koordinācijas un pārredzamības pasākumus, nodrošinot saskaņotāku un mērķtiecīgāku dalībvalstu reakciju un nepieciešamo pārredzamību attiecībā uz brīvas pārvietošanās šķēršļiem.

Konkrētais mērķis Nr. 2

[56] Kā paredzēts Finanšu regulas 58. panta 2. punkta a) vai b) apakšpunktā.

Risināt krīzē būtisko preču un pakalpojumu deficīta problēmu un nodrošināt to pieejamību

Šis konkrētais mērķis ir paredzēts, lai veicinātu ātrus un praktiskus risinājumus piegādes jautājumiem krīzes laikā. Šim nolūkam paredzēts nodrošināt pienācīgus modrības, koordinācijas un pārredzamības mehānismus mērķtiecīgai politiskai reakcijai un visiem vienotā tirgus dalībniekiem, nodrošinot informācijas apmaiņu un ciešu sadarbību ar nozari/ieinteresētajām personām, lai noteiktu krīzē būtiskas piegādes ķēdes vājās vietas un jaudas vajadzības un vajadzības gadījumā veiktu turpmākus pasākumus, lai ārkārtējā stāvoklī nodrošinātu krīzē būtisku preču un pakalpojumu pieejamību.

1.4.3. Paredzamais(-ie) rezultāts(-i) un ietekme

Norādīt, kāda ir priekšlikuma/iniciatīvas iecerētā ietekme uz labuma guvējiem / mērķgrupām.

Iniciatīva nodrošinās pilsoņiem un uzņēmumiem piekļuvi vienotajam tirgum krīzes laikā un sniegs atbalstu noteiktajām piegādes ķēdēm, nodrošinot vienotā tirgus darbību un labāku vispārējo ES līmeņa reaģēšanu krīzes apstākļos, pateicoties krīzē būtisko produktu pieejamībai, kā arī sniegs netiešus sociālos ieguvumus, uzlabojot pilsoņu dzīves apstākļus un dzīves kvalitāti un glābjot dzīvības atkarībā no krīzes veida.

Paredzams, ka šī iniciatīva palīdzēs sasniegt ANO ilgtspējīgas attīstības mērķus (IAM), īpaši IAM Nr. 1 "Nabadzības izkaušana", IAM Nr. 8 "Cienīgs darbs un ekonomiskā izaugsme", IAM Nr. 9 "Ražošana, inovācija un infrastruktūra", IAM Nr. 10 "Samazināta nevienlīdzība" un IAM Nr. 16 "Miers, taisnīgums, laba pārvaldība".

Uzņēmumus pozitīvi ietekmēs, it īpaši ārkārtējā stāvoklī, labāka ES līmeņa reaģēšana krīzes apstākļos, kas samazinās šķēršļus brīvai kustībai un nodrošinās labāku krīzē būtisko produktu pieejamību. Instrumentu kopumā iekļautie pasākumi, kuriem būtu tieša pozitīva ietekme uz uzņēmumiem, ietver galvenos principus, lai nodrošinātu brīvu kustību un atbalsta pasākumus, pārredzamību un administratīvo palīdzību ārkārtējā stāvoklī, publisko iepirkumu ārkārtējā stāvoklī un pasākumus, lai ārkārtējā stāvoklī veicinātu produktu ātrāku laišanu tirgū, kā arī atļauju izsniegšanas paātrināšanu ārkārtējā stāvoklī. Tomēr uzņēmumi varētu arī saskarties ar izmaksām, un to darbība varētu tikt ietekmēta, it sevišķi saistībā ar piegādes ķēžu atbalsta pasākumiem ārkārtējā stāvoklī, proti, informācijas pieprasījumiem uzņēmumiem, pienākumiem palielināt ražošanas apjomu un pieņemt prioritārus pasūtījumus.

Pilsoņi gūtu labumu no kopumā labākas ES līmeņa reaģēšanas krīzēs, pateicoties koordinācijas mehānismiem, kā arī instrumentu kopumam, kas nodrošina mazākus šķēršļus brīvai kustībai un krīzē svarīgu produktu labāku pieejamību. Viņi arī gūtu tiešu labumu no galvenajiem principiem, lai nodrošinātu brīvu pārvietošanos, it īpaši attiecībā uz personu brīvu pārvietošanos darba ņēmēju un patērētāju statusā. Tāpat pilsoņi varētu gūt tiešu labumu no iepriekš uzkrāto, stratēģiski svarīgo, krīzē būtisko produktu izplatīšanas. Pilsoņiem nav tiešu izmaksu.

Dalībvalstis gūtu labumu no kopumā labākas ES līmeņa krīzes reaģēšanas un tiešu labumu no īpašas pārvaldības struktūras, kas nodrošinātu koordināciju krīzes laikā ar ietekmi uz vienoto tirgu. Dalībvalstīm rastos administratīvās un atbilstības nodrošināšanas izmaksas saistībā ar virkni pasākumu, kas paredzēti saskaņā ar instrumentu kopumu, tai skaitā saistībā ar ārpuskārtas pasākumu plānošanu, informācijas vākšanu par piegādes ķēdēm, dalību saskaņošanas procesā un

stratēģisko rezervju veidošanu modrības režīmā, kā arī ārkārtējā režīmā saistībā ar atbilstību brīvas kustības pamatprincipiem, pasākumiem attiecībā uz pārredzamību un administratīvo palīdzību, atbilstību pasākumiem, laižot tirgū krīzē būtiskus produktus, dalību publiskajā iepirkumā ārkārtēja stāvokļa laikā un pasākumiem, kas ietekmē krīzē būtiskas piegādes ķēdes ārkārtēja stāvokļa laikā.

Attiecībā uz Komisiju mēs uzskatām, ka jaunu norādījumu, ieteikumu un obligāto pasākumu koordinēšanas darbība ir daļa no parastajām darbībām. Komisijai tomēr rastos īpašas papildu izmaksas, it īpaši saistībā ar VTĀSI padomdevējas grupas sanāksmju organizēšanu, apmācību un ārkārtēja stāvokļa modelēšanas organizēšanu valstu ekspertiem, pasākumu saskaņošanu starp uzņēmumiem, pārredzamības paziņojumu analīzi un administratīvo palīdzību.

1.4.4. Snieguma rādītāji

Norādīt, pēc kādiem rādītājiem seko līdzi progresam un sasniegumiem.

Komisija veiks šīs likumdošanas iniciatīvas efektivitātes, lietderības, saskaņotības, proporcionalitātes un subsidiaritātes novērtējumu un iesniegs ziņojumu par galvenajiem secinājumiem Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai piecus gadus pēc tiesību aktu piemērošanas dienas. Minētajā novērtējuma ziņojumā Komisija var ierosināt, kā uzlabot vienotā tirgus ārkārtējā stāvokļa instrumentu. Šis pārskatīšanas mehānisms ir līdzīgs pārskatīšanas mehānismiem, kas ietverti Komisijas priekšlikumā Padomes Regulai par pasākumu satvaru, lai nodrošinātu apgādi ar krīzes sakarā būtiskiem medicīniskiem pretlīdzekļiem Savienības līmenī atzītā ārkārtējā stāvoklī sabiedrības veselības jomā, kā arī Komisijas priekšlikumā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai, ar ko izveido pasākumu kopumu Eiropas pusvadītāju ekosistēmas stiprināšanai (Mikroshēmu akts).

Dalībvalstīm un uzņēmējus pārstāvošajām organizācijām būs pienākums sniegt Komisijai informāciju, kas vajadzīga minētā ziņojuma sagatavošanai.

Komisija un dalībvalstis regulāri uzraudzīs tiesību aktu piemērošanu, it sevišķi to pasākumu efektivitāti, ar kuriem veicina preču un pakalpojumu brīvu kustību, personu brīvu pārvietošanos krīzes laikā un vienotā tirgus darbību, kā arī to pasākumu efektivitāti, kas saistīti ar informācijas pieprasījumiem un uzraudzību, stratēģisko rezervju veidošanu un sadali un citi pasākumi, kas palielina produktu un pakalpojumu pieejamību vienotajā tirgū uzņēmējiem un to pārstāvjiem.

1.5. Priekšlikuma/iniciatīvas pamatojums

1.5.1. Īstermiņā vai ilgtermiņā izpildāmās vajadzības, tai skaitā sīki izstrādāts iniciatīvas izvēršanas grafiks

Neattiecas, jo instrumenta piemērošana ir atkarīga no krīzes rašanās, ko pēc tās būtības nevar paredzēt.

1.5.2. Savienības iesaistīšanās pievienotā vērtība (tās pamatā var būt dažādi faktori, piemēram, koordinēšanas radītie ieguvumi, juridiskā noteiktība, lielāka rezultativitāte vai komplementaritāte). Šā punkta izpratnē "Savienības iesaistīšanās pievienotā vērtība" ir vērtība, kas veidojas Savienības iesaistīšanās rezultātā un kas papildina vērtību, kura veidotos, ja dalībvalstis rīkotos atsevišķi.

Eiropas līmeņa rīcības pamatojums (*ex ante*): vienotajā tirgū saimnieciskās darbības ir cieši savstarpēji saistītas. Aizvien biežāk notiek mijiedarbība starp uzņēmumiem,

pakalpojumu sniedzējiem, klientiem, patērētājiem un darba ņēmējiem, kuri atrodas dažādās dalībvalstīs un kuri izmanto savas tiesības brīvi pārvietoties. Iepriekšējās krīzes pieredze liecina, ka bieži vien ražošanas jaudu sadalījums visā ES ir nevienmērīgs (piemēram, dažu produktu ražošanas līnijas galvenokārt atrodas dažās dalībvalstīs, piemēram, IAL). Vienlaikus krīzes gadījumā krīzē būtisko preču vai pakalpojumu pieprasījums visā ES teritorijā var būt nevienmērīgs. Mērķi nodrošināt vienotā tirgus vienmērīgu un netraucētu darbību nevar sasniegt ar vienpusējiem valsts pasākumiem. Turklāt pat tad, ja atsevišķu dalībvalstu pieņemtie pasākumi var noteiktā mērā risināt krīzes izraisītās problēmas valsts līmenī, faktiski tie, visticamāk, vēl vairāk saasinās krīzi ES teritorijā, radot papildu šķēršļus, kas kavē brīvu apriti/pārvietošanos, un/vai papildu spriedzi attiecībā uz produktiem, kuru jau tāpat nepietiek.

Sagaidāmā Savienības pievienotā vērtība (*ex-post*): vienotā tirgus darbību reglamentējošu noteikumu ieviešana ir ES un dalībvalstu dalītā kompetencē. Jau ir ieviesta virkne ES regulējumu, kas reglamentē dažādus aspektus, un tie veicina vienotā tirgus raitu darbību, nosakot saskanīgus noteikumu kopumus, ko piemēro visās dalībvalstu teritorijās.

Tomēr esošie ES regulējumi parasti paredz noteikumus, kas attiecas uz vienotā tirgus darbību ikdienišķos apstākļos, nevis kāda konkrēta krīzes scenārija gadījumā. Tomēr dažos Komisijas nesen pieņemtajos priekšlikumos ir iekļauti konkrēti ar krīzi saistīti noteikumi. Tomēr pašlaik nav horizontāla noteikumu un mehānismu kopuma, kas risinātu tādus aspektus kā ārpuskārtas pasākumu plānošana, krīzes uzraudzība un krīzes reaģēšanas pasākumi, kurus saskaņoti piemērotu visās ekonomikas nozarēs un visā vienotajā tirgū..

Ārkārtējā stāvokļa instrumentu izmantotu tikai ar mērķi nodrošināt koordinētu pieeju, lai reaģētu uz krīzēm, kam ir būtiska pārrobežu ietekme un kas apdraud vienotā tirgus darbību, un gadījumos, kad ES instruments vēl nepastāv vai spēkā esošie instrumenti neparedz ar krīzi saistītus noteikumus. Iespējamību plānošanas un modras uzraudzības pasākumu ieviešana visā vienotajā tirgū var atvieglot reaģēšanas pasākumu koordināciju krīzes gadījumā. Turklāt šādus pasākumus var papildināt ar efektīvu un rezultatīvu koordināciju un sadarbību starp Komisiju un dalībvalstīm krīzes laikā, lai nodrošinātu, ka tiek veikti vispiemērotākie krīzes pārvarēšanas pasākumi.

Vienotā tirgus ārkārtējā instrumenta mērķis nav noteikt sīki izstrādātus ES līmeņa noteikumus, kas būtu obligāti jāievēro krīzes gadījumā. Tā vietā šā instrumenta mērķis ir paredzēt dažādus ES līmeņa noteikumus un nodrošināt to saskanīgu piemērošanu apvienojumā ar noteikumiem par dalībvalsts līmenī pieņemtu pasākumu koordināciju. Šajā sakarā ārkārtējie pasākumi, ko var veikt ES līmenī, pamatojoties uz Vienotā tirgus ārkārtējā stāvokļa instrumentu, tiktu saskaņoti ar dalībvalstu pieņemtajiem ārkārtējas reaģēšanas pasākumiem un tos papildinātu. Lai nodrošinātu šādu koordināciju un papildināmību, Vienotā tirgus ārkārtējā stāvokļa instrumentā būtu noteikti specifiski pasākumi, no kuriem dalībvalstīm būtu jāatturas, tiklīdz ES līmenī ir aktivizēts vienotā tirgus ārkārtējais stāvoklis.

Šajā kontekstā šā instrumenta ES pievienotā vērtība būtu mehānismu izveide ātrai un strukturētai saziņai starp Komisiju un dalībvalstīm, koordinācijai un informācijas apmaiņai gadījumos, kad vienotais tirgus ir noslogots, un spēt pārredzamā veidā veikt vajadzīgos pasākumus, paātrinot esošos mehānismus, kā arī pievienojot jaunus, mērķtiecīgus instrumentus ārkārtējiem stāvokļiem. Tas arī nodrošinātu pārredzamību

visā iekšējā tirgū, nodrošinot, ka uzņēmumiem un pilsoņiem, kas paļaujas uz savām tiesībām brīvi pārvietoties, ir pieejama atbilstoša informācija par piemērojamajiem pasākumiem visās dalībvalstīs. Šādi uzlabosies juridiskā noteiktība, un viņi varēs pieņemt apzinātus lēmumus.

Vēl viena priekšrocība, ko dotu rīcība šajā jomā, būtu nodrošināt ES ar noturības instrumentiem, kas vajadzīgi, lai saglabātu ES rūpniecības konkurētspēju ģeopolitiskā kontekstā, kurā mūsu starptautiskie konkurenti jau var paļauties uz juridiskiem instrumentiem, kas ļauj strukturēti uzraudzīt piegādes ķēdes traucējumus un pieņemt iespējamos reaģēšanas pasākumus, piemēram, stratēģiskās rezerves.

1.5.3. Līdzīgas līdzšinējās pieredzes rezultātā gūtās atziņas

Pēdējos gados pasaule ir pieredzējusi virkni krīžu – no Covid-19 pandēmijas līdz Krievijas iebrukumam Ukrainā. Šīs nebūs pēdējās krīzes, ar kurām pasaulei nāksies saskarties. Papildus ģeopolitiskajai nestabilitātei klimata pārmaiņas un to izraisītās dabas katastrofas, bioloģiskās daudzveidības samazināšanās un globālā ekonomiskā nestabilitāte var izraisīt citu jaunu ārkārtēju stāvokli. Diemžēl nav iespējams paredzēt nākamās krīzes laiku un veidu.

Kā liecina nesenās krīzes, pilnībā funkcionējošs vienotais tirgus un sekmīga dalībvalstu sadarbība vienotā tirgus jautājumos var ievērojami stiprināt ES noturību un spēju reaģēt krīzēs. Tāpēc vienotā tirgus ārkārtējā stāvokļa instrumentam, kura sakarā šajā ietekmes novērtējumā ir analizēti dažādi politiski risinājumi, būtu jānodrošina plāns ES reakcijai uz vienotā tirgus jautājumiem jaunas krīzes apstākļos. Tajā būtu jāņem vērā iepriekšējos ārkārtējos stāvokļos gūtā pieredze un jāekstrapolē tā uz iespējamiem turpmākiem ārkārtējiem stāvokļiem.

Eiropadome 2020. gada 1.–2. oktobra secinājumos norādīja, ka ES ņems vērā Covid-19 pandēmijas laikā gūtās atziņas un meklēs risinājumus vēl nenovērstajai sadrumstalotībai, šķēršļiem un trūkumiem vienotajā tirgū, tam nonākot ārkārtējā stāvoklī. Paziņojumā par industriālās stratēģijas atjaunināšanu Komisija informēja par plānoto instrumentu, kas nodrošinātu preču un pakalpojumu brīvu kustību un personu brīvu pārvietošanos, kā arī uzlabotu pārredzamību un koordināciju krīzes laikā. Šī iniciatīva ir daļa no Komisijas darba programmas 2022. gadam. Eiropas Parlaments atzinīgi vērtēja Komisijas plānu iepazīstināt ar Vienotā tirgus ārkārtējā stāvokļa instrumentu un aicināja Komisiju izstrādāt to kā juridiski saistošu strukturālu instrumentu, lai nākotnes krīžu gadījumā nodrošinātu personu brīvu pārvietošanos un preču un pakalpojumu brīvu kustību.

1.5.4. Saderība ar daudzgadu finanšu shēmu un iespējamā sinerģija ar citiem atbilstošiem instrumentiem

Priekšlikums ir Eiropas Komisijas politiskā prioritāte, un ar to tiek pildīta apņemšanās nodrošināt vienotā tirgus netraucētu darbību. Šī iniciatīva nodrošina sinerģiju ar dažādiem instrumentiem, piemēram, ar horizontālajiem krīzes reaģēšanas mehānismiem (integrētais politiskās reaģēšanas mehānisms krīzes situācijās – *IPCR*); pasākumiem, kas vērsti uz konkrētiem krīzes pārvarēšanas aspektiem (Padomes 1998. gada 7. decembra Regula (EK) Nr. 2679/98 par iekšējā tirgus darbību attiecībā uz brīvu preču apriti starp dalībvalstīm, Eiropas Parlamenta un Padomes 2015. gada 11. marta Regula (ES) 2015/479 par kopīgiem eksporta noteikumiem); ar nozaru krīzes pasākumiem (Eiropas Pārtikas nodrošinājuma krīžgatavības un reaģēšanas mehānisms – *EFSCM*; Regulu (ES) 2021/953, ar ko izveido ES Digitālo Covid sertifikātu; Regulu (ES) 2022/123 par pastiprinātu Eiropas Zāļu aģentūras lomu

attiecībā uz zālēm un medicīniskajām ierīcēm krīžgatavības un krīžu pārvarēšanas kontekstā; Komisijas 2021. gada 16. septembra lēmumu, ar ko izveido Veselības ārkārtējo situāciju gatavības un reaģēšanas iestādi; Regulu (ES) Nr. 1308/2013, ar ko izveido lauksaimniecības produktu tirgu kopīgu organizāciju (TKO regula), kā arī tai līdzīga TKO regula zivsaimniecības nozarē; Komisijas paziņojums "Ārkārtējas rīcības plāns transporta nozarei").

Vienlaikus vairākas iniciatīvas, kas nesen ir ierosinātas un patlaban tiek apspriestas, attiecas uz aspektiem, kas saistīti ar reaģēšanu krīzes situācijās un gatavību tām. Tomēr šo iniciatīvu darbības joma ir ierobežota, jo tās attiecas uz specifiskiem krīzes scenārijiem un to mērķis nav izveidot vispārīgu horizontālu krīzes pārvarēšanas regulējumu. Ciktāl šīs iniciatīvas ietver nozaru satvaru reaģēšanai krīzes situācijās un gatavībai tām, minētais satvars kā speciālo normu kopums būs pārāks par Vienotā tirgus ārkārtējā stāvokļa instrumentu:

– Komisijas regulas priekšlikums par nopietniem pārrobežu veselības apdraudējumiem

– Komisijas priekšlikums grozīt Regulu (EK) Nr. 851/2004, kas izveido Eiropas Slimību profilakses un kontroles centru

– Komisijas Padomes regulas priekšlikums par pasākumu satvaru, lai nodrošinātu apgādi ar krīzes sakarā būtiskiem medicīniskiem pretlīdzekļiem Savienības līmenī atzītā ārkārtējā situācijā sabiedrības veselības jomā

– Komisijas priekšlikums par Eiropas Mikroshēmu aktu

– Komisijas priekšlikums par Datu aktu

– Komisijas priekšlikums grozīt Šengenas Robežu kodeksu

– Komisijas direktīvas priekšlikums par kritisko vienību noturību

1.5.5. Dažādo pieejamo finansēšanas iespēju, tai skaitā pārdales iespējas, novērtējums

Attiecībā uz kārtējiem izdevumiem, kas saistīti ar personāla izmaksām Komisijā saistībā ar paredzētajiem mācību pasākumiem un paziņošanas sistēmā izmantotā IT rīka nepieciešamo paplašināšanu, finansējuma avotu varētu noteikt, pārdalot Savienības resursus saskaņā ar Vienotā tirgus programmu.

1.6. Priekšlikuma/iniciatīvas ilgums un finansiālā ietekme

Piezīme: ņemot vērā iniciatīvas raksturu, kas ir cieši saistīts ar neparedzama rakstura un mēroga krīzes iestāšanos, iniciatīvas ilgumu nevar norādīt.

☐ **Ierobežots ilgums**

– ☐ Priekšlikuma/iniciatīvas darbības laiks: [DD.MM.]GGGG.–[DD.MM.]GGGG.

– ☐ Finansiālā ietekme uz saistību apropriācijām – no GGGG. līdz GGGG. gadam, uz maksājumu apropriācijām – no GGGG. līdz GGGG. gadam.

☐ **Beztermiņa**

– Īstenošana ar uzsākšanas periodu no GGGG. līdz GGGG. gadam,

– pēc kura turpinās normāla darbība.

1.7. Paredzētie pārvaldības veidi[57]

X Komisijas īstenota **tieša pārvaldība**

– **X**, ko veic tās struktūrvienības, tai skaitā personāls Savienības delegācijās;

– ☐ ko veic izpildaģentūras

☐ **Dalīta pārvaldība** kopā ar dalībvalstīm

☐ **Netieša pārvaldība**, kurā budžeta izpildes uzdevumi uzticēti:

– ☐ trešām valstīm vai to izraudzītām struktūrām;

– ☐ starptautiskām organizācijām un to aģentūrām (precizēt);

– ☐ EIB un Eiropas Investīciju fondam;

– ☐ Finanšu regulas 70. un 71. pantā minētajām struktūrām;

– ☐ publisko tiesību subjektiem;

– ☐ privāttiesību subjektiem, kas veic sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju uzdevumus, tādā mērā, kādā tiem ir pienācīgas finanšu garantijas;

– ☐ dalībvalstu privāttiesību subjektiem, kuriem ir uzticēta publiskā un privātā sektora partnerības īstenošana un ir pienācīgas finanšu garantijas;

– ☐ personām, kurām, ievērojot Līguma par Eiropas Savienību V sadaļu, uzticēts īstenot konkrētas KĀDP darbības un kuras ir noteiktas attiecīgajā pamataktā.

– *Ja norādīti vairāki pārvaldības veidi, sniedziet papildu informāciju iedaļā "Piezīmes".*

Piezīmes

Piemēro standarta noteikumus Komisijas izdevumu uzraudzībai saistībā ar šīs regulas īstenošanu.

[57] Sīkāku informāciju par pārvaldības veidiem un atsauces uz Finanšu regulu skatīt *BudgWeb* tīmekļa vietnē: https://myintracomm.ec.europa.eu/budgweb/EN/man/budgmanag/Pages/budgmanag.aspx.

2. PĀRVALDĪBAS PASĀKUMI

2.1. Pārraudzības un ziņošanas noteikumi

Norādīt biežumu un nosacījumus.

Šīs iniciatīvas pārvaldības veids ir tieša Komisijas pārvaldība, un par tās ieviešanu būs atbildīgas Komisijas struktūrvienības.

Komisija piecu gadu laikā pēc šīs regulas stāšanās spēkā un ik pēc pieciem gadiem pēc tās ziņo Padomei par ārpuskārtas pasākumu plānošanas, modrības un vienotā tirgus ārkārtējās reaģēšanas sistēmas darbību, ierosinot uzlabojumus, ja tādi nepieciešami.

Šajā pārskatīšanā iekļauj saskaņā ar šo regulu izveidotās Konsultatīvās padomes darba novērtējumu atbilstīgi šajā regulā noteiktajam ārkārtējā stāvokļa satvaram un tā saistību ar citu attiecīgo Savienības līmeņa krīžu pārvarēšanas struktūru darbu.

Notiek apspriešanās ar dalībvalstīm, un to viedokļi un ieteikumi par ārkārtējā stāvokļa satvara īstenošanu tiek atspoguļoti nobeiguma ziņojumā. Vajadzības gadījumā Komisija, pamatojoties uz šo ziņojumu, iesniedz priekšlikumus, lai grozītu šo regulu vai iesniegtu turpmākus priekšlikumus.

2.2. Pārvaldības un kontroles sistēma(-s)

2.2.1. Kontroles izmaksefektivitātes (kontroles izmaksu attiecība pret attiecīgo pārvaldīto līdzekļu vērtību) aplēse un pamatojums un gaidāmā kļūdu riska līmeņa novērtējums (maksājumu izdarīšanas brīdī un slēgšanas brīdī)

Šīs kontroles ir daļa no Komisijas iekšējās kontroles sistēmas. Šīs jaunās darbības radīs nebūtiskas papildu kontroles izmaksas ģenerāldirektorāta līmenī.

2.3. Krāpšanas un pārkāpumu novēršanas pasākumi

Norādīt esošos vai plānotos novēršanas pasākumus un citus pretpasākumus, piemēram, krāpšanas apkarošanas stratēģijā iekļautos pasākumus.

Komisija nodrošina, ka, īstenojot saskaņā ar šo lēmumu finansētas darbības, tiek aizsargātas Savienības finansiālās intereses, piemērojot aizsargpasākumus pret krāpšanu, korupciju un jebkādām citām prettiesiskām darbībām, veicot efektīvas pārbaudes un atgūstot nepamatoti izmaksātās summas, kā arī, ja ir atklātas nelikumības, piemērojot iedarbīgus, samērīgus un preventīvus sodus.

Komisijas īstenotie pasākumi tiks pakļauti *ex-ante* un *ex-post* kontrolei saskaņā ar Finanšu regulu. Līgumos un nolīgumos, ar kuriem finansē šīs regulas īstenošanu, būs skaidri noteiktas tiesības Komisijai, tai skaitā OLAF un Revīzijas palātai, veikt revīzijas un izmeklēšanu saskaņā ar Regulu (ES, *Euratom*) Nr. 883/2013, arī pārbaudes un inspekcijas uz vietas.

3. PRIEKŠLIKUMA/INICIATĪVAS APLĒSTĀ FINANSIĀLĀ IETEKME

3.1.1. Ierosināto pārvaldības veidu, finansējuma apgūšanas mehānismu, maksāšanas kārtības un kontroles stratēģijas pamatojums

Tieša pārvaldība saskaņā ar Finanšu regulas 62. panta 1. punkta a) apakšpunktu ir vēlamais veids, jo darbības īstenos Eiropas Komisija, kas nodrošinās koordināciju ar dalībvalstīm un dažādām ieinteresētajām personām. Informācija par identificētajiem riskiem un to mazināšanai izveidoto iekšējās kontroles sistēmu(-ām)

3.2. Attiecīgās daudzgadu finanšu shēmas izdevumu kategorijas un budžeta izdevumu pozīcijas

- Esošās budžeta pozīcijas

Sarindotas pa daudzgadu finanšu shēmas izdevumu kategorijām un budžeta pozīcijām

Daudzgadu finanšu shēmas izdevumu kategorija	Budžeta pozīcija	Izdevumu veids	Iemaksas			
	Skaits	Dif./nedif. [58]	no EBTA valstīm[59]	no kandidātvalstīm[60]	no trešām valstīm	Finanšu regulas 21. panta 2. punkta b) apakšpunkta nozīmē
1	03.010101 – Atbalsta izdevumi Vienotā tirgus programmai	Nedif.	JĀ	jānosaka[61]	jānosaka[60]	NĒ
1	03.020101 – Preču un pakalpojumu iekšējā tirgus darbība un attīstība	dif.	JĀ	jānosaka [60]	jānosaka[60]	NĒ

3.3. Priekšlikuma aplēstā finansiālā ietekme uz apropriācijām

3.3.1. Kopsavilkums par aplēsto ietekmi uz darbības apropriācijām

– ☐ Priekšlikumam/iniciatīvai nav vajadzīgas darbības apropriācijas

---

58 Dif. = diferencētās apropriācijas, nedif. = nediferencētās apropriācijas.
59 EBTA – Eiropas Brīvās tirdzniecības asociācija.
60 Kandidātvalstis un attiecīgā gadījumā potenciālās kandidātvalstis no Rietumbalkāniem.
61 Asociācijas nolīgumi Vienotā tirgus programmā, kas pašlaik tiek pabeigta

– ☒ Priekšlikumam/iniciatīvai ir vajadzīgas šādas darbības apropriācijas:

Daudzgadu finanšu shēmas izdevumu kategorija	1	Vienotais tirgus, inovācija un digitalizācija

miljonos EUR (trīs zīmes aiz komata)

ĢD: GROW			Gads 2024	Gads 2025	Gads 2026	Gads 2027	Turpmāki e gadi	**KOPĀ**
• Darbības apropriācijas								
Budžeta pozīcija 03.020101 – Preču un pakalpojumu iekšējā tirgus darbība un attīstība	Saistības	(1a)	0250	0025	0025	0025		**0325**
	Maksājumi	(2a)	0125	0150	0025	0025		**0325**
Administratīvās apropriācijas, kas tiek finansētas no konkrētu programmu piešķīrumiem[62]								
Budžeta pozīcija 03.010101 - Atbalsta izdevumi Vienotā tirgus programmai		3)	0038	0028	0028	0028		**0122**
KOPĀ apropriācijas GROW ĢD apropriācijas	Saistības	= 1a + 1b + 3	0288	0053	0053	0053		**0447**
	Maksājumi	= 2a + 2b +3	0163	0178	0053	0053		**0447**

• KOPĀ darbības apropriācijas	Saistības	(4)	0250	0025	0025	0025		**0325**
	Maksājumi	(5)	0125	0150	0025	0025		**0325**
• KOPĀ administratīvās apropriācijas, kas tiek finansētas no konkrētu programmu piešķīrumiem		(6)	0038	0028	0028	0028		**0122**

62 Tehniskā un/vai administratīvā palīdzība un ES programmu un/vai darbību īstenošanas atbalsta izdevumi (kādreizējās *BA* pozīcijas), netiešā pētniecība, tiešā pētniecība.

KOPĀ apropriācijas 1. IZDEVUMU KATEGORIJĀ daudzgadu finanšu shēmā	Saistības	=4+ 6	0288	0053	0053	0053		**0447**
	Maksājumi	=5+ 6	0163	0178	0053	0053		**0447**

• KOPĀ darbības apropriācijas (visas darbības izdevumu kategorijas)	Saistības	(4)	0250	0025	0025	0025		**0325**
	Maksājumi	(5)	0125	0150	0025	0025		**0325**
KOPĀ administratīvās apropriācijas, kas tiek finansētas no konkrētu programmu piešķīrumiem (visas darbības izdevumu kategorijas)		(6)	0038	0028	0028	0028		**0122**
KOPĀ apropriācijas 1.–6. IZDEVUMU KATEGORIJĀ daudzgadu finanšu shēmā (atsauces summa)	Saistības	=4+ 6	0288	0053	0053	0053		**0447**
	Maksājumi	=5+ 6	0163	0178	0053	0053		**0447**

Daudzgadu finanšu shēmas izdevumu kategorija	**7**	"Administratīvie izdevumi"

Šī iedaļa būtu jāaizpilda, izmantojot administratīva rakstura budžeta datu izklājlapu, kas vispirms jānoformē tiesību akta finanšu pārskata pielikumā (iekšējo noteikumu V pielikums), kurš starpdienestu konsultāciju vajadzībām tiek augšupielādēts sistēmā *DECIDE*.

miljonos EUR (trīs zīmes aiz komata)

		Gads **2024**	Gads **2025**	Gads **2026**	Gads **2027**	**KOPĀ**
ĢD: GROW						
• Cilvēkresursi		0628	0628	0628	0628	**2512**
• Citi administratīvie izdevumi		0030	0030	0030	0030	**0120**
KOPĀ GROW ĢD	Apropriācijas	0658	0658	0658	0658	**2632**

KOPĀ apropriācijas 7. IZDEVUMU KATEGORIJĀ daudzgadu finanšu shēmā	(saistību summa = maksājumu summa)	0658	0658	0658	0658	**2632**

miljonos EUR (trīs zīmes aiz komata)

		Gads **2024**	Gads **2025**	Gads **2026**	Gads **2027**	Turpmākie gadi	**KOPĀ**
KOPĀ apropriācijas 1.–7. IZDEVUMU KATEGORIJĀ daudzgadu finanšu shēmā	Saistības	0946	0711	0711	0711		**3079**
	Maksājumi	0821	0836	0711	0711		**3079**

3.3.2. Aplēstais iznākums, ko dos finansējums no darbības apropriācijām

Komentārs: ņemot vērā iniciatīvas raksturu un negaidītu, neparedzamu krīžu raksturīgās iezīmes, pašlaik šāda aplēse nav iespējama.

Saistību apropriācijas miljonos EUR (trīs zīmes aiz komata)

Norādīt mērķus un iznākumus			Gads **N**		Gads **N+1**		Gads **N+2**		Gads **N+3**		Norādīt tik gadu, cik nepieciešams ietekmes ilguma atspoguļošanai (sk. 1.6. punktu)						**KOPĀ**	
	IZNĀKUMI																	
⇩	Veids [63]	Vidējais izmaksas	Nē	Izmaksas	Nē	Izmaksas	Nē	Izmaksas	Nē	Izmaksas	Nē	Izmaksas	Nē	Izmaksas	Nē	Izmaksas	Kopējais daudzums	Kopējās izmaksas
KONKRĒTAIS MĒRĶIS Nr. 1[64]…																		
– Iznākums																		
– Iznākums																		
– Iznākums																		
Starpsumma – konkrētais mērķis Nr. 1																		
KONKRĒTAIS MĒRĶIS Nr. 2 ...																		
– Iznākums																		
Starpsumma – konkrētais mērķis Nr. 2																		
KOPSUMMAS																		

[63] Iznākumi ir attiecīgie produkti vai pakalpojumi (piemēram, finansēto studentu apmaiņu skaits, uzbūvēto ceļu garums kilometros, utt.).

[64] Konkrētie mērķi, kas norādīti 1.4.2. punktā "Konkrētais(-ie) mērķis(-i)".

3.3.3. Kopsavilkums par aplēsto ietekmi uz administratīvajām apropriācijām

– ☐ Priekšlikumam/iniciatīvai nav vajadzīgas administratīvās apropriācijas

– ☒ Priekšlikumam/iniciatīvai ir vajadzīgas šādas administratīvās apropriācijas:

miljonos EUR (trīs zīmes aiz komata)

	Gads **2023**	Gads **2024**	Gads **2025**	Gads **2026**	**KOPĀ**
Daudzgadu finanšu shēmas 7. IZDEVUMU KATEGORIJA					
Cilvēkresursi	0628	0628	0628	0628	**2512**
Citi administratīvie izdevumi	0030	0030	0030	0030	**0120**
Starpsumma – daudzgadu finanšu shēmas 7. IZDEVUMU KATEGORIJA	0658	0658	0658	0658	**2632**
Ārpus daudzgadu finanšu shēmas 7. IZDEVUMU KATEGORIJAS[65]					
Cilvēkresursi					
Citi administratīvie izdevumi	0038	0028	0028	0028	**0122**
Starpsumma – ārpus daudzgadu finanšu shēmas 7. IZDEVUMU KATEGORIJAS	0038	0028	0028	0028	**0122**
KOPĀ	**0696**	**0686**	**0686**	**0686**	**2754**

Vajadzīgās cilvēkresursu un citu administratīvu izdevumu apropriācijas tiks nodrošinātas no ĢD apropriācijām, kas jau ir piešķirtas darbības pārvaldībai un/vai ir pārdalītas attiecīgajā ĢD, vajadzības gadījumā izmantojot arī vadošajam ĢD gada budžeta sadales procedūrā piešķirtus papildu resursus un ņemot vērā budžeta ierobežojumus.

65 Tehniskā un/vai administratīvā palīdzība un ES programmu un/vai darbību īstenošanas atbalsta izdevumi (kādreizējās *BA* pozīcijas), netiešā pētniecība, tiešā pētniecība.

3.3.3.1. Aplēstās cilvēkresursu vajadzības

– ☐ Priekšlikumam/iniciatīvai nav vajadzīgi cilvēkresursi

– ☒ Priekšlikumam/iniciatīvai ir vajadzīgi šādi cilvēkresursi:

Aplēse izsakāma ar pilnslodzes ekvivalentu

		Gads 2024	**Gads 2025**	**Gads 2026**	**2027. gads**
20 01 02 01 (Galvenā mītne un Komisijas pārstāvniecības)		4	4	4	4
20 01 02 03 (Delegācijas)					
01 01 01 01 (Netiešā pētniecība)					
01 01 01 11 (Tiešā pētniecība)					
Citas budžeta pozīcijas (norādīt)					
20 02 01 (*AC, END, INT*, ko finansē no vispārīgajām apropriācijām)					
20 02 03 (*AC, AL, END, INT* un *JPD* delegācijās)					
XX 01 xx **yy zz** [66]	– galvenajā mītnē				
	– delegācijās				
01 01 01 02 (*AC, END, INT* – netiešā pētniecība)					
01 01 01 12 (*AC, END, INT* – tiešā pētniecība)					
Citas budžeta pozīcijas (norādīt)					
KOPĀ		4	4	4	4

XX ir attiecīgā politikas joma vai budžeta sadaļa.

Nepieciešamie cilvēkresursi tiks nodrošināti, izmantojot attiecīgā ĢD darbiniekus, kuri jau ir iesaistīti konkrētās darbības pārvaldībā un/vai ir pārgrupēti attiecīgajā ĢD, vajadzības gadījumā izmantojot arī vadošajam ĢD gada budžeta sadales procedūrā piešķirtos papildu resursus un ņemot vērā budžeta ierobežojumus.

Veicamo uzdevumu apraksts:

Ierēdņi un pagaidu darbinieki	1 pilnslodzes ekvivalents konsultatīvās padomes sekretariātam
Ārštata darbinieki	

66 Ārštata darbiniekiem paredzēto maksimālo summu finansē no darbības apropriācijām (kādreizējām *BA* pozīcijām).

3.3.4. Saderība ar pašreizējo daudzgadu finanšu shēmu

Priekšlikums/iniciatīva:

– ☒ pilnībā pietiek ar līdzekļu pārvietošanu daudzgadu finanšu shēmas (DFS) attiecīgajā izdevumu kategorijā.

Ārkārtējā režīma aktivizēšanas gadījumā vispirms tiks apsvērta pārvietošana vienotā tirgus programmas ietvaros.

– ☐ jāizmanto no DFS attiecīgās izdevumu kategorijas nepiešķirtās rezerves un/vai īpašie instrumenti, kas noteikti DFS regulā.

Paskaidrojiet, kas jādara, norādot attiecīgās izdevumu kategorijas un budžeta pozīcijas, atbilstošās summas un instrumentus, kurus ierosināts izmantot.

– ☐ jāpārskata DFS.

Paskaidrojiet, kas jādara, norādot attiecīgās izdevumu kategorijas, budžeta pozīcijas un atbilstošās summas.

3.3.5. Trešo personu iemaksas

Priekšlikums/iniciatīva:

– ☒ neparedz trešo personu līdzfinansējumu

– ☐ paredz šādu trešo personu sniegtu līdzfinansējumu atbilstoši šādai aplēsei:

Apropriācijas miljonos EUR (trīs zīmes aiz komata)

	Gads **N**[67]	Gads **N+1**	Gads **N+2**	Gads **N+3**	Norādīt tik gadu, cik nepieciešams ietekmes ilguma atspoguļošanai (sk. 1.6. punktu)			Kopā
Norādīt līdzfinansētāju struktūru								
KOPĀ līdzfinansētās apropriācijas								

[67] "N" gads ir gads, kurā priekšlikumu/iniciatīvu sāk īstenot. Aizstājiet "N" ar paredzēto pirmo īstenošanas gadu (piemēram, 2021.). Tas pats attiecas uz turpmākajiem gadiem.

3.4. Aplēstā ietekme uz ieņēmumiem

– ☐ Priekšlikums/iniciatīva finansiāli neietekmē ieņēmumus.

– ☒ Priekšlikums/iniciatīva finansiāli ietekmē:

– ☐ pašu resursus

– ☒ citus ieņēmumus

– Atzīmējiet, ja ieņēmumi ir piešķirti izdevumu pozīcijām ☐

miljonos EUR (trīs zīmes aiz komata)

Budžeta ieņēmumu pozīcija:	Kārtējā finanšu gadā pieejamās apropriācijas	Priekšlikuma/iniciatīvas ietekme[68]						
		Gads **2024**	Gads **2025**	Gads **2026**	Gads **2027**	Norādīt tik gadu, cik nepieciešams ietekmes ilguma atspoguļošanai (sk. 1.6. punktu)		
Pozīcija 4 2 9 – Citi nepiešķirtie naudassodi un soda maksājumi		p.m.	p.m.	p.m.	p.m.			

Attiecībā uz piešķirtajiem ieņēmumiem norādīt attiecīgās budžeta izdevumu pozīcijas.

Citas piezīmes (piemēram, metode/formula, ko izmanto, lai aprēķinātu ietekmi uz ieņēmumiem, vai jebkura cita informācija).

Potenciālos piešķirtos ieņēmumus šajā posmā nevar novērtēt, jo nav pārliecības, ka naudas sods tiks piemērots.

[68] Norādītajām tradicionālo pašu resursu (muitas nodokļi, cukura nodevas) summām jābūt neto summām, t. i., bruto summām, no kurām atskaitītas iekasēšanas izmaksas 20 % apmērā.